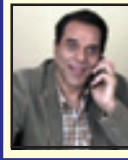

GS CPA, INC.
 ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ
Gurpreet Singh, CPA, MBA
 Certified Public Accountant
 5820 W 56th Street, Suite # 1,
 Lafayette Rd. & 56th St. Crossing,
 Indianapolis, IN 46254
Ph:317-248-4802 e-mail: info@gscpainc.com
 Fax: 317-800-7947 Website: www.gscpainc.com

Truck Insurance Specialist

 • Preferred Carriers (A++)
 • Bobtail Insurance
 • Cargo and Primary Liability
TRI COUNTY INSURANCE
734 655 9090

10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ

AMANTEL.COM
 \$25 'ਚ 2600 ਮਿੰਟ (43.5 ਘੰਟੇ)
 ਘਰ ਦੇ ਫੋਨ ਅਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਲਈ ਇਕੋ ਰੇਟ
 24/7 Customer Service ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
 ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ
 1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

USPS - PP 1 **Sixteenth Year of Publication** ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@gmail.com
 ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
 Punjab Times, Vol 16, Issue 26, June 27, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਸਾਕਾ 84: ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡੀ

ਸਾਕੇ ਵੇਲੇ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਕਤਲੇਆਮ-84 ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗੁੰਮਰਾਹ

ਲੰਡਨ: 1984 ਵਿਚ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਨਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖਲਬਲੀ ਮੱਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਗਰੇਟ ਥੈਚਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਬੜ ਰਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਈ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਨਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰੂਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉਪਰ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਬੈਚਰ ਰਣਨੀਤਕ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਮਾਰਗਰੇਟ ਥੈਚਰ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਥੈਚਰ ਨੇ ਇੰਦਰ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। 13 ਮਾਰਚ 1985 ਨੂੰ ਥੈਚਰ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਸੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ

ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਬੈਚਰ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜ਼ਿਆ-ਉਲ-ਹੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਵੀ ਬੈਚਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ ਰਹੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕਾਫੀ ਵਿਗੜ ਗਏ ਹਨ। ਜੁਲਾਈ 1984 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ, ਭਾਰਤੀ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਈਜੈਕ ਕਰ ਕੇ ਲਾਹੌਰ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰੀ ਚਾਰਲਸ ਪਾਵੇਲ ਦੀ ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਰੂਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਪਾਵੇਲ ਹੁਣ ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 200 ਫਾਈਲਾਂ ਤੇ 23000 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ

ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸੈਨਾ ਦਾ ਇਕ ਦਲ 8 ਅਤੇ 19 ਫਰਵਰੀ 1984 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਲ ਵਿਚ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2014 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ

ਵਿਲੀਅਮ ਹੋਗ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਚਲਾਏ ਗਏ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੈਨਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਵਿਚ ਮਦਦ ਬਾਰੇ ਮੁੱਕਰ ਗਏ ਸਨ।

ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਚਰ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਖੁਲਾਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 31 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਫ਼ਵੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰੋਸ਼ਾਨੀ ਸਮਝਦੀ ਹੋਏ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਏਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭਾਈਵਾਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਾਸਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਨਾਏ ਰਵੱਈਏ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ

ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ

ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫਾਈਲਾਂ ਮੰਗਵਾ ਲਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਪਰ ਸੂਬੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਲਤਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰ ਗਏ। ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਸ

ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਐਂਥੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਖਾੜਕੂ ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤਬਾਦਲੇ ਤੇ ਇਸ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

Dhade & Associates, PC Immigration Lawyers
WE FIGHT FOR YOUR RIGHTS!
 ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਕੀਲ
 *ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਵੀਜ਼ੇ (ਡਾਕਟਰ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ)
 *ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ *ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ *ਅਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ
 *ਡੀਪੈਰਟੇਸ਼ਨ *ਰਿਫਿਊਜੀ ਕੇਸ *ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਭੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
 *ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ 6 ਤੋਂ 12 ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
Ph:248-254-3441
 Fax:(248) 254-3443 www.eagle.pro, Email: info@eagle.pro
 Herman Singh Dhade Immigration Lawyer
 7071 Orchard Lake Rd, Suite 320, W. Bloomfield, MI 48322

Estb. 1975
World Wide Travel
 www.fly2world.com
 ਸਸਤੇ ਟਿਕਟ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ
DETROIT 734 838 9998 **TOLL FREE** 866 66 INDIA **CHICAGO** 312 224 8800
 DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR Gulf Air Emirates Continental Airlines Lufthansa American Airlines

ਬਾਦਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਏਕਾ ਜ਼ਰੂਰੀ: ਬਾਜਵਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੱਕਜੁਟਤਾ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਾਦਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮਰਜ਼ੀ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇ, ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਹ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਛੇ ਪੜਾਵੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਦਾ ਕਲਚਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਲੈ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਤਸਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤਸਕਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਰਾਜਭਾਗ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

ਮਿਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਚੈਰਿਟੀ ਦੀ ਮੁਖੀ ਸਿਸਟਰ ਨਿਰਮਲਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਸਿਸਟਰ ਨਿਰਮਲਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਦਰ ਟੈਰੇਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਆਫ ਚੈਰਿਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 81 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਮਿਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਆਫ ਚੈਰਿਟੀ ਦੇ ਇਕ ਅਹਿਲਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿਸਟਰ ਨਿਰਮਲਾ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਿਗਾੜ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਿਸਟਰ ਨਿਰਮਲਾ ਨੂੰ ਮਦਰ ਟੈਰੇਸਾ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ 13 ਮਾਰਚ 1997 ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਆਫ ਚੈਰਿਟੀ ਦੀ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਜਨਰਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪਰੈਲ 2009 ਵਿਚ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜਨਰਲ ਚੈਪਟਰ ਦੌਰਾਨ ਸਿਸਟਰ ਮੈਰੀ ਪ੍ਰੇਮਾ ਨੂੰ ਸਿਸਟਰ ਨਿਰਮਲਾ ਦੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

18 ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ

ਇਕ ਤਿਆਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ

ਫਿਟਰਾਇਟ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਲੋਂ ਇਕ ਖੇਡ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਆਉਂਦੀ 18 ਜੁਲਾਈ, ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਕੈਂਟਨ ਦੇ ਵਿਕਟਰੀ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਕਰਨ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿਆਰੀਆਂ

ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਤੋਂ ਭਰਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰਵਾਂ ਮੇਲਾ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

Personalized Service-Committed To Quality

Purchase and Refinance Your Home Loans.

AMRIK P. SINGH
Mortgage Loan Originator
NMLS # 232904

Pre approval in one day, no cost, no obligation.

Conventional, ARM, Jumbo, FHA, VA,
USDA & HARP Loan Programs

ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੋਨ
ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

7788 N. Milwaukee Ave.
Niles, IL 60714
Ph: 847-966-6700
Fax: 847-966-6723

Illinois Residential
Mortgage Licensee.

Cell 312-608-0006

Email: asingh@candrmortgage.com
Website: www.candrmortgage.com

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile

(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

*Refinance up to 125% value of the house.

Loans
Available
In
Most
States!

> 100% FHA Financing > Residential (Purchase & *Refinance) > Self Employed > Cash
Out Refinance > Investment Property Loans > Jumbo Loans > Commercial Property
With Business or Business Only

PRE-MED COURSES AT
MANIPAL UNIVERSITY,
INDIA

MD PROGRAM AT
AMERICAN UNIVERSITY
OF ANTIGUA

American University of Antigua (AUA) College of Medicine, a division of Manipal Global Education Services, is proud to announce an articulation agreement with Manipal University!

Manipal University is offering a 3-year BSc in Biosciences at Manipal University in Manipal, India. Through this agreement with AUA College of Medicine, students who satisfactorily complete the first two years of the Manipal BSc degree will be automatically accepted into AUA's MD program.

Send in your application for the August 2015 class today!

For more information, please visit:

www.ManipalBSCtoMD.org

VASDA PUNJAB *2015*

Houston
Proudly Presents

TEEYAN DA MELA

JULY 25th, 2015 - 2PM to 10PM

GARDEN GATE BANQUET HALL

6974 FM 1960 Road West, HOUSTON 77069

Media Listen
Voice of Punjab
Every Saturday 2to 4pm

Program Anchor (MC)
Best Known in Houston Punjabi Community
Navdeep (Bablu) Grewal

Ladies Only Event
(Boys under 10 are allowed)

Music by Super Hit Punjabi

Free Entry, Free Parking
Free Mehndi
Real Gold Jewelry Prizes

SPECIAL ATTRACTIONS:
Mrs Punjaban 2015 Contest
Punjabi Folk Knowledge Competition
Bolyian, Tappe, Ghorian, Suhaag, Sithnian
Super Gidha Performances
Unlimited Gidha (everyone) on Huge Dancefloor

Dedicated Ladies Presenter's Team

For Any Information
Please Contact
Navdeep (281) 704-6073
Satinder Kaur (832) 818-1347
Miss Singh (832) 359-0464
Email: vasdapunjab2012@gmail.com

Asha Hooda, Aman Sidhu, Aman Waraich, Asha Rani, Amardeep Kaur, Birinder Cheema, Deep Mand, Goldy Thandi, Gurjit Cheema, Harpreet Kaur, Harjit Mundi, Harkamal Randhawa, Jaspreet Kaur, Jasvinder Cheema, Karmjit & Sukhi Gill, Kiran Sidhu, Kiran Mand, Kiranjit Kaur, Kulwinder Jammu, Manjot Mann, Narinder Aujla, Narinder Brar, Navjeet Gill, Navneet Sekhon, Neena Gill, Parmjit Kandola, Parmjit Sidhu, Preet Bahia, Priya Saini, Ramandeep Bhullar, Ripan Mann, Rimple Otal, Sandeep Kaur, Sandeep Sahi, Sandy & Mandy Sisters, Sarbjit Humble, Sarbjit Takhar, Shally Grewal, Sukhdeep Padda, Simi Singh, Sohandeep Jassar, Sonia Clayton, Sukdheep Kaur, Teena Kaur

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ, ਗਰੀਨਵੁਡ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

**ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ
ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ
ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ**

Matrimonial

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Suitable match for Gur Sikh girl 33, 5'-3", caring, adjustable, innocent issueless divorcee. MA M. Phil (Eng), Assistant Prof., Doing PHD in India. Well placed Amritsar based family. Father Addl. SE Rtd. Cont: 440-725-0024 USA or vmilap@gmail.com 26-27

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਤਲਾਕਸੂਦਾ (ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ) ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ 29 ਸਾਲ 5'4" ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨ/ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸੂਦਾ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 619-457-9270 ਅਤੇ 209-321-7121 24-

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਰਵੀਦਾਸੀਆ ਸਿੱਖ 27 ਸਾਲ, 5'9", ਬੀ ਕਾਮ (ਅਕਾਉਂਟਿੰਗ), ਐਲ ਐਲ ਬੀ ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਪਾਸ 15 ਕਿਲੋ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 347-445-3381

Ramgariah family looking for a suitable match for their son 31 years old, Sr. financial analyst. Please contact: v.singh.hawks.united@gmail.com 20/26

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਜਲੰਧਰ: ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਕਾਮਰੇਡ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਲੰਘੀ 15 ਜੂਨ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਸਥਿਤ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਮਰੇਡ ਆਨੰਦ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਕੀਰਤ ਆਨੰਦ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਉਘੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਉਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੂ ਲੱਗਣ ਨਾਲ 700 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ 700 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਸੁਨਿਚਰਵਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਲੂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਕਰਾਚੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗਰਮੀ ਤੇ ਲੂ

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ ਦੇ ਠਾਠ ਨਵਾਬਾਂ ਵਾਲੇ...

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ (ਲੱਖੋਵਾਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਹਨ, ਦੇ ਠਾਠ ਨਵਾਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਲੰਬੇ ਸਵਾ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਰੀਬ 2.04 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਗੰਨਮੈਨਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ) ਕਰੀਬ 1.15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ 2.04 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ. ਲੱਖੋਵਾਲ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਰੈਂਕ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਰੈਂਕ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲੀ ਭਾਰ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਝੱਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤਰਫੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਗੰਨਮੈਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲੱਖੋਵਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਭੱਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੇ ਭੱਤੇ ਵਧਣ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਵਾ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ 24.70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਕੰਪਨਸੈਂਟਰੀ ਭੱਤੇ ਦੇ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ

ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਲੱਖੋਵਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਇਆ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੋਰਡ 13.20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਕਾਨ ਦੇ ਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਭਵਨ ਵਿਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤਿੰਨ ਸੂਟ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਾਸਤੇ ਇਕੱਲੇ ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ 7.43 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਾਸਤੇ ਦੋ ਰਿਵਾਲਵਿੰਗ ਕੁਰਸੀਆਂ 28,574 ਰੁਪਏ (ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਰਸੀ 14317 ਰੁਪਏ) ਖਰੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਈ 82,296 ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਫਤਰੀ ਮੇਜ਼ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ। ਦਫਤਰ ਵਿਚ 3.09 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸੋਫੇ ਸਜਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ 4.21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਰਨੀਚਰ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੂੰ ਪੀ.ਏ. ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸਟਾਫ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲੱਖੋਵਾਲ ਵਾਸਤੇ ਲੰਬੇ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸੱਤ ਗੱਡੀਆਂ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ 78.12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ

ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੋਵਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਕੈਬਨਿਟ ਰੈਂਕ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਾਹਨ ਮਿਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦਫਤਰ ਵੀ ਬਾਕੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

UMA TRAVELS

2535 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659

For Lowest Fares & Reliable Service
Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Store For Sale

Convenience and Grocery Store in
Columbia City (Near Fort Wayne)
Indian is for sale.

Store is in 2500 Sq. Feet.

Next door 2 bedroom house 25X150 lot

Construction 1500 Sq. Feet (Apx.)

15 car parking 25X150

Asking Price \$3,69,000

(Including \$40,000 plus inventory)

Call for pictures and more info.:

Ph: 516-513-4933

26-29

ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਘੁਮਾਣ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ ਬੇ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ ਲੰਘੀ 21 ਜੂਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਸ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਕੋਈ 40 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਸਨ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਧੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਘੁਮਾਣ (ਜਵਾਈ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ), ਦੋ ਪੁੱਤਰ-ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ (ਨੂੰਹ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ), ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ (ਨੂੰਹ ਹਰਦੇਵ ਕੌਰ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋਹਰਿਆਂ-ਪੋਤਰਿਆਂ, ਪੜਪੋਤਰਿਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਲੇਨੇ ਪੁੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਬੇ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਮੰਗਲਵਾਰ 23 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 4 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਵੇਗੀ।

INDIAN BAZAAR

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

■ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ

■ ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

■ ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ

■ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

Flat Rate Funding Group

Are you tired of waiting to get paid on
your outstanding freight invoices?

Get your \$\$\$ now!

At Flat Rate Funding Group, we offer the lowest
fixed factoring rate in the transportation industry-

*****1.5%!*****

Call Goldy Dhillon 734-444-9625

sales@flatratefunding.com

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫਰੇਟ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਦੀ
ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?
ਅੱਜ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪੈਸਾ ਲਓ

ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਫੰਡਿੰਗ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ
ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਰਾਂ
ਉੱਤੇ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਗੋਲਡੀ ਢਿੱਲੋਂ, ਫੋਨ: 734-444-9625

Punjab Times**Established in 2000
16th Year in Publication**Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Corrpondents**Detroit, MI**

Rajinder Syan

734-261-0936

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Texas, Virginia, Ne-
vada, Washington, Oregon, Arizona,
Georgia, Florida, New York, New
Jersey, Connecticut, Oklahoma, Penn-
sylvania, Missouri, Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 95 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਜਮਹੂਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬਣੇ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਅਗਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ
ਸੂਬਾਈ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ।
ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ (ਸਾਬਕਾ ਸੂਬਾ
ਪ੍ਰਧਾਨ) ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਏ.ਕੇ. ਮਲੌਰੀ
ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਜਗਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਬੱਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ,
ਤਰਸੇਮ ਲਾਲ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ
ਰਾਜੀਵ ਲੋਹਟਬੱਦੀ ਨੂੰ ਦਫਤਰ ਸਕੱਤਰ,
ਨਰਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸਕੱਤਰ, ਡਾ.
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਕੱਤਰ,
ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੀ.ਡੀ.ਆਰ.ਓ. ਤਾਲਮੇਲ
ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤਰ
ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ।ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ
ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ
ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਅਣਐਲਾਨੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀਆਂ
ਅਲਾਮਤਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,
ਕਿਉਂਕਿ ਨਰੋਂਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ**ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ।**ਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਸਰੋਆਮ ਜੁੱਟੀ
ਹੋਈ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਰਬਾਂ
ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸ ਨਾ ਵਸੂਲ ਕੇ ਉਲਟਾ ਜ਼ਮੀਨ
ਹੱਤਯਾ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈਵਾਰ ਵਾਰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਟੈਕਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ 78 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
ਆਮ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ
ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਪੁੱਸ

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੀ ਪਈ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਪਿੱਛੇ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਆਪ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ
ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰੱਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ
ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਕੱਛਾ ਵਜਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਇਹ
ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ
ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ
ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਐਲਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹੱਕ
ਵਿਚ ਭੁਗਤੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਭਾਈਵਾਲ
ਧਿਰਾਂ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੱਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ
ਜੁਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ
ਭਰਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ
ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਿੱਬੀ ਲਾਉਣਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ
ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਆਵਾਜ਼
ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਦਾ
ਵੇਖ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਈ। ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਹੈ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਨੂੰ
ਚੁਣੌਤੀ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ
ਧੱਕਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ
ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਹਫਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿੱਲ
ਬਾਰੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਸੰਸਦੀ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ
ਵਿਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਵਿਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਦੋ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਤੇ ਲੋਕ
ਜਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ
ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ
ਮਾਲੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿੱਤੀ ਪੈਕੇਜ ਤੋਂ ਵੀ
ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਥਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ
ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਬਾਰੇ ਅਪਣਾਏ
ਵਤੀਰੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਰੋਹ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ
ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ
ਦੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ
ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ
ਵਿੱਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਜਯੰਤ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ
ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਾਜ ਹੈ ਤੇ
ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।
ਪੰਜਾਬ ਗੰਭੀਰ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਗੁਜ਼ਰ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਘਟਦੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਰਜ਼ਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਅਚਨਚੇਤੀ
ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹੀ
ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਪੈਕੇਜ ਪੰਜਾਬਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁਲਕ
ਭਰ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਖਿਆਲੀਆਂ
'ਤੇ ਜਾਨੀ ਹਮਲੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼
ਉਪਰ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਬੱਦਲ
ਮੱਡਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।ਸੂਬਾਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ 40
ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਮਹੂਰੀ
ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਠੱਲਣ ਖਾਤਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ
ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ
ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਅਤੇ 'ਨਵਾਂਜ਼ਮਾਨਾ'
ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ
ਉਪਰ ਸੋਗ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਵਿਛੜੀ
ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੋਰ
ਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਅਤੇ
ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ
ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਤੇ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਮਹੂਰੀ
ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ
ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। ਸਭਾ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬੀ
ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਈ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ
ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ।ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਮੰਗ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹੁਣ
ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ
ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚਲੇ ਨਿਘਾਰ
ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਬਹਾਨੇ
ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਢੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਨੀਤੀ 2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ
ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਾਰਗਰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ,
ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲੰਬਾ ਖਿੱਚੀ ਜਾਣਾ ਹੁਣ ਗ਼ੈਰ-
ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰਾਂ
ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਦੀ
ਜਾਪਦਿਆਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ
ਦੀ ਯਾਦ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਕਮ
ਧਿਰ 'ਪੰਥਕ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਟੀ' ਵਾਲਾ
ਰਾਹ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਰਧ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਲੰਡਨ: ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ
ਮਹਾਰਾਣੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਵਧਾਈ
ਪੱਤਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ
ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦਾ 111 ਸਾਲ
ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ 111ਵਾਂ ਜਨਮ
ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਸੀ। ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ
ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ
ਸੰਨ 1904 ਵਿਚ
ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਫਾਦਰ' ਜ
ਡੇਅ' ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ
ਪ ਿ ਹ ਲ ਾ
ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਮੌਤ
ਹੋ ਗਈ। ਨਾਜ਼ਰਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਈ।
ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਨਮੋਨੀਆ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਿੰਨੀਜ਼ ਵਰਲਡ
ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਨਮ
ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਚਰਚ 'ਚ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੇ ਨਸਲਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਗੋਰੇ
ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਚਰਚ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਕੇ ਨੌਂ ਕਾਲੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਨਸਲਵਾਦ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣੀ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ
ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਨਸਲੀ
ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ
ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਿਆ। ਉਧਰ, ਦੱਖਣੀ
ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਅਮਰੀਕਨ
ਗਵਰਨਰ ਨਿੱਕੀ ਹੇਲੀ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ
ਵਿਚੋਂ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ
ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ।ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ 21 ਸਾਲਾ ਗੋਰੇ ਨੌਜਵਾਨ
ਨੇ ਚਾਰਲਸਟਨ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਚਰਚ ਵਿਚ
ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਕੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ
ਨੌਂ ਜਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।
ਇਸ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੇਰਾਂ
ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ
ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਗੋਰੇ
ਹਮਲਾਵਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬੰਦੂਕ ਤੇ ਇਹ ਝੰਡਾ

ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ
ਗਿਆਰਾਂ ਦੱਖਣੀ ਸਟੇਟ, ਅਮਰੀਕਨ ਯੂਨੀਅਨ
ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਝੰਡੇ
ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਝੰਡਾ
ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਝੁਲਦਾ
ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਬੇ
ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ
ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿਹਾਈ
ਬਹੁਮਤ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਹੇਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ
ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ
ਘਾਤਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣਗੇ। ਚਰਚ ਦੇ
ਪਾਸਟਰ ਤੇ ਸੈਨੇਟਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ
ਤੇ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਦੱਖਣੀ ਕੈਰੋਲੀਨਾ ਦੇ ਦੋ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੈਨੇਟਰਾਂ
ਲਿੰਡਸੇ ਗ੍ਰਾਹਮ ਤੇ ਟਿਮ ਸਕਾਟ ਨੇ ਵੀ ਨਿੱਕੀ ਦੀ
ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲਾਈ ਹੈ। ਰਿਪਬਲਿਕਨ
ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਦੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰਾਹਮ ਨੇ
ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ- 'ਚਾਰਲਸਟਨ ਵਿਚ ਇਸਘਿਨੌਣੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਝੰਡੇ ਨੂੰ
ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਇਕ ਰਸਤਾ ਹੈ।'ਫਲੋਰਿਡਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਜੈਬ ਬੁਸ਼
ਨੇ ਵੀ ਹੇਲੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ
ਉਨਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਊ
ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਝੰਡੇ ਨੂੰ 'ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ
ਪ੍ਰਤੀਕ' ਦੱਸਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਲੀ ਨੇ
ਇਸ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਉਣ
ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ
ਵਿਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਬੰਦੂਕ
ਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਬਾਰੇ ਛਿੱਤੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ
ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਜੇ ਤੱਕ
ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ
ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬੰਦੂਕ ਕੱਢ ਲੈਣ ਦਾ
ਸਭਿਆਚਾਰ ਇਥੇ ਬੇਹੱਦ ਖਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਤਕ
ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ
ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ
ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਵਰਤਾਰਾ ਦੇ-ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ
ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਤ-ਰਾਤੋਂ
ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਛੇ ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਬਣੀਆਂ ਜੰਗਾਂ

ਜਨੇਵਾ: ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ 2014 ਵਿਚ ਜੰਗਾਂ ਤੇ ਜੁਲਮਾਂ ਕਾਰਨ ਛੇ ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹੋਏ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ 42500 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਉਜੜਾਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ 24ਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨਵੇਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 83 ਲੱਖ ਵਧੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਹਰੇਕ 122 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਪਿਛੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰਨਾਰਥੀ ਹੈ, ਘਰੇਲੂ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੇਘਰ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਨਾਹ ਮੰਗੀ ਹੈ।

ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 10,433 ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਨ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ 16,709 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 1,99,937 ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਤੇ 5074 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਰਨ ਮੰਗੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਹਰੇਕ 122 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਨਾਰਥੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਜੜੇ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਰਨ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ 24ਵਾਂ ਵੱਡਾ ਮੁਲਕ ਬਣੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ 42,500

ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ 2129 ਲੋਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਸਮੇਤ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਮੁਤਾਬਕ 1989 ਤੋਂ 31 ਮਈ 2015 ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਸਮੇਤ 2129 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋਏ। ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 1993 ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਲੜੀਵਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ, 26/11 ਦਾ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਾ, 2006 ਮੁੰਬਈ ਰੇਲ ਧਮਾਕਾ, 1998 ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਲੜੀਵਾਰ ਧਮਾਕੇ, 2005 ਦਿੱਲੀ ਧਮਾਕੇ, 2006 ਵਾਰਾਣਸੀ ਧਮਾਕਾ, 2007 ਸਮਝੌਤਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਧਮਾਕਾ, 2008 ਗੁਹਾਟੀ ਲੜੀਵਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਤੇ 2010 ਜਰਮਨ ਬੋਕਰੀ ਧਮਾਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਵਿਅਕਤੀ ਸਰਨਾਰਥੀ, ਸਰਨ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਜੜੇ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣ

ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ

ਦੱਖਣੀ ਸੂਡਾਨ 'ਚ ਢਾਈ ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਜਿਊਬਾ: ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਦੱਖਣੀ ਸੂਡਾਨ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਟੋਬੀ ਲਾਂਜ਼ਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਦਰਦ ਦਾ ਦੌਰ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਗਲਤ ਸਨ। ਜੰਗ ਨੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਵਲ ਜੰਗ ਦਸੰਬਰ 2013 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਤੀਜਾ ਬੱਚਾ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਤੇ ਢਾਈ ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਸੂਡਾਨ ਲਈ 16.30 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਦਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ 1.20 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤੇ 45 ਲੱਖ ਲੋਕ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸਾੜਿਆ ਜਾਣਾ, ਸਿਹਤ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰਾਖਵੇਂ ਗੁਦਾਮਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ, ਜਲ ਸੋਮਿਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਰਨਾਂ ਸੋਮਿਆਂ ਤੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਹੈ।

ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅੱਤਿਆਚਾਰ, ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ 5.95 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਜਬਰੀ ਉਜੜੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 1.95 ਕਰੋੜ ਸਰਨਾਰਥੀ ਤੇ 3.82 ਕਰੋੜ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਜੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 18 ਲੱਖ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਰਨ ਮੰਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 1.95 ਕਰੋੜ ਸਰਨਾਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 51 ਲੱਖ ਫਲਸਤੀਨੀ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀਰੀਆ, ਸੋਮਾਲੀਆ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ 1.44 ਕਰੋੜ ਸਰਨਾਰਥੀ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਨਾਰਥੀ ਬੱਚੇ ਹਨ।

ਜੂਨ 84 ਦੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਉਜੜੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਤਿੰਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੜ ਕੇ ਸਵਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ 133 ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਗਜ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਥਾਂ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਵਸਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਮੇਂ ਫੌਜੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਤਿੰਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਮਾਰਕੀਟ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁਨਿਆਰਾ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸੜ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਧੇਰੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਆਂ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਅ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ 133 ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ।

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

Jet Airways, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

Domestic fares available

EARLY BIRD SALE!!!!

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets
J FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
J FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies
and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਚ
ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਖੁਲ੍ਹਾ ਗਿਆ ਹੈ

Truck Driving School

Lic. # 0027

A-One Truck Driving School

2302 South West Street, Indianapolis, IN 46225

Gurinder Nagra, Ben Singh Bashal, Gurnam Dhaliwal

Ph: 317-653-6666

24 ਘੰਟੇ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ
ਸੁਣੋ

Listen on :Radio Sets (CA, WA, NV)
Dial in 832-551-5029 or 605-475-6868
Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

ਯੋਗ ਦੇ ਮਹਾਂ ਜਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਚਾਸ਼ਣੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਹਿਲਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਤਕਰੀਬਨ 192 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 251 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਯੋਗ ਸ਼ੋਅ ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਦਾਂ ਵੱਲ ਵੱਧ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੋਗ ਕੋਈ ਬ੍ਰਾਂਡ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵੱਡਾ ਆਯੋਜਨ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਬ੍ਰਾਂਡ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਯੋਗ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ 'ਓਮ' ਤੇ ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਯੋਗ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜਧਰਮ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਉੱਚ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਾਮਿਦ ਅੰਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਨਾ ਦੇਣਾ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯੋਗ ਭਾਵੇਂ ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਤਿਆਰੀ, ਧੁੰਧਾਧਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਆਯੋਜਨ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ ਹਨ।

ਯੋਗ ਦਾ ਇਹ ਮਹਾਂ ਜਸ਼ਨ ਕਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਚਾਸ਼ਣੀ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨੀ ਹੋਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇਹ ਉਹੀ ਹਕੂਮਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਫੁੰਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਲਟਕਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਮਹੱਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਤਰੀਕੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ। ਉਂਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੇ ਦਿਲ

ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕੀਤੀ ਚਾਂਦਮਾਰੀ

ਰਾਜਨਾਥ ਵੱਲੋਂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ 'ਗਿਆਨੀ' ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਯੋਗ ਦੇ ਲਾਭ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ।

ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਇਹ ਸੁਹਜ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬੇਅਰਥ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ 'ਸੂਰਿਆ ਨਮਸਕਾਰ' ਤੇ 'ਓਮ' ਬਾਰੇ ਛਿੱਤਿਆ ਵਿਵਾਦ ਆਪਣਾ ਮੁਢਲਾ ਮਕਸਦ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ 'ਆਪਣਿਆ' ਤੇ ਉਪਰਿਆ' ਵਿਚਕਾਰ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜਣਾ ਉਜ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਜੋਖਿਮ ਮੁੱਲ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਾਵਰੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਟਾਂ ਦਾ ਸੇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ, ਇਹ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਘੋਰਾਬੰਦੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਜਮਹੂਰੀ ਜਿਉਂਦੇ ਨੂੰ ਬੋਂਦਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਸੀਲੇ ਤੇ ਬਲ ਇੰਨੇ ਵਿਰਾਟ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਉਣ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ (ਤੇ ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੁਝ ਦਸਤਿਆਂ) ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਲਈ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਜੋਂ (ਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲਈ) ਕੁਝ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਵਰਗੇ ਅਫ਼ਸਰ (ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜਿਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ), ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ, ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ 21 ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੋਅ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਨ ਹੁਲਵੀਂ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰਸਮੀ ਇਕੱਠ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ

ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਿਹਾ ਜਿਥੇ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੂਟਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਯੋਗ ਦੇ ਆਸਨ ਕੀਤੇ। ਇਥੇ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਭਾਰਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਯੋਗ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਯੋਗ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ: ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਨੇ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਯੋਗ ਆਸਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰਗਰਮ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤੀ ਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਆਰਟ ਆਫ ਲਿਵਿੰਗ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵੀਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਵਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਯੋਗ ਟ੍ਰੈਕ ਸੁਟ ਪਹਿਨ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੈਮ ਕੂਟਸੇਆ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵੀਸ਼ੰਕਰ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਜ਼ਰੀਨਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਆਸਣ ਕਰਵਾਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਨ ਕੀ ਮੂਨ ਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਾ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਂਝ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦ੍ਰਿਤਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਨ, 1990ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਰਤੀ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ 'ਮਹਾਂ ਇਕੱਠ' ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਖ਼ੁਸ਼ਗਵਾਰ ਤੇ ਪੱਕੇ ਫਿਰਕੂ ਪਾਤੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ।

ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਗਪਗ 125 ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਹੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਰਾਜਪੱਥ ਬਣਿਆ ਯੋਗਪੱਥ...

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪੱਥ ਉੱਤੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਅੰਦਰ ਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੋਦੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ 'ਰਾਜਪੱਥ' 'ਯੋਗਪੱਥ' ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜ ਪੱਥ ਉੱਤੇ ਯੋਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਓਮ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ 'ਅਲਾਹ' ਦਾ ਜੈਕਾਰਾ ਲਾਇਆ। ਇਥੇ ਇਹ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਓਮ' ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਸਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ 'ਸੂਰਿਆ ਨਮਸਕਾਰ' ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਪਾਏ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਸਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਲਈ ਯੋਗ ਦਾ ਸਹਾਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਸ਼ੋਕ ਤੰਵਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਯੋਗ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵੱਲ ਮੋੜਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਯੋਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਯੋਗ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਯੋਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਾ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਇਰਾਨੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ 100 ਵਿਚੋਂ 80 ਅੰਕ ਯੋਗ ਅਭਿਆਸ ਭਾਵ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਆਸਨ ਕਰ ਕੇ

ਦਿਖਾਉਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਯੋਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਪਰਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਜਮਾਤਾਂ (ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ) ਵਿੱਚ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। 80 ਫੀਸਦੀ ਅੰਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਦੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ। ਬਾਕੀ 20 ਫੀਸਦੀ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਹੋਣਗੇ।

ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦਿਆਲਾ ਤੇ ਜਵਾਹਰ ਨਵੇਦਿਆ ਵਿਦਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਉੱਤੇ

ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯੋਗ ਬਾਰੇ ਐਨ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛਪਾਈ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਮਡਿਊਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਯੋਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬਾਦਲ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਰਹੇ ਦੂਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਬਾਲਾਸਰ (ਹਰਿਆਣਾ) ਸਥਿਤ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਉੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਿੱਲੀ ਸਫ਼ਦਰਜੰਗ ਰੋਡ ਨਿਵਾਸ ਉੱਤੇ ਸਨ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਯੋਗ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਬਾਦਲ ਸਵੇਰੇ ਬਾਲਾਸਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤਸਰ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਦਰਅਸਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੌਰਾ ਰੱਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ

ਨੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖੁਦ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅੱਜ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਉੱਤੇ ਦੇਵੇਂ ਬਾਦਲ ਯੋਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਅਜੋਕੀ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ: ਬੇਅਸੂਲੀ ਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀ ਸਿਖਰ

ਲੋਕ-ਰਾਜ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ 'ਚੋਰ-ਰਾਜ' ਦਾ ਪਰਦਾ ਲੱਥਣ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਿਖਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਦੀ ਉਹ ਹੱਦ ਵੇਖ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਗੂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਚੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਹੈ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਤੇ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਬਾਰੇ 'ਗਲਤ ਮੋਦੀ ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਬਰੂਰ' ਦਾ ਸੰਬੋਧਨ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਪਿੱਛੇ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਲਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਭੰਡਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਲੁਕਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਨੂੰ 'ਸੱਠ ਕਰੋੜ ਦੀ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ' ਵਾਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਡਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਓਸੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਫ਼ਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ 'ਨੌ-ਰਤਨ' ਚੁਣਨ ਵੇਲੇ ਉਸੇ ਸ਼ਸੀ ਬਰੂਰ ਦਾ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਦੂਸਰੇ ਬੰਦੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫਸਣ ਦਾ ਡਰ ਪਿਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਫਸਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਫਸਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਮੁੜਿਆ। ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ਼ੋਈ ਕਰ ਕੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਬਖੇੜੇ ਦਾ ਮੁੱਢ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਬੱਝਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਉਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕੈਂਡਲ ਨਹੀਂ ਉਭਰਿਆ। ਮਸਾਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਸਕੈਂਡਲ ਉਭਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੈਂਡਲ ਹੁਣ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿਚ, ਅਤੇ ਠੀਕ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਢ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਓਕ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ।

ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਕੋਲ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਟਿਕਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਟਰੈਵਲ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇੱਕ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਮ ਪੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਹੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਜੇਠ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਾਰਨ ਓਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਆਗੂ, ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਨੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਵਾਸਤੇ ਓਸੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਮ ਪੀ ਰਾਹੀਂ ਟਰੈਵਲ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਟਰੈਵਲ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਝਗੜਾ ਇਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਹਾਮੀ ਭਰਨ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਪਰ ਏਦਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤੇਰਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਤੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟਰੈਵਲ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦੇ ਦਿਓ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਠੀਕ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦਾ ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਂਦਾ ਫਿਰਿਆ ਹੈ।

ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ਮਾ ਦਾ ਪਤੀ ਸਵਰਾਜ ਕੌਸ਼ਲ ਪਿਛਲੇ ਬਾਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦਾ ਵਕੀਲ ਹੈ। ਸੁਸ਼ਮਾ ਦੀ ਧੀ ਬੰਸੁਰੀ ਸਵਰਾਜ ਓਸੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦਾ ਕੇਸ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਂਝ ਪੁਰਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਦਮ ਸੀ।

ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਐਕਟ ਦੀ ਸੋਧ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਦੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਪਿਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਕੀਲ ਪੁੱਤਰ ਕਾਪੀਰਾਈਟ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਪਿਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਪਿੱਛੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਪਿਲ ਬੈਠ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਹੀ ਕੰਮ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ

ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਧੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਖਾਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੀ ਢਿੱਲੀ ਪੈਰਵੀ ਕਾਰਨ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ

ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ

ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ।

ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਨਵਾਂ ਖਿਲਾਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਗਜ਼ ਉਸ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਜਪਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਵੱਲੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਨਾਲ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ। ਗੁਨਾਹ ਭਾਵੇਂ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਵੀ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵਿਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਉਹ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਸਹੁੰ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਭੇਦ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਸਹੁੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕਰ ਕੇ ਸਹੁੰ ਖਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਤੇ ਸੱਚੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਰੱਖੂੰਗਾ। ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਬੇਗਾਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਓਥੇ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚਿੰਨੀ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ, ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ, ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦਿਓ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਤੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਓਥੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ

ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਗਿਣਵੇਂ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਐਨ ਉਹ ਕੁਝ ਇਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਆਗੂ ਹੈ।

ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂ? ਸਿਰਫ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ। ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਠਾਨਵੇਂ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਸ਼ੇਅਰ ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਦਸ ਰੁਪਏ ਸ਼ੇਅਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਾਢੇ ਅਠਾਨਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਸ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਵਸੁੰਧਰਾ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਬਦਲੇ 9 ਕਰੋੜ 85 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮਿਲ ਗਈ। ਨਾਲ ਬਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਹੋਰ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਬੀਬੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਪੁਆ ਦਿੱਤੇ। ਏਡਾ ਮੋਟਾ ਮਾਲ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਕਰ ਕੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਲਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਕਿਸੇ ਭੁੱਖੇ ਨੰਗੇ ਟੱਬਰ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਤੇ ਪੌਲਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜ

ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ

ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹੈ, ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ 'ਮਹਾਰਾਣੀ ਸਾਹਿਬਾ' ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਹੀਂ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੋਈ

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪ੍ਰੋ. ਦਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਉਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਵਧਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਾਬਕਾ ਖਾੜਕੂ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਫਾਈਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਾਈਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਉਂਜ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪੈਰੋਲ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਕਾਲਾ ਦਾਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੰਘੇ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਦੀ ਵੀ ਸਿਖਰ ਵਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਤੇ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੱਚਾ ਚਿੱਠਾ ਨਿਕਲ ਪਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਸਾਰਾ ਕਾਲਾ ਧੰਦਾ ਪਿਛਲੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕਤ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਲਾਂ ਆਨੇ ਠੀਕ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਉਂਜ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬਦਨਾਮੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਉਸ ਕਾਲੇ ਕਾਂਡ ਬਾਰੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਮੇਟੀ ਬਿਠਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਉਦੋਂ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਠੀਕ ਮੰਨਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਲੱਗੇਗੀ ਕਿ ਜਿਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਦੋਂ ਉਹ ਜਾਂਚ ਕਰ ਕੇ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਸੀ ਤੇ ਓਸੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਹੋਏ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਉਤੇ ਭਾਜਪਾ ਹੁਣ ਛਤਰੀ ਤਾਣ ਖੜੋਤੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਇਕੱਲੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ, ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜੇ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਏਦਾਂ ਦੇ ਹੋਣ, ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਖਾਣ 'ਚੋਰ ਦੀ ਮਾਂ, ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਸਿਰ' ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ-ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਜਿਹੜਾ ਚੋਰ-ਰਾਜ ਹੁਣ ਚੱਲਦਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਬੜਾ ਬੋਝੂ-ਚਿਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਾਹਲੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

Yuba City Ph:530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 27 ਜੂਨ 2015

ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਗੁਰ-ਵਰੋਸਾਈ ਨਗਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਆਸਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਈ। ਸੱਤਾ-ਨਸ਼ੀਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਖੇਰਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪ-ਹੁਦਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਮੋਰੀਆਂ ਮੁੰਦਣ ਲਈ ਧਰਮ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਿਆ ਸੀ, ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਹ ਜਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉੱਜ ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਖਹਿਸਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਜੱਗ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿੱਕ ਪਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਵਿਚਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ-ਵਿਚਾਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਚ ਖੂਬ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿੱਤਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਹੋਰ ਵੀ ਹਮਲਾਵਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਾਂ-ਪਾਰਟੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤਾਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਘਾਤ ਲਗਾਈ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਘੁਮਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ-ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਔਰਬਿਟ ਬੱਸ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਉਥੇ ਆਇਆ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪੈਰ ਟਿਕਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ‘ਪੰਥਕ ਏਜੰਡਾ’ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਦਰਸ਼ਨ-ਦੀਦਾਰ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਕਸੂਤਾ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਲਈ ਪੰਥਕ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਝੋਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰ ਕੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁੱਦਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤਕਰੀਬਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਯੋਗਾ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਜੋ ਘੁੱਟੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਰਗੀ ਖੇਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਟੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਯੋਗਾ ਵਾਲੀ ਸਰਗਰਮੀ ਸੂਹ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਯੋਗਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੂਬ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਤੱਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੱਕ ਕੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਸੋਚਣ-ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਆਸਤ ਉਤੇ ਕੁੰਡਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਆਗੂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ, ਹਰ ਵਾਰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਮੋੜਾ ਕੱਟੇਗੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਸੰਜੀਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੰਗਾਰਾਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਉਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਜੀਦਾ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਥਾਂ ਹੁਣ ਹੈ ਕਿੱਥੇ? ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਔਕਾਤ ਹੁਣ ਵੇਟ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਦੁਸਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੋਜਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਫਰਕ ਵੀ ਮਿਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ ਹੁਣ ਖੜੋਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਇਕੋ ਹੱਲੇ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਤੰਤ ਅਜੇ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਨਹੀਂ ਪੈ ਰਿਹਾ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ, ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸਤਾਂ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਪਿੜ ਮੱਲ ਕੇ ਹੀ ਇਸ ਖੜੋਤ ਦੇ ਮੱਛੇ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਨੀਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਟਕ !

‘ਮੋਗਾ ਮੋਗਾ’ ਸੀ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ, ਓਸ ‘ਕਾਂਡ’ ਨੂੰ ਇਉਂ ਦਬਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਠੂਠਾ ਦਿੱਲੀਓਂ ਖਾਲੀ ਹੀ ਮੁੜੀ ਜਾਂਦਾ, ਹੁੰਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਤਾਈਂ ਛੁਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਦੁਖੀ ‘ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੇਵਾ’ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਾਰੇ, ਨਵੇਂ ਲਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਮਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਗਰਮ ਤੇ ਸਰਦ’ ਦੋਵੇਂ, ਬੁਰਕਾ ਧਰਮ ਦਾ ਫੇਰ ਤੋਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਖੰਡੇ ਗੱਡ ਕੇ ਲਾ ਰਹੇ ਜੋੜ-ਮੇਲੇ, ਸੁਰਧਾ-ਭਾਵਨਾ ‘ਕੈਸ਼’ ਕਰਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਮੂੰਹ ‘ਭਗਵਿਆਂ’ ਲਾਇਆ ਨਾ ‘ਨੀਲਿਆਂ’ ਨੂੰ, ਰੁੱਸੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪਤਿਆਉਣ ਲੱਗੇ !

ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਲਲਿਤ ਤੇ ਨਰੇਂਦਰ

ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਯੋਗ ਆਸਣ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ: ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਸੀਰਸ ਆਸਣ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਯੋਗ ਆਸਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਵੱਖਰੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਦੇ ਆਸਣ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੋਦੀ ‘ਧਰਮ, ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ’ ਦੇ ‘ਆਲਮੀ ਸ਼ੰਖ ਨਾਦ’ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਵਾਮ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਾਲ ਅਤੇ ਜਣੇਪਾ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਖੇਡ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਯੋਗ ਨੂੰ ਯੋਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਮੋਦੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਨੇ ਯੋਗ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ (ਆਈ.ਪੀ.ਐਲ.) ਦਾ ਅਧਿਆਏ ਜੋਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਤਰੀ ਅਰਧ ਗੋਲੇ ਵਿਚ ਸਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪਲੇਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀ ‘ਮਨੁੱਖੀ ਆਧਾਰ’ ਉਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਸੁੰਧਰਾ ਰਾਜੇ ਸਿੰਘਿਆ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਮਦਾਦ ਵੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੋ ਮੋਦੀਆਂ ਦੀ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਚਰਚਾ ਹੋਣਾ ਸਬੱਬ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਮਜ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ।

ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਮੀਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨੋਮੀਆਂ, ਗੈਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਤਰੀ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ, ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਬੂਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਾਂਡੀ ਤੋਂ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਦੇ ਬਾਨੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੋਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ ਖੇਡ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖੇਖੇ ਤੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਫਰ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਸਿਆਸੀ ਦਾਅਪੇਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਮੋਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਰੇਂਦਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗੀ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਨੂੰ ਭੋਗੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਰੇਂਦਰ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਦੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਅਤੇ ਯੋਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਟਵੰਟੀ-20 ਓਵਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਇਹ ਖੇਡ ਬਹੁਤ ਢੁੱਕਵੀਂ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਖੇਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਵੰਨਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ। ਖੇਡ-ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹਰ ਕੋਨੇ ਉਤੇ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖੇਡ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਓਵਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰ ਵਿਕਟ ਗਿਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਰ ਵਕਫ਼ੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਦੋ ਪਾਰੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਦਾ ਹਥਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਦੌਰ ਨਾਲ ਡਿਜੀਟਲ ਤਕਨੀਕ ਰਾਹੀਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਜੇ ਮੈਚ ਦੀਆਂ ਟਫਸੀਲਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਉਤੇ ਉਕਰੀਆਂ

ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵੀ ਉਕਰਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਜੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਸਿਰੇ ਉਤੇ ਮੈਚ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਕਟ-ਕੀਪਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਹੈ। ਚੱਲਦੇ ਮੈਚ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਮੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਪੱਟੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਹ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਰਾਹੀਂ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ-ਵੀਡੀਓ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਹੁਣ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦਾ ਪਰਦਾ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਤੇ ਵੱਖੀ ਦੀ ਪੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਇਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਮੈਚ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਟਵੰਟੀ-20 ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਜੋਂ ਫਿਲਮ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋਰ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪਰਦੇ ਦੇ ਖੁੰਜਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸਤਿਹਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡ-ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ-ਨਾਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੇ ਅਦਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਟਵੰਟੀ-20 ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮੰਚ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਟਵੰਟੀ-20 ਦਿਲਕਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਲਪਾ ਸ਼ੈਟੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜ਼ਿੰਟਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਤੱਕ ਕੈਮਰੇ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਗੇਂਦਬਾਜ਼ ਜਾਂ ਬੋਲੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਜਾਦੂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਲਈ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦੇ ਦਿਲਕਸ਼ੀ ਹੈ। ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੈਰੀ ਪੈਕਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਤਜਰਬੇ ਪੁਰਾਣੇ ਯੁੱਗ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਟਵੰਟੀ-20 ਖੇਡ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੇਜ-ਬੁੱਤ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਚੱਲਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਬ, ਸਬਾਬ ਅਤੇ ਕਬਾਬ ਦੀਆਂ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਖਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਖਬਰੀਆਂ ਜਗਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ, ਨੱਚਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਇਕ-ਰਾਤੀਆਂ-ਇਸ਼ਕ ਟਵੰਟੀ-20 ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੰਡੀਅਨ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਲੀਗ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੱਟੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਭਰੋਸੇਯੋਗ’ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੈਚ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਠੋਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਲੜੀ-ਲੜੀ ਜਾਂ ਮੈਚ-ਮੈਚ ਦੀ ਥਾਂ ਓਵਰ-ਓਵਰ ਅਤੇ ਗੇਂਦ-ਗੇਂਦ ਦੀ ਟਫਸੀਲ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੋਕਿਆਂ-ਛਿਕਿਆਂ ਉਤੇ ਲਗਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੇ-ਬਾਲ ਅਤੇ ਵਾਈਡ-ਬਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਮਾਮ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਚਾਂਗਰਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨੋਮੀਆਂ, ਗੈਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਪਾਸੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ‘ਖੇਡ ਹਰ ਹੀਲੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ’ ਦਾ ਬੋਲਾ ਸਿਆਸੀ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਤੀਜੇ ਥੰਮ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ‘ਸਲੀਕੇਦਾਰ’ ਦੀ ਖੇਡ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਚ ਲਲਿਤ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਫਿਰਕੂ ਫਸਾਦਾਂ ਵਾਲੀ ਕੈਨਵਸ ਉਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲ ਪਰਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਕੈਰੀ ਪੈਕਰ ਡਾ.

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਟਵੰਟੀ-20 ਰੂਪ ਬਣਾ ਕੇ ਧੁੰਧਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ‘ਮੇਡ ਇਨ ਇੰਡੀਆ’ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਅੱਖਰ (‘ਡੀ’ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਕੇ’) ਬਦਲ ਕੇ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਉਘਾਤਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਜੁਗਤ ਸਾਹਮਣੇ ‘ਠੰਢਾ ਮਤਲਬ ਕੋਕਾ ਕੋਲਾ’ ਦਾ ਮੰਡੀ ਮੁਖੀ ਉਦਮੀ ਖਾਸਾ ਮੱਧਮ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ‘ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ’ ਵਜੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ-ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦਾ ਆਪ-ਹੁਦਰਾ ਰੂਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਦਿਨ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਵਧ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ ਪਾਤੋ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਦਗੀ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਤੀ ਵਿਚ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਯੋਗ ਨੂੰ ਆਲਮੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਆਲਮੀ ਰਾਜ ਪਲਟੇ’ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਆਲ ਯੋਗ ਦੀ ਕਸਰਤ ਵਜੋਂ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸੋਚ ਦਾ ਹੈ।

ਦੋ ਮਿਸਾਲਾਂ: ਗੋਰਖਪੁਰ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਦਿਤਯਾਨਾਥ ਯੋਗੀ ਨੇ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ਕ ਉਤੇ ਸੁਆਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, “ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਓ ਜਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਮਰੋ।” ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਮ ਮਾਧਵ ਨੇ ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਾਮਿਦ ਅੰਸਾਰੀ ਨੂੰ ਟਵਿੱਟਰ ਰਾਹੀਂ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਖਾਸਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਟਵਿੱਟ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਮਿਦ ਅੰਸਾਰੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨਾਗਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ।

ਯੋਗ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗ ਆਸਣ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ: ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਸੀਰਸ ਆਸਣ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਯੋਗ ਆਸਣਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਦੇ ਆਸਣ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ‘ਧਰਮ, ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ’ ਦੇ ‘ਆਲਮੀ ਸ਼ੰਖ ਨਾਦ’ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਵਾਮ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਾਲ ਅਤੇ ਜਣੇਪਾ ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਖੇਡ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਲਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਯੋਗ ਨੂੰ ਯੋਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

ਯੋਗ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ਕ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਲੰਬਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ‘ਠੰਢੇ’ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਤਲ ਦੀ ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਸਰਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੰਦਰੁਸਤ ਦਿਮਾਗ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖੇਡਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਖੁਰਾਕ ਪਹਿਲਾ ਤਾਂ ਖੇਡ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਉਤਮ ਸਕੂਨ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀਆਂ ਦਾ ਉਦਮੀ ਖਾਸਾ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਲਲਿਤ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਰੇਂਦਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਰਬਵਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁ-ਬਿਧ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ (28 ਦਸੰਬਰ 1921-19 ਜੂਨ 2015) ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਫਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸਦਾ ਸਫਰ ਵਿਚ ਰਿਹਾ; ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਸਾਹਿਤ ਦਾ, ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ। ‘ਚੇਤੇ ਦੀ ਚੰਗੇਰ’ ਅਤੇ ‘ਚੇਤਾ ਚੰਗਾ ਚੁਗੇ’ ਵਰਗੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਵਾਰਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਕਈ ਅਹਿਮ ਪੋਥੀਆਂ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ। ਤਰਜਮਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਰਚਨਾ ਦੀ ਰੂਹ ਤਕ ਪੁੱਜ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਤੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਠੁੱਕ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੁਲੀਅਰ ਫਿਊਚਿਕ ਦੀ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਤਾਬ ‘ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ’ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਫਿਊਚਿਕ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਕਾਲ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਛੁਪੇ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਤੇ ਆਨੰਦ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਖੁਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀ, ਤੇ ਫਿਊਚਿਕ ਵਾਂਗ ਚੋਰੀ ਛੁਪੇ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਨੰਦ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਸਬੂਤੀ ਵਿਦਾਈ ‘ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਜੋਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਲੇਖ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦੀ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਤੇ ਬਹੁਪਾਸਾਰੀ ਅਲੋਕਾਰ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ, ਝੁਕਾਵਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤਰਤੀਬ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਰੰਗ ਇਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਿਘਲਦੇ, ਘੁਲਦੇ ਤੇ ਲਿਸ਼ਕਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਭਿਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਜੁੜਵਾਂ ਤੇ ਜਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਬੁਲੰਦ ਆਪਾ ਸਿਰਜਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਉਸ ਜਿਹੀ ਬਹੁ-ਬਿਧ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲਾ ਉਹ ‘ਅਨੋਖਾ ਤੇ ਇਕੱਲਾ’ ਸ਼ਖ਼ਸ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ।

ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਿਆਸੀ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਲਹਿਰ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨੇਤਰਾ, ਗਹਿ-ਗੱਚ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਨੁਭਵ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਜਿਸਮ ਅਤੇ ਜਾਨ ਉਤੇ ਹੰਢਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ, ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਵਿਚੋਂ ਵੱਧ ਟਿੱਲ ਵੀ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸਾਇਦ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਝੋਰਾ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 41-918-5212

ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਭੱਜ-ਨੱਸ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਚੁਰਾ ਕੇ ਤੇ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਦੌੜਦੇ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਟਪਕਦੇ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਸੁਰਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿਕ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਰਚਨਾ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਸੀ; ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਅਣਕੀਤੇ ਉਤੇ ਝੂਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਵਾਚਣ ਅਤੇ ਜਾਚਣ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਝਲਕ ਪੈਣ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲਿਆ।

ਆਨੰਦ ਦਿਮਾਗ ਵਲੋਂ ਉਮਰ ਭਰ ਮਾਰਕਸੀ-ਲੈਨਿਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕੱਟੜਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਸਿਰਤੀ, ਸਿਦਕੀ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸੀ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਰਹੀ ਪਰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਧੁਰ ਡੂੰਘਾਣਾਂ ‘ਚੋਂ ਉਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਭਾਵੁਕ ਮਨੁੱਖ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਉਪਰ ਲੋਹ-ਪੁਰਸ਼ ਬਣ ਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਜਾਨ ਤਲੀ ‘ਤੇ ਧਰ ਕੇ, ਬੇਬੰਢ ਹੋ ਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਸਾਥੁ ਬਣੇ ਧੌੜ-ਧਾਵੀਆਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਨੰਦ ਭਾਵੁਕ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਫਿੱਸ ਫਿੱਸ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਉਹਦੀ ਪਹਿਲੇ ਪਲ ਦੀ ਪਬਰੀਲੀ ਸਖ਼ਤੀ ਦੂਜੇ ਪਲ ਅੱਬਰੂਆਂ ਦੀ ਚਾਂਦੀ ਝਾਲ ਬਣ ਕੇ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕ ਉਠਦੀ। ਸਾਇਦ ਇਹੋ ਦਰਦ-ਮੰਦ ਦਿਲ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਜਿਹੇ ਸੁੱਖਾਂ-ਲੋਧੇ, ਦੁੱਧ-ਮੱਖਣਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੀਨ-ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਲੜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜੰਗ ਦੇ ਮੁਹਰੈਲ ਦਸਤੋਂ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆਂ ਉਤੇ ਛਾ ਜਾਣ ਦਾ ਅਮੋਤ ਵੇਗ ਭਰ ਜੁਆਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹਦੇ ਬੋਲਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। ਆਪਣੀ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਚਕਾਚੌਧ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਕਾਮਿਲ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਪਰਚੇ ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਫਿਰ ਗੁਪਤਵਾਸਾਂ, ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲਾਂ ਦਾ ਅਮੁੱਕ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚੱਲਿਆ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਤੇ ਕੱਦ ਵੀ ਚੌੜਾ ਤੇ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣਿਆ ਤੇ ਵਰਲਡ ਪੀਸ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਮੰਨਵਾਈ। ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ

ਦਰਦ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਸਕੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ-ਹਵਾਏ ਆਏ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਠੁੱਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚਲਾਈ ਗਈ ਲਹਿਰ ਦਾ ਵੀ ਉਹ ਮੁੱਖ ਆਗੂ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰਾ ਰਿਹਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਉਪਰ ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਬੇਲਚਕ ਲੜਾਈ ਲੜੀ, ਪਰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰ ਹਥਿਆਰ ਉਸ ਦੀ ਕਲਮ ਹੀ ਰਹੀ।

ਕਲਮ ਦੀ ਨੌਕ ਵਿਚੋਂ ਛਲਕ-ਛਲਕ ਤੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦੀਆਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਅੰਦਰ ਧੁਰ ਡੂੰਘਾਣਾਂ ਵਿਚ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਦਾ ਜੋ ਰੰਗ-ਬ-ਰੰਗਾ ਸਰ-ਚਸ਼ਮਾ ਝਰ ਝਰ, ਝੰਮ ਝੰਮ ਲਿਸ਼ਕਦਾ ਤੇ ਕਲ ਕਲ ਵਗਦਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਉਹਦੇ ਖੁਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਵੀ ਸੁਣਨ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ, ਮਾਨਣ ਤੇ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।

‘ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ’ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ‘ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ’ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕੀ ਤੱਕ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ, ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਦੇ-ਟੁੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਭੇਲਤਾ ਹੈ, ਵਿਅੰਗ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਧਾਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਟਵੀਂ ਤਾਕਤ ਵੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ/ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜੁੜਵੇਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਜੁੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਸਾਹਿਤਕ ਸੁਆਦ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਬੇਕ-ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣ/ਸਮਝਾਉਣ ਅਤੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਅਹੁਰਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਲੱਭਦੀ ਉਹਦੀ ਲੁਕਮਾਨੀ ਲਿਆਕਤ ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਗਦੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਆਡੰਬਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਕੇ ਹੁੰਦ-ਖਿਲਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਚਿਰਾਗਾਂ ਵਾਂਗ ਬਾਲ ਕੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਕੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ। ਸਮੱਸਿਆ ਭਾਵੇਂ ਕੌਮੀ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਨਾਲ ਜੁੜਵੀਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਦਾ, ਉਹਨੇ ਸਦਾ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਉਹਦੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਿੱਗ ਡਿੱਗ ਵੀ ਪੈਂਦੇ, ਤੇ ਡਿੱਗਦੇ ਵੀ ਐਨ ਠੀਕ ਟਿਕਾਣੇ ਉਪਰ, ਮਣਕੇ ਤੇ ਮਣਕਾ ਠਾਹ ਮਣਕਾ ਵਾਂਗ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਗਲੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਹਜ ਨਾਲ ਇੰਜ ਸਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਉਹਦੀਆਂ ਰੀੜ੍ਹਾਂ, ਜਜ਼ਬਿਆਂ, ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਗੁੰਦੀ ਹੋਈ ਮਾਲਾ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੀ। ਸਬੰਧਤ ਮਸਲੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਝਾਕਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ ਉਹਨੂੰ ਧੌਣੋਂ ਫੜਦਾ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦਾ। ਨਾ ਉਹ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਸੁਣਦਾ, ਨਾ ਮਾਰਦਾ। ਉਹਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਤਾਂ ਸਦਾ ‘ਚਿੜੀ ਦੀ ਅੱਖ’ ਉਪਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਪਰ

ਉਹਦੇ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਉਪਰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸਦਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀ ਕਰਦਾ ਤੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ‘ਅੰਦਾਜ਼ੇ-ਬਿਆਂ’ ਵਾਸਤੇ ‘ਵਾਹ! ਵਾਹ!!’ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ। ਉਂਜ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ‘ਵਾਹ! ਵਾਹ!!’ ਕਹਿ ਉਠੇ, ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਜੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹਦੀ ਆਨੰਦ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਨੰਦ ਦੀ ਕਲਮ ਦੀ ਪਾਰਸ-ਛੋਹ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਦਾ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹਦੀ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਨ-ਚਿੱਤ ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਕੋਈ ਮੌਲਿਕ ਲੇਖ ਲਿਖ ਰਿਹਾ

ਉਲਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤੰਦਾਂ ਵੀ ਸੁਲਝਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਉਤੇ ਡੂੰਘੀ ਅੰਤਰ-ਝਾਤ ਵੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਜਗਤ ਸਮੇਤ ਬਾਹਰਲੇ ਜਗਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਲੰਕਣੀ ਰਵੱਈਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਂਗ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਚਵੀਂ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਨਿਹਾਰਦਾ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਚ-ਦੁਮਾਲਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾਈ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਅਮੀਰੀ ਬਖਸ਼ੀ। ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਣ ਕਰ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ।

ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਚੇਤੇ ਦੀ ਚੰਗੇਰ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਪੂਣੀ ਛੋਹ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਰਤਾਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਜਲੌਅ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਸੈਂਕੜੇ ਕਲੀਆਂ ਇਕ-ਦਮ ਜਿਵੇਂ ਚਟਕ ਕੇ ਫੁੱਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ। ‘ਚੇਤੇ ਦੀ ਚੰਗੇਰ’ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸਿਰਜਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰੂਪ-ਵਿਧਾ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ, ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਗਲਪ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਇਹ ਲਿਖਤ ਸਾਧਾਰਨ ਦਿਸਦੇ ਪਰ ਮਹਾਂਮਹਿਮ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਅਣ-ਲਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਜਿੰਦ ਤੇ ਸੁਹਜੀਲੀ ਕਲਾਤਮਕ ਝਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਵੀ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ

ਕੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਲਝਾ ਕੋਈ ਸਹਿਜ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਔਖਾ ਤੇ ਬਿਖੜਾ ਪੰਧ ਤੈਅ ਕਰਨ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰੋਜ਼ ਇਹ ਡੋਂਡੀ ਪਿੱਟਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਤਕਨੀਕੀ ਤੇ ਸੰਕਲਪੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਲਈ ਸਾਵੇਂ ਤੁਲਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਡਾਂਢੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ, ਪਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਉਤੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਪਕੜ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀ ਚੁੰਝੀ ਮਾਰ ਕੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਖੁੱਟ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸ਼ਬਦ ਲੱਭ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਲੰਮਾ ਦਮ ਤੇ ਸੂਝ-ਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਕੀਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਇੰਨੇ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇਤੇ ਹਨ ਕਿ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਭੁਗਤਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਆਨੰਦ ਦੀ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਪੁਸਤਕ ‘ਮਾਰਕਸਵਾਦ-ਲੈਨਿਨਵਾਦ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ’ ਵਾਚਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ‘ਬਲਵਾਨ ਸ਼ੈਲੀ’ ਨੂੰ ਖਿਰਾਜ-ਤਹਿਸੀਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, “...ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਕਾਰਨਾਮਾ ਮੇਰੀਆਂ ਆਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਾਮਯਾਬ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅਵੱਸ਼ ਇਹ ਸੰਤੋਸ਼ ਮਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਐਸੀ ਖ਼ਿਦਮਤ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰੇਗੀ।”

ਸਿਧਾਂਤਕ ਜਾਂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਦੀ ਉਪਜ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਸਵਾਦ ਗੜ੍ਹਦ’ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਡਿਆਈ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਦੀ ਭਿੰਜੀ ਹੋਈ ਰੂਹ ਦਾ ਪਰਤਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਹੈ। ਆਨੰਦ ਦੇ ਕੀਤੇ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਖੂਬੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਵਾਦਤ ਰਚਨਾ

ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜੀਵੰਤ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ‘ਪੰਜਾਬੀਆਈ’ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਪਾਤਰ, ਮਾਹੌਲ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਾਡੀ ਅਤਿ ਨੇਤੋਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸੀ ਝਾਕੀ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਆਨੰਦ ਨੇ ‘ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਘ’ ਦੀ ਅਨੁਵਾਦਤ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਂ ਲੋਡੀ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅਗਲੀ ਕਿਸੇ ਮਿਲਣੀ ਸਮੇਂ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਲਾਡ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ:

“ਮਿੰਨਾ! ਜਾਤਕ ਤਾਂ ਤੂੰ ਡਾਢਾ ਚੰਗੇ...ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਲਿਖੀ ਆ ਪਰ ਨਾ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਭੇਡੇ-ਭੇਡੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਨੀ...ਕੋਈ ਮੀਸ਼ਾ ਐ ਕੋਈ ਕੀ ਐ...”

ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਆਨੰਦ ਦੀ ਉਸ ਅਨੁਵਾਦਤ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਮੌਲਿਕ ਰਚਨਾ ਹੀ ਸਮਝ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭੋਲੇ-ਭਾ ਹੀ ਆਨੰਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਕਹਿ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਮੌਲਿਕ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਵਾਂਗ ਇਹ ਉਹਦੀ ਅਨੁਵਾਦ-ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਖਿਰਾਜ-ਤਹਿਸੀਨ ਹੈ।

ਸਰਸਵਤੀ ਵਲੋਂ ਤਹਿਰੀਰ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਨੇ ਹੀ ਉਥੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਤਕਰੀਰ ਦੇ ਗੁਣ ਨਾਲ ਵਰੋਸਾਇਆ ਆਨੰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰਲੇ ਭਾਗਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਹ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ। ਉਮਰੋਂ ਛੋਟਾ ਪਰ ਅਕਲੋਂ ‘ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ’ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧ ਤੇ ਹੱਸਾਸ ਨੌਜੁਆਨ ਆਨੰਦ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੁੰ-ਖੁਰ ਲੈਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚੇਲਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੇਲਾ ਬਣਾ ਧਰਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਫਰੈਂਕ ਠਾਕੁਰ ਦਾਸ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਐਰਿਕ ਸਿਪਨੀਅਨ ਨੂੰ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਸੀ। ਉਂਜ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਜਾਦੂ-ਬਿਆਨੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘ਉਧਰੋਂ’ ਪੁੱਟ ਕੇ ‘ਇਧਰ’ ਲਾਇਆ।

ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣੇ ਜਾਨਦਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਦੰਦ-ਕਥਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਤਲਾਸ਼ਣੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੂੜ੍ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ-ਪੁੱਠ ਦੇ ਕੇ ਇੰਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਲੋਕ ‘ਅਸ਼! ਅਸ਼!!’ ਕਰ ਉਠਦੇ।

ਲੋਕਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ‘ਵਾਹ! ਵਾਹ!!’ ਕਢਵਾ ਸਕਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਅਥਾਹ ਅਮੀਰੀ, ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੋਈ ਉਲਾਰ ਭਾਵੁਕ ਉਛਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਜਾਦੂਗਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਰੰਗਦਾਰ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਲੜੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...ਕੱਢੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਕ੍ਰਿਤ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੰਜ ਹੀ ਜਦੋਂ ਆਨੰਦ ਬੋਲ ਜਾਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਤਰੰਗੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਲੱਛਿਆਂ ਦੇ ਲੱਛੇ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲੀ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਔਖ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਹੱਥੀ-ਥੱਧੇ ਗੁਲਾਮ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਝੁਕਾਈ ਖੜੋਤੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਧੂੜ ਵਿਚ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਗਏ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਅਛਪਲੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਮਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖੁੰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਟ ਲਿਆਉਂਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂਸ ਸਵਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤਹਿਰੀਰ ਜਾਂ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਇੰਜ ਜੜਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ ਸਾਡੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਕੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੜ੍ਹਤ-ਫੱਥਤ ਤੇ ਤਰਤੀਬ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ੀ ਵਾਹੀ ਵੱਤਰ ਭੋਇੰ ਦੀ ਮਹਿਕ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਲੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਦਿਸਦੇ ਸ਼ਬਦ ਉਹਦੀ ਛੋਹ ਪਾ ਕੇ ‘ਜੱਟੀਓਂ ਹੀਰ’ ਹੋ ਜਾਂਦੇ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਲਿਸ਼ਕਾਉਣ ਤੇ ਨਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਵਿਰਾਟਤਾ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦੇ ਵਲੋਂ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਸਕਣਾ ਵੱਸੋਂ ਤੇ ਵਿਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮਾਗਮ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ੋਅ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਸੱਦਣ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਖਾਸ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ 84 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਰਾਹੀਂ ਸਿਆਸੀ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕੇਦਾਰਾਨਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹਾਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਪੁਖਤਾ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਇਹ ਮੁਲਕ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਮੀਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਢੰਡਾਰਾ ਪਿੱਟਣ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ

ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਨਾ ਦਿੱਸੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ

ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਉੱਪਰ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹਾਵੀ ਰਹੀ ਪਰ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰਹੀ। ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਉੱਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਕੌਮੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਿਨਾਸ਼ ਰਾਏ ਖੰਨਾ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਮਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੇ ਸਾਂਪਲਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਗਤ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਵੀ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਸਨ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਉੱਪਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੱਸਾਂ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੁੱਜੇ।

ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਕਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਉਤੇ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ

ਰਿਹਾ। ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ, ਇਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਵ-ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਦਰਮਿਆਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਤਬਾਦਲਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਤੇ

ਸਥਾਪਨਾ ਸਮਾਗਮ: ਕੁਝ ਝਲਕੀਆਂ

- ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੀਆਂ।
- ਪੰਥਕ ਪੱਤਾ ਖੇਡਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਫ਼ਾਈ ਦਿੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਬਾਦਲ
- ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ
- ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਏ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ
- ਪੰਡਾਲ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਸਮੇਂ ਹੀ ਨਾਅਰੇ ਲਗਦੇ ਰਹੇ
- ਤੋਲ-ਮੋਲ ਕੇ ਹੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾ ਹੋਈ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਉੱਪਰ ਬਿਨਾਇਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਤ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਸਟੇਜ ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਤੇ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਅਖੀਰ ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਸਟੇਜ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਪਰ ਆ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਉੱਪਰੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ 30 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੇ ਸੋਧ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਮੁਲਕ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਬਲਰਾਮ ਜੀ ਦਾਸ ਟੰਡਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਰਤੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੌਤਕ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਯੋਗ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਲਾਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਬਰ, ਜੁਲਮ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜੂਝ ਮਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਮੋਰਚੇ ਉਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ 90 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸੇ ਚੁੰਮ ਕੇ ਜਿਥੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿੱਤੀ, ਉਥੇ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ 85 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ 60 ਫੀਸਦੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਬੱਝੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡ ਮਿਲਣੇ ਬੰਦ

ਬਠਿੰਡਾ: ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡ ਮਿਲਣੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਘੱਲਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਤਹਿਤ ਮਿਲੇ ਵੇਰਵਿਆਂ

ਨਹੀਂ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 2012 ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਹੋਰ ਫੰਡ ਮੰਗੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸੰਬਰ, 2012 ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ 34.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੰਗੇ। ਤੀਸਰੀ ਦਫ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 11 ਅਪਰੈਲ, 2013 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡ ਮੰਗੇ। ਜਦੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਫੰਡ ਮੰਗੇ ਜੋ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ।

ਅਨੁਸਾਰ 1998-99 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਹੈਰੀਟੇਜ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਤਤਕਾਲੀ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਸਤੇ 31 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ 45.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਪੌਣੇ ਦੋ ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਲਾਗਤ ਕੀਮਤ 224 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਵਧ ਕੇ 327 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਫੰਡ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਵਧੀ ਲਾਗਤ ਤਹਿਤ 34.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਸੁਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰਾਂ ਨੂੰ 27.27 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਮੋਸੇ ਸੈਫ਼ਦੀ ਨੂੰ 10.12 ਕਰੋੜ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਅਸ਼ੋਕ ਧਵਨ ਨੂੰ 3.04 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਐਨ.ਪੀ.ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ 34.40 ਕਰੋੜ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਤੇ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪੜਾਅ ਅਪਰੈਲ 2016 ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਕੇ ਚਲਦੇ ਬਣੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ

ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ 350 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਤਿ-ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਤੇ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਭਾਵੇਂ ਆਸ ਤਾਂ ਘੱਟ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੀ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 300 ਸਾਲਾ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟੱਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ 100 ਕਰੋੜ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਸਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਪਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਠੀ ਹੀ ਘੁੱਟ ਲਈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕਰਜ਼ਾ ਤੇ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਹੱਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਭੋਰਾ ਵੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਹੀਂ।

ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਉਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਝਿਜਕ ਵੀ ਰੜਕਦੀ ਰਹੀ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ ਕਹਾਉਣ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ

ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਕੋਈ ਤੋਹਫ਼ਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਸੂਬਾਈ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਘੜੀਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ

ਪੁੱਜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਪਈ।

ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਸੰਸਥਾ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਪਾਰਕ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ 19 ਜੂਨ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰੇ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਦੁਆਇਆ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਮਿੱਠੀ ਝਿੜਕ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਗਏ।

ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਥੋਂ ਦੀ ਧਾਰਮਕ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਨਸੇ ਵਿਕਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਪੁਲਿਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਹੀ ਖਰਚਾ 70 ਤੋਂ 80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ।

(ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਖਬਰਾਂ ਸਫ਼ਾ 14-15 ਉਤੇ ਵੇਖੋ)

ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬੀਬੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਸਲੂਜਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਕੇ ਜੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਚਾਰਲਸਟਨ ਦੇ ਇਮੈਨੂਅਲ ਅਫਰੀਕਨ ਮੈਥੋਡਿਸਟ ਚਰਚ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿਰ ਫਿਰੇ ਗੋਰੇ ਵਲੋਂ ਅਫਰੀਕੀ ਮੂਲ ਦੇ ਨੌਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਉਪਰ ਡੂੰਘਾ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਘੋਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਨ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ, ਜਿਥੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਅਜਿਹੀ ਘਿਨੌਣੀ ਵਾਰਦਾਤ ਹੋਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਵਲੰਧਰ ਕੇ ਰੱਖ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਡੂੰਘੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਓਕ ਕਰੀਕ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ 29 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਪਹੁੰਚਣਗੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਹਲਕਾ ਅਨੰਦਪੁਰ

ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ

ਜੱਸਟਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ 29 ਜੂਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ, ਰੋਜ਼ਮਾਨਾ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵੀ ਜਾਣਗੇ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ 773-507-8043 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Freeway Travel Inc

ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ

Call Raju

Tel: 773-973-0200

Fax: 773-973-0557

2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Punjab Times

Our New E-mail: Punjabtimes1@gmail.com

Now Open

Desi Bazar

Indian Groceries and Sweets

(Intersection of hwy 37 and 146 street)

ਕੁਕ, ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 508-410-2244

- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ
- ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ, ਫਰੈਸ਼ ਸਨੈਕਸ, ਮਿਠਾਈਆਂ ਅਤੇ ਗਰੋਸਰੀ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ
- ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ
- ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਆਰਡਰ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ

Open
7 days
a week
10am to 9pm

10% discount on groceries for religious programs!!

Kitchen is opening soon!!

Ph: 317-214-7401

14350 Mundy Drive, suite #200, Noblesville, IN 46060

ਸ਼ਾਰਲਟ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਖੋਜ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਸ਼ਾਰਲਟ, ਨੌਰਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ (ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ): ਅਮੈਰੀਕਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮੈਨੀਫੈਕਚਰਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ 43ਵੀਂ ਪੰਜ ਰੋਜ਼ਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਇਥੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਦੇ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਸ

ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਮੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ 30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਸਹਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ,

ਲੁਧਿਆਣਾ), ਪ੍ਰੋ. ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ (ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ) ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਦਾਨ (ਸੈਂਟਰਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਬਤੌਰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਯੋਗੀ ਹਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸਾਊਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣੀ ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮੂਲ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਹੈਲੀ ਦੇ ਚਾਚਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਅਵਤ ਦਿਤੀ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਰੱਕੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ।

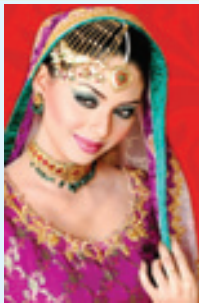

(ਖੱਬਿਓਂ) ਪ੍ਰੋ. ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਪ੍ਰੋ. ਸਹਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ

Preet BOUTIQUE

ਹੁਣ ਗਰੀਨਵੁੱਡ 'ਚ ਹੀ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ

916 E. Main Street, #204, Greenwood, IN 46143
Vally Vista Plaza (Near Desi Bazar)

ਆਪਣੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਓ

Designer Lehngas, Suits, Sarees, Kids Wear

ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਲਹਿੰਗੇ, ਸੂਟ ਤੇ ਸਾੜੀਆਂ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਲਈ ਕਲੀਰੇ, ਗਾਨੇ, ਸੁਰਮੇਦਾਨੀ, ਕਿਰਪਾਨ, ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਜਾਗੇ ਮਟਕੀ, ਪਰਾਂਦੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਹੈ

Gidha Bhangra
Dressess On Rent

ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਈਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ, ਚੰਦੇਆ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ

Call: 317-603-4018

E-mail: preetboutique1973@gmail.com or spkaurus@yahoo.co.in
Facebook page (Preet Boutique USA & Canada)

URGENT & FAMILY CARE
GRAND OPENING

SPORTS PHYSICALS ONLY \$35

epic URGENT & FAMILY CARE

Walk-ins Welcome On-site Lab Tests

On-site Digital X-rays On-site Pharmacy

We treat your non-life threatening illnesses and injuries without the long wait or cost of going to the ER. In addition, our on-site digital x-ray and lab tests ensure you have fast results. We also offer the convenience of on-site prescription dispensing so you leave our clinic with your prescription filled.

www.epichealthsystems.com 708-733-7750

Hours
Monday - Friday 9am - 9pm
Saturday/Sunday 9am - 5pm

Location
770 E. Dundee Rd
Palatine, IL 60074

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

- ✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
- ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ
- ✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
- ✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

\$25

2,800 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

800.914.1013 • 408.659.9400

ਅਨੰਦ ਉਤਸਵ

ਨਿਆਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ 350 ਸਾਲ 19 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੱਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਖਾਕਾ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਸੰਕਲਪ, ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ, ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਥੇ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਲਈ ਵਸਾਏ ਗਏ ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਲੜੀ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ 19 ਜੂਨ 1665 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋੜੀ ਗੱਡ ਕੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਾਏ ਭੋਇ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ (ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਨਗਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਸਾਇਆ

ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ ਤੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਮੁੱਢ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅੱਠ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਕਹਿਲੂਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਮਾਖੋਵਾਲ ਪਿੰਡ ਦਾ ਥੋਹ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਨੀਂਹ ਰਖਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਵਸੋਂ ਦਾ ਨਾਂ ਆਪਣੀ ਪੂਜਨੀਕ ਮਾਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ 'ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ' ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 'ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ' ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਇਸ ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਂ 'ਅਨੰਦਪੁਰ' ਰੱਖਿਆ। ਨਗਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਨਗਰ ਵੱਡੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ।

ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਗਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਬਹੁਪਰਤੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਪੰਥ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਗਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪੰਥ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਕਾਰਜ ਏਜੰਡਾ ਉਲੀਕਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਉਪਰੰਤ 1665 ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮਕਸਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਤੇ ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਵੱਸਣਾ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਬਾਜ਼ਾਰ, ਗਲੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਲਈ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ

ਦਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਣਾ, ਗੁਰੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦਾ ਆਈ ਸੰਗਤ ਦੀ ਟਹਿਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੰਮੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਸਭ ਇਥੋਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰੌਸ਼ਨ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਧਰਮ ਹੇਤ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਲੀ ਗਏ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 1666 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਵਿਚ ਉਹ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ਼' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਕਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਵੱਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਬੌਧਿਕਤਾ, ਵਿਦਵਤਾ ਤੇ ਵਕਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਇਸ ਨਗਰ ਨੂੰ 'ਮਾਡਲ ਸਿਟੀ ਸਟੇਟ' ਵਾਂਗ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਪੈਂਤੜੇ, ਪੰਜ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਪਾਰਕ-ਆਰਥਿਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੇ ਨਵੀਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਤੇ ਵਿਚ ਵਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਪਰੈਲ 1999 ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਦੇ 300ਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਨੇ ਪੂਰੇ ਖਾਲਸੇ ਜਲੌਅ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਖੰਡਾ ਬਣਿਆ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ

ਪੰਜ ਪਿਆਰਾ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ 81 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਖੰਡਾ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਰ ਵਰਗ ਤੇ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖੰਡਾ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਚਮਚਮਾਉਂਦੇ ਖੰਡੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਹਿਨ ਵਿਚ ਗੌਰਵਮਈ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਤਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੰਡੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫੁਹਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਗਨਚੁੰਬੀ ਉੱਠਦੀਆਂ ਬੁਛਾਰਾਂ ਵੀ ਮਨਮੋਹਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੁਛਾਰਾਂ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਤਾਲਪੁਰੀ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥੀਆਂ ਤਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਥੇ ਵੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਦੀ ਹੈ।

ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਿੱਠਾ ਪਾਣੀ

ਇਹ ਬਾਉਲੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਾਫੀ ਮਿੱਠਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੱਕਣ ਵਾਲਾ ਲੰਗਰ ਇਸੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਉਲੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ 132 ਪੌੜੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੀਨਾਕਾਰੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈਡ ਦਰਬਾਰ ਰੋਪੜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਕਰਾਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੀਨਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ 80 ਮੈਂਬਰ ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਸਤੋਮਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਜਰਮਨੀ, ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਦਾ ਜੋ ਕੰਮ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੇ ਰੁਟੀਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੂਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ 70 ਫੁੱਟ ਡੂੰਘਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ 16 ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਹੈ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਲ੍ਹੇ

ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵਰੋਸਾਈ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਪੰਜ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਲਾ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਲਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਲਾ ਹੋਲਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਲਾ ਤਾਰਾਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਿਲਾ ਅਨੰਦਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਲਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਮੁੱਖ ਕਿਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਲੱਗੀਆਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਊਰੋ): ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਸਮਾਗਮ ਖਾਲਸਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ। ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਪੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਦੇਵ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਈਸਾਈ ਧਰਮ, ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਸੁਆਮੀ ਨਿਸ਼ਚਿੰਦਾ ਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵੀ ਪੁੱਜੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੇਸਰੀ ਦਸਤਾਰਾਂ-ਦੁਪੱਟੇ ਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਖਾਲਸਈ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਾਹਨਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਜਿਥੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੀ। ਉਧਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁੱਧ-ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਨਹਾਈ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਨਗਰੀ ਵੀ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਬੇਹੱਦ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਪੁੱਜੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਉਹ ਮਹਾਨ ਕੇਂਦਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਰੇ-ਜ਼ਰੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚਰਨਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਨਗਰ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ 'ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ' ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਇਸ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਤਖ਼ਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਤੇ ਉੱਚ ਖਾਲਸਈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜੂਝਣ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਵਸਰ ਉਤੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਉਤੇ ਅਮਲ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਤੇ ਸਪੁੱਤਰੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਾਸੀ ਬਣਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਬਹੁਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਅਫ਼ਸੋਸਜਨਕ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ 350 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ

ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ 'ਰਾਜਨਾਥ ਵਾਪਸ ਜਾਓ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਫੂਕ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਮੰਚ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਨੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਕਾਰਕੁਨ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਬਾਣਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਨਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਤੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਰੀਕੇ, ਦਫ਼ਤਰ ਸਕੱਤਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭਾਗੋਵਾਲ, ਯੂਥ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇਬੀ, ਗੁਰਨੈਥ ਸਿੰਘ ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਮੁੱਖ ਮਾਰਗਾਂ ਉਤੇ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣਗੇ ਪੰਜ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੇਟ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਰਗਾਂ ਤੇ ਪੰਜ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੇਟਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹਾਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵਰੋਸਾਈ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਪੰਜ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਸੰਤ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਨਾਟਕ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਖੇ ਨਾਟਕ 'ਹਿੰਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਨਾਮਵਰ ਅਦਾਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਨਾ ਟਿਵਾਣਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਰਮਲ ਰਿਸ਼ੀ, ਮਨਪਾਲ ਟਿਵਾਣਾ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਉੱਘੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਤੇ ਮਰਹੂਮ ਅਦਾਕਾਰ ਹਰਪਾਲ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਮਰਹੂਮ ਗਜ਼ਲਗੋ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਯਤਨ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮਨਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰੇ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਝੁਨਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ

ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ, ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਛੱਤਰਪਤੀ

ਜਥੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜੂਤੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗੌਰਵਮਈ ਵਿਰਸਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਰੇ-ਜ਼ਰੇ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ, ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤ ਸੁਹਾਵੀ ਤੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰੀਏ।

ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਠੀ ਆਵਾਜ਼

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਸਮੇਤ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ। ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਇਕ ਨਿਰਪੱਖ ਧਰਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ 1984 ਤੇ ਜੋਧਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਲਾਡਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਵਿਖਾਏ ਜੌਹਰ

ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਲਾਡਲੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤਨ ਚਰਨ ਗੰਗਾ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ, ਨੇਜੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਕੱਤਰ ਸਮੂਹ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ 96 ਕਰੋੜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਤਰਨਾ ਦਲ ਹਰੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਤਰਨਾ ਦਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਤਰਨਾ ਦਲ ਬਿੰਧੀਚੰਦ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਨਾਗਰ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਤੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਬਾਬਾ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਲ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਿਹੰਗ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਾਣੀ ਤੇ ਬਣੇ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਸਕੀਏ।

ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਖਾਤਰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਫੰਧਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਚੁੰਮਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪੀ ਸੀ ਐਸ), ਕੈਲਮਜ਼, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ: ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ

ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਤੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਤੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਮੂਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਦਾ ਹੀ ਕਮਾਲ ਸੀ।

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ
ਡੇਅਟਨ, ਓਹਾਇਓ
ਫੋਨ: 937-573-9812

ਕਿ ਝੱਟ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਗਿਣਵੇਂ ਚੁਣਵੇਂ ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਜੋ ਬੜਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਕਾ ਸਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਕੀ ਵੀ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਾਲ 1984 ਵਿਚ ਆ ਡੇਰੇ ਲਾਏ। ਇਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋੜੇਜਹਿਦ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਵੀ ਪਾਲਿਆ ਤੇ ‘ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ’, ‘ਧਰਮ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰ’, ‘ਹਵੇਲੀ ਵਾਲੇ’, ‘ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ’, ‘ਮੌਕੇ ਦੇ ਹਾਕਮ’, ‘ਲਾਲਾ ਛਟਾਕੀ ਰਾਮ’, ‘ਛਤਾ ਤਾਇਆ’, ‘ਭੁੱਟੇ ਦਾ ਟੈਪੂ’, ‘ਬੰਗਿਆਂ ਦੇ ਭੰਡ’ ਆਦਿ ਵਿਅੰਗ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੀਤਕਾਰ ਪਾਲ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲਾ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਫ਼ਰੀ, ਜਸਵੀਰ ਗੁਣਾਚੋਰੀਆ ਤੇ ਗਾਇਕਾ ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਵੀ ਤੇ ਲਾਡੀ ਬਸਰਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ। ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨੂੰ ਉਹ ‘ਗਾਡ-ਗਿਫਟ’ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਖੇਡ ਲਿਖਤ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਬਾਰੇ ਸੀ ਜੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਛਪਦੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਬਣ ਬੱਲ, ਨਡਾਲੇ

ਬਹਿਰਾਮੀਆ ਸ਼ਿੰਦਾ, ਤੀਰਥ ਗਾਖਲ, ਸੰਨੀ ਕੰਦੋਲਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਮਾਹਲ, ਕਬੱਡੀ ਕੈਂਚੀ ਦਾ ਬੰਮੂ ਮੱਲਪੁਰੀਆ ਹਰੀ, ਸਰਹਾਲੀਆ ਪਾਲੀ, ਕਪੂਰਥਲੀਆ ਕਾਰੀ, ਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਜ਼ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਖੁਰਦਪੁਰੀਆ ਭੱਜੀ ਅਤੇ ਚੰਨਾ (ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ) ਆਦਿ ਖਿਡਾਰੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ।

ਕਬੱਡੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੋ ਬੰਮੂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮਪੁਰ, ਸੰਨਵਾਂ ਵਾਲੇ ਹਰਭਜਨ ਭੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਬੱਡੀ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੋਆਬਾ ਨੂੰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਮਕਬੂਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ।

ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਕਲਮ ਚਲਾਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਵਾਨ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ, ਗਾਮਾ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਟਾਈਗਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਚੰਦਗੀ ਰਾਮ, ਪਹਿਲਵਾਨ ਮੋਹਰਦੀਨ, ਰੁਸਤਮੇ ਹਿੰਦ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ, ਰੁਸਤਮੇ ਹਿੰਦ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ, ਬਿੱਲਾ ਅੰਬਰਸਰੀਆ, ਰਾਮ-ਖੇਲਾ ਵਾਲਾ ਸਰਬਣ, ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ ਦਰਸ਼ਣ, ਕੁਸ਼ਤੀ ਕੋਚ ਪੀ ਆਰ ਸੋਧੀ, ਜੈਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ, ਅਮਨਦੀਪ ਵਿੱਕੀ, ਮਨਦੀਪ ਸੋਧੀ, ਪਟਿਆਲੇ ਵਾਲਾ ਗੁਰਮੁੱਖ ਭਲਵਾਨ, ਸ਼ੀਰੀ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਪੀ ਐਨ ਟੀ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਸੰਘਵਾਲ ਵਾਲਾ ਸੁਖਵੀਰ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਹਲ, ਕੇਵਲ ਕੈਲੇ, ਰੰਗਾ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਪਹਿਲਵਾਨੀ ਤੋਂ ਫਿਲਮਾਂ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ

ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਗੁਣਾਚੋਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ, ਓਲੰਪੀਅਨ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰਨਾਣਾ, ਜਗਦੀਸ ਸਿੰਘ ਦੀਸ਼ਾ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧੂ, ਸੰਤੋਖ ਬਿੱਲਾ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਮਜ਼ਾਰਾ, ਅਮਰਜੀਤ ਮਜ਼ਾਰਾ, ਸੋਨੂ ਕਰਨਾਣਾ ਅਤੇ ਬੱਬੂਆ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ।

ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਤੇ ਭਲਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਕਿਵੇਂ ਜਾਗਿਆ? ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਦਾ ਪਿਤਾ ਭਲਵਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਵੀਰ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਆਰ ਕੇ ਆਰੀਆ ਕਾਲਜ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਟਾਪ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਅਤੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਅਥਲੀਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਕੂਲੀ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸ਼ੌਕ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ।

ਉਸ ਉਘੇ ਫੁਟਬਾਲਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਨਾਮ, ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਮੰਗੂਵਾਲ, ਕਾਹਮੇ ਵਾਲਾ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਛੰਨਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪਾਸਟਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਪੁਰ ਖੁਰਦ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਦੇਬੀ ਆਦਿ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ।

ਆਪਣੇ ਵਿਛੜ ਗਏ ਭਰਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ‘ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲਾ’ ਪਿੰਡ ਜੱਬੋਵਾਲ ਵਿਚ ਕਰਵਾਇਆ। ਮਾਹਿਲ-ਗਹਿਲਾ ਦੇ ਫੁੱਟਬਾਲ ਅਤੇ ਕਬੱਡੀ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਦਰਤ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਇਬਰਾਹਿਮਪੁਰ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ‘ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ’ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਵਧ ਰਹੀ ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਉਹ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਕਬੱਡੀ, ਫੁੱਟਬਾਲ, ਬਾਸਕਟਬਾਲ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ

ਦੌਰਾਨ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਉਹ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ ਹਨ।

ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ‘ਜਸ ਪੰਜਾਬੀ’ ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਹਲ ਵਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਕਬਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੁੰਦਰ, ਓਲੰਪੀਅਨ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਰਸਾਲ ਸਿੰਘ ਰਸਾਲਾ, ਜੋਤਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਫਿੱਤੂ, ਜੱਬੋਵਾਲ ਦੇ ਮਾਹਣਾ ਤੇ ਜੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਲੱਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਸੁਰਜੀਤ, ਆਲਮਗੀਰੀਆ ਫੁੱਤਾ, ਕੇਹਰ ਪਹਿਲਵਾਨ, ਸ਼ਿੰਦਾ ਪੱਟੀ ਵਾਲਾ, ਸ਼ੰਕਰੀਆ ਪਾਲਾ, ਮਲਕੀਤ ਗਾਧੀ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਡੂਮਛੇਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਗੋਲਾ ਸੁਟਾਵੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਜੈ ਸਿੰਘ, ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਪੱਪੂ ਧਮਾਣੀ ਫੁੱਟਬਾਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਗੀਤਕਾਰ ਮਲਕੀਤ ਮਹਿੰਦਰਪੁਰੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੈ।

ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਫਲਾਇੰਗ ਸਿੱਖ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੋਚ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੀ ਪਲੇਅਰ ਤੇ ਕੋਚ ਸਰੋਜ ਬਾਲਾ, ਬਾਕਸਰ ਗੁਰਚਰਨ ਗੁਰੂ, ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖਿਡਾਰੀ ਮਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲਾ ਚਰਨਾ, ਬੀ ਸੀ ਦਾ ‘ਸਟਰੋਂਗ ਮੈਨ’ ਪੈਂਟਾ ਗੁਣਾਚੋਰੀਆ, ਓਲੰਪੀਅਨ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਸੰਦੀਪ ਬੜਾ ਪਿੰਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਰ ਫ਼ਤਿਹਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪਾਵਰ ਲਿਫਟਰ ਭਰਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਤੇ ਹਰਜੀਤ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਥਲੀਟ ਤੇ ਵੇਟ ਲਿਫਟਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਹਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਤਪਤ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਟੀਨਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ, ਪਾਠਕਾਂ, ਖੇਡ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਉਹ ਆਪ ਜੋ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਹੁਣ ਲੋੜਵੰਦ ਗਰੀਬ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਪੁਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੇਟਿਆਂ-ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਨਾਲ ਪੁਰਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੋ।

ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਦੀ ‘ਘਰ ਵਾਪਸੀ’ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ‘ਘਰ ਵਾਪਸੀ’ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਨੇ ਇਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਿਆ।

ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਗਮੀਤ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੂਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਕਾਰਨ, ਸੋਨੀਆ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਬਰਾੜ ਨੇ ਆਪਣੇ 25 ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਇਹ ਅਫਵਾਹਾਂ

ਜ਼ੋਰਾਂ ਉਤੇ ਸਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਰਾੜ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਕਲਪ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮ ਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੈ ਤੇ ਅਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਵੀ ਫਾਈਨਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਮੁੜ

ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈਕਮਾਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਹਾਈਕਮਾਨ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਹਿਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ 125ਵੇਂ ਜਨਮਦਿਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਿਮ ਦੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ. ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਆਖਰੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੋਨੀਆ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੈਣਗੇ।

ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਧਾਰ ਗੁਆਉਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁਖ ਵੰਡਾਉਣ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਸੁਨੇਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਲੈਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਾਬਕਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਬਦਬਾ ਹੈ।

ਹਿਮਾਚਲ ‘ਚ 4 ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲ, 12 ਜ਼ਖ਼ਮੀ

ਮੰਡੀ: ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਖੂਨੀ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ ਜਦਕਿ 12 ਲੋਕ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਝੜਪ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ।

ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਸੀ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਜਦੋਂਕਿ ਦੋ ਦੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਤਕਰਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਠੇਕੇਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਈ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਤੱਪ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਗੜਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਗੁੰਡਾਂ ਅਨਸਰ ਕਿਰਾਏ ਉਤੇ ਰੱਖੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ।

‘ਸੈਕੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ’ ਦੀ ਟੀਮ ਅਰਦਾਸ ਲਈ ਪੁੱਜੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ

ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ (ਐਸ ਐਸਕੋ ਡੋਰਾ): ਸਮੁੱਚੀ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਾ ਖਿੜਕੀ ‘ਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ‘ਚ ਆਈ ਵੱਡੇ ਬਜਟ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ

ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨੰਦਿਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਟੀਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗਿੱਪੀ ਦਾ

ਟੀਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੁੱਤੀ ਵੀ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਕਤ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਟੀਨਾ ਲਈ ਇਹ ਟ੍ਰਿਪ ਇੰਨਾ ਕੁ ਵਧੀਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਗਿੱਪੀ ਨੂੰ ਧੰਨਵਾਦ

ਵਾਪਿਸ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭੋਜਨ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਗਿੱਪੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਟੀਨਾ

ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮਿਹਨਤ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ ਅਤੇ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ

‘ਸੈਕੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ’ ਦੇ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬੰਧਨ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਦੇਸੀ ਰਾਕ ਸਟਾਰ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟਾਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ। ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਵਾਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਵੀ ਦਿਖਾਈ।

ਟੀਨਾ ਅਤੇ ਗਿੱਪੀ ਦੇ ਇਸ ਟੂਰ ਨਾਲ ਦੇਵਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਕਮਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਸੈਕੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ ਸਬੰਧੀ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਸਬੰਧੀ ਅਜੀਬ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਮੇਡੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਧਰਮਿੰਦਰ, ਰਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਰਵੀ ਕਿਸ਼ਨ, ਗੀਤਾ ਬਸਰਾ, ਸੰਜੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਵਿਜੇ ਰਾਜ ਨੇ

ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਢਾਬੇ ‘ਤੇ ਰੁਕੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਜ਼ੀਜ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਖਾਣੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਸੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਲਿਆ।

ਫਿਰ ਇਸ ਟ੍ਰਿਪ ਦੌਰਾਨ ਟੀਨਾ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਭਾਗ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਜਦੋਂ ਗਿੱਪੀ ਨੇ ਟੀਨਾ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਵਾਈ। ਹੋਰਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇਕ ਢਾਬੇ ਤੇ ਲੱਸੀ ਦਾ ਜ਼ਾਇਕਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਗਿੱਪੀ ਤੇ ਟੀਨਾ

ਕਹਿਣ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਫਿਲਮ ‘ਸੈਕੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ’ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਇਹ ਸਵਰਗਾਂ ਵਰਗਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾ ਦੇਖ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ

ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਗਿੱਪੀ ਅਤੇ ਟੀਨਾ

ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ, ਟੀਨਾ ਆਹੂਜਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਹਿਬੂਬ ਅਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ‘ਹੀ ਮੈਨ’ ਸਦਾਬਹਾਰ ਕਲਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਝਲਕ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦਰਸ਼ਕ ਬੇਤਾਬ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ।

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮੀਪ ਕੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਸੈਕੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ’ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਜੀ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਤੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ 3 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 8 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ (ਬਿਊਰੋ): ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਅਗਲੇ

ਮਹੀਨੇ ਅੱਠ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਚੋਣਾਂ 11 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ ਮਗਰੋਂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਆਲ ਪਾਰਟੀਜ਼ ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ (ਏ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜਾਣਬੂਝ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਏ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜ ਜੂਨ ਤੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਰੀਕ 12 ਜੂਨ ਸੀ ਜਦਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾਮ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਰੀਕ 19 ਜੂਨ ਸੀ ਤੇ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪੰਜ ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਅੱਠ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

Sukhpal Gill
10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich
2:30 pm to 4 pm (IST)

Prestige Insurance Agency

5820 N Canton Center Rd, Suite#115, Canton, MI 48187

We do Property and Casualty Insurance, Both Commercial and personal lines.

ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੀ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ,
ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਪਰਸਨਲ
ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਲਈ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਫੋਨ: 734-560-2886

Want to Buy/Sell Homes, THs, Condos, Apartments, Motels!

Call Madan Khatri

847-530-1550

www.PropertyZoo.com

Top Producer at the office in 2011-2013-2014

*****A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!!!*****

BHHS American Heritage

25 Turner Ave, Elk Grove Village, IL

BUYING/SELLING In Michigan

Homes, Gas Stations, Liquor Stores, Plazas, Hotels

All Types of Loans
Residential & Commercial

RAJ S. SHERGILL

Realtor

Land Mark Realty

41637 Ford Road, Suite A.
Canton, MI 48187

Cell 734-751-4455, rajsshergill@yahoo.com

ਜਪਾਨੀ 'ਗੁੱਡੀ' ਦਾ ਭਾਰਤਨਾਟਯਮ

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਲਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਐਤਕੀਂ ਅਸੀਂ ਜਪਾਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਚ ਭਾਰਤਨਾਟਯਮ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵਸਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਔਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਦਯਾ ਤੋਮੀਕੋ। ਦਯਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜਪਾਨ ਦੀ ਓਸਾਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਨਾਚ ਸਕੂਲ ਵੀ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਲਾ
ਪਰਿਕਰਮਾ

ਗੱਲ 25 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਗਵੱਈਏ ਨੇ ਜਦੋਂ ਮੋਹਨ ਗੀਤਮ 'ਵਰਵੀਨਾ' ਛੇੜਿਆ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੁੜੀ ਭਾਰਤੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ ਦੀ ਵਾਸੀ ਹੈ; ਪਰ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਭ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਧਰ ਹੀ ਸੀ। ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਨੱਚ ਰਹੀ ਇਹ 'ਗੁੱਡੀ' ਜਪਾਨ ਤੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਦਯਾ ਤੋਮੀਕੋ। ਬੱਸ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਯਾ ਤੋਮੀਕੋ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਨਾਚ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੋ, ਦਯਾ ਤੋਮੀਕੋ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤਨਾਟਯਮ ਨੱਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਹੁਣ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਦਯਾ ਤੋਮੀਕੋ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾਚ ਨਾਲ ਬੜਾ ਲਗਾਅ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਲਗਾਅ ਭਾਰਤਨਾਟਯਮ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਿਆਂ-ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਧਨੰਜਯਨ ਜੋਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ਾਂਤਾ ਧਨੰਜਯਨ ਅਤੇ ਵੀ.ਪੀ. ਧਨੰਜਯਨ ਉਸ ਨੂੰ ਚੇਨਈ (ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ) ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਗਾਹੋ-ਬਗਾਹੋ ਦਯਾ ਤੋਮੀਕੋ ਦੇ ਚੇਨਈ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲੱਗ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਯਾ ਜਪਾਨ ਬੈਠੀ ਚੇਨਈ ਪੁੱਜਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਘੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਪੈਸੇ ਵੀ ਜੋੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਦਯਾ ਨੇ ਭਾਰਤਨਾਟਯਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਡੀਸੀ, ਮਨੀਪੁਰੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਾਚਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਭਾਰਤਨਾਟਯਮ ਉੱਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਹਾ ਉਸ ਨੇ ਧਨੰਜਯਨ ਜੋਤੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਧਨੰਜਯਨ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ

ਜੋਤੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਕਿਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਂਜ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝਣ-ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਔਖ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੁੱਧਵਾਦ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮਿਥਿਹਾਸ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮਿਥਿਹਾਸ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਨਾਚ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਅਗਾਂਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਰ ਮੋਕਲਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਧਨੰਜਯਨ ਜੋਤੀ ਦੀ ਸਿਖਾਉਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਵੀ ਬੜੀ ਮੁਤਾਸਰ ਹੋਈ। ਇਹ ਜੋਤੀ ਹਰ ਨੁਕਤੇ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਫਰੋਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਨੁਕਤੇ ਅਗਾਂਹ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡਦਾ ਕੋਈ ਜਹਾਜ਼ ਮਲਕ ਦੇਣੀ ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਧਨੰਜਯਨ ਜੋਤੀ ਨੇ ਦਯਾ ਨੂੰ ਚੇਨਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਸ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਉਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਨਾਚ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦਯਾ ਜਪਾਨ ਵਿਚ ਨਾਚ ਸਕੂਲ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਉਹ ਓਸਾਕਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ-ਸਰਹੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹਵਾ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕਲਾ ਵੀ ਅਨੰਤ ਸਫਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

-ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਵਿਚ ਸਟੇਜ
ਉੱਤੇ
ਭਾਰਤਨਾਟਯਮ
ਪੇਸ਼ ਕਰ
ਰਹੀ ਜਪਾਨੀ
'ਗੁੱਡੀ' ਦਯਾ
ਤੋਮੀਕੋ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

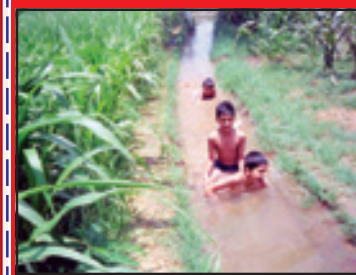
ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 4 ਜੁਲਾਈ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-175

ਧਰਮੀ ਬੰਦਾ ਵਾਹਲਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੇਲੇ।
ਪੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਫਿਰ ਰੋਜ਼ ਲੱਗਣ ਮੇਲੇ।
ਚੁੰਨੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਾਂਸ ਨਾਲ, ਤੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਆਸਾਂ।
ਡਗਾ ਢੋਲ 'ਤੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਬਾ, ਕਰਦਾ ਏ ਅਰਦਾਸਾਂ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-173

ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਤਾਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
ਨੱਚੀਏ ਟੱਪੀਏ ਭੰਗਤੇ ਪਾਈਏ।
ਮਸੂਰੀ-ਸ਼ਿਮਲਾ ਦੂਰ ਨੇ ਪਹੁੰਚੇ
ਨਾਨਕਿਆਂ ਦਾ ਦਰ ਖੜਕਾਈਏ।
ਦਿਨ ਤਪਦੇ ਨੇ ਭੱਠੀ ਵਾਂਗੂੰ
ਵਿਚ ਖਾਲਾਂ ਦੇ ਧੂੰਮ ਮਚਾਈਏ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਪਹਿਲਾਂ ਮਨ 'ਚੋਂ ਡਰ ਕੱਢਣ ਲਈ
ਨੱਕੇ ਨੱਕ ਭਰੀ ਆਡ 'ਚ ਵੜਨਾ।
ਦੂਜਾ ਸੰਗ ਪਾਣੀ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਕੇ

ਮਾਰ ਛਾਲਾਂ ਨਹਿਰ 'ਚ ਤਰਨਾ।
ਠੇਲ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਬੋਤੀ ਦਰਿਆ ਵਿਚ
ਸੀਨਾ ਜ਼ੋਰ ਅਜਮਾਈ ਕਰਨਾ।
ਫਿਰ ਅਥਾਹ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਗੋਤੇ ਲਾ ਕੇ
ਗੁੱਤੇ ਭੇਦ ਸਾਗਰ ਦੇ ਲੱਭਣਾ।
'ਨੂਰਪੁਰੀ' ਜੋ ਕਰਦੇ ਹਿੰਮਤ
ਘਾਲ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਡਰ ਲੋਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਤੱਕਦੇ
ਸਿਰਤ ਵਾਲੇ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ
ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋਇਆ ਸਤਲੁਜ ਦਾ ਪਾਣੀ
ਡਿੱਗ ਸੀਵੇਜ ਦੇ ਪਾਣੀ
ਰੰਗ ਕੀਤਾ ਗੰਧਲਾ।
ਸਤਲੁਜ ਹੈ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸਾ
ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਹੈ ਮੁਹੱਬਤ ਸਾਨੂੰ।
ਲੈ ਲਓ ਮੌਜ ਬਹਾਰਾਂ
ਲੈ ਲਓ ਗੋਤੇ ਇਸੇ 'ਚ
ਜੋ ਆਤ ਵਿਚ ਸਤਲੁਜ 'ਚੋਂ ਡਿਗਦਾ।
ਸੰਭਾਲ ਲਓ ਇਹ ਅਣਮੁੱਲਾ ਤੋਹਫਾ
ਇਹ ਹੈ ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ।

-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਵਿਅੰਗ

ਚਿੱਟੇ ਚੇਲੇ, ਗੋਗਤ ਵੱਡੀ,
ਬਾਬੇ ਹੇਠਾਂ ਓਢੀ ਗੱਡੀ।
ਸਹੀ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਨਾ ਜਾਣੇ
ਬੱਸ ਧਾਰਨਾ ਸਿੰਧੀ ਛੱਡੀ।
ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ

ਛੁਪ ਕੇ ਖਾਵੇ ਮੱਛੀ-ਭੱਡੀ।
ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੋਫੀ ਫੁਰਮਾਨ
ਘਰੇ ਪੀਂਦਾ ਘਰ ਦੀ ਕੱਢੀ।
ਕਹਿ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਛੱਡੇ ਸਾਧ ਨੇ
ਚੇਲੀ ਬਣਾਈ ਸੁੰਦਰ ਨੱਢੀ।

-ਜਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਸ਼ਾਰਲਟ
ਫੋਨ: 704-257-6693

ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਲਟਿਆ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੀ-51 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚੋਂ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਜਾਂਚ ਵਾਲੀ ਮਦ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਲੀਜ਼ਾ ਰੈਤ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਵਰ੍ਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਾਰਪਰ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਕਦਮ ਫੂਕ ਫੂਕ ਕੇ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦੇਸੀ ਮੀਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਡੀ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ

ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ ਅਸਾਜ਼ੇ

ਲੰਡਨ: ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਜੂਲੀਅਨ ਅਸਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਇਕੁਆਡੋਰ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਅੰਦਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਵੀਡਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਅਸਾਜ਼ੇ (43) ਨੇ ਸਵੀਡਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਵਾਲਗੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜੂਨ 2012 ਵਿਚ ਇਸ ਸਫ਼ਾਰਤਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਸਵੀਡਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਸਾਬਕਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹੈਕਰ ਨੂੰ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਵੀਡਨ ਨੂੰ ਹਵਾਲਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੇ ਗੁਪਤ ਤੇ ਹੋਰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਕੀਲੀਕਸ ਉੱਤੇ ਨਸ਼ਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੇਸ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੰਭਲਾ

ਸਿਡਨੀ: ਤਕਰੀਬਨ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਲਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਸੱਦਣ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਚਕੀਲਾਪਣ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਉੱਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਭਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਵੀਜ਼ਾ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਤੁਲਨ ਤੇ ਨਾ ਮੁੜਨਯੋਗ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਸੂਚੀ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਾਪੇ ਪਹਿਲੇ ਦਸ ਸਾਲ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ 'ਲੌਗ ਸਟੇਅ ਵੀਜ਼ਾ ਫੌਰ ਪੇਅਰੈਂਟਸ' ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਭਰ ਵਿਚ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਲੇਸ਼ੀਆਈ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਕਤਾ ਵੀ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਖੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸੋਫ਼ ਨੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ 2011 ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਭੇਜਲਭੂਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਮ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਤਾ ਪਾਉਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਚੇਤਾਵਨੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮੰਤਰੀ ਟਿਮ ਉੱਪਲ ਦੀ ਵੀ ਚੁਫੇਰਿਓਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਯਾਤਰੀ ਜਾਂਚ ਕਾਰਨ ਔਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫੈਸਲਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਬੈਠੇ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਮੰਤਰੀ ਟਿਮ ਉੱਪਲ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਏਅਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਕਿਓਰਟੀ ਅਥਾਰਟੀ (ਸੀ.ਏ.ਟੀ.ਐਸ.ਏ.) ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ

ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਟਿਮ ਉੱਪਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੀ.ਏ.ਟੀ.ਐਸ.ਏ. ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਸਕਿਓਰਟੀ ਚੈੱਕ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੇ ਵਿਵਾਦ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਸਕੱਤਰ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਸਿਕ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਛੇ ਜੂਨ ਨੂੰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਅੰਤ੍ਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ (ਏ ਐਸ ਸੀ), ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ-ਅਮਰੀਕਾ ਰਿਜਨ (WSC-AR) ਕਰਕੇ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼' ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਮੈਂਬਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ (ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ) ਵਲੋਂ ਸਿਲੈਕਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿਲੈਕਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ:

- ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬਚੇ ਵਗੈਰਾ ਸਮੱਗਰੀ
- ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ
- ਬੁਆਏ/ਗਰਲ ਸਕਾਊਟਸ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਐਵਾਰਡ (ਗਰੇਡ 1 ਤੋਂ 12)
- ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਕਲਾ ਦੇ ਗੁਰ ਸਿਖਾਉਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ
- ਦੋ ਦਿਨ (ਵੀਕਐਂਡ) ਗੁਰਮੁਖੀ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ
- ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਕੈਂਪ ਲਾਉਣੇ
- ਯੋਗ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਵਗੈਰਾ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਮਦਦ
- ਸਿੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮੱਗਰੀ www.thirdsikhgenocide.org

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਬੜੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਵਾਲੰਟੀਅਰ ਭਰਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਬਹੁਭਾਂਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕੇ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਚੈਕ ਕਰੋ

www.americansikhcouncil.org

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਕੈਨੇਡਾ

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਬ-ਉਚ ਸੰਸਥਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਮੁਤਲਕ ਵੀ ਕਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਉ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ, ਹਰ ਥਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਫਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਸਿੱਖ-ਰਹਿਤ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਘਰ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਾਫੀ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੋਰਸਾਂ 'ਐਮ.ਏ. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ' ਅਤੇ 'ਡਿਪਲੋਮਾ ਇਨ ਡਿਵਨੀਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਰਹੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਹ ਕੋਰਸ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹਫ਼ਤੇ-ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਉਣ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਅਕਸਰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਪੱਖੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਜੱਗ ਹਨ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ (ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਗਲਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀ ਵੋਟ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਹੋਵੇ? ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜਾਪਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਆਨ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਬੱਚੇ, ਸ਼ਾਇਦ 4-4 ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। 21ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਮਹਿਜ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਪੱਖੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣੀ, ਵੱਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ ਜਨਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਥਵਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਰਸ਼ ਜਾਂ ਇਸਤਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ, ਕੌਮ, ਨਸਲ ਜਾਂ ਜਾਤ ਵਿਚ ਜਨਮਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਿੱਖ ਸਜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਠਾਰਵੀਂ

ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਸਜੇ ਹਮ ਹੈਂ...

ਸਦੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਸਮੇਂ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਜਾਉਣਾ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਿਉਂ? ਜਿਵੇਂ ਸੰਨ 1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਮ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੀਬ 1995-96 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੋ ਦੂਸਰੀ ਅਲਾਮਤ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਨਸੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਈ ਜਾਣ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ 70% ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸੇਬੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਤੱਥ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਨਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੱਕੜ-ਜਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸੇ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸ਼ੌਰੇਆਮ ਇਹ ਧੰਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿਆਸੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਕੌਮ ਦੇ ਰਾਹਨੁਮਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸਭ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਆਖਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੌਮ ਡੁੱਬ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਡੋਬਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹੱਥ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਾਹਨੁਮਾਇਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਫਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਧਰਮ ਬਣ ਕੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਧਰਮ 'ਤੇ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਫੈਲਿਆ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਿਰਜਿਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਪਾਦਰੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ, ਉਹ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ-ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਮੁਢਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਮਾਇਆ' ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਖਰਚ ਦਾਨ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਕੋਲ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ, ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਛੱਡੋ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਕੂਲ, ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ!

ਕਾਫੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਕੋਹਲੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਨ ਤੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਕੋਲ ਨਾਗਪੁਰ ਰਹਿ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਣਜਾਰੇ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹਨ, ਵਿਦਿਆ ਜਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਿਰਜਾ ਘਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਧੜਾ ਧੜ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ ਕੋਲ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਫੰਡ ਹੈ? ਜਿਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਮੁਢਲੀ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ? ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਹੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਹਸਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਕੋਈ ਤਵੱਜੋ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੋਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਨ 1999 ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਣਜਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਾਗਪੁਰ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਆਦਿ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬੱਸਾਂ ਭਰ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼' ਵਲੋਂ ਡਾ. ਖਤਕ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਨਤੀਜੇ ਨਾਂਹ-ਵਾਚਕ ਹੀ ਨਿਕਲੇ।

ਇੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੱਚੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਈ। ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਕਿਸੇ ਯੂਰਪੀਨ ਕੌਮ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਪਰ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਮਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਤਤਕੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਕੀ ਫਾਰਮੈਲਿਟੀਜ਼ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵਲੋਂ ਏਨਾ ਖਜ਼ਲ-ਖੁਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਾਪਸ ਚਲੀ ਗਈ। ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਫੀਸ ਸਵਰਗੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਬੱਚੀ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਏਨਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਸਿੱਖੀ ਵਲੋਂ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਮਸੰਦ ਬਿਰਤੀ ਅਤੇ ਚੌਧਰ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ।

ਸੰਨ 2003-04 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੰਗਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਮਨ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਪਨੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਚੱਪੜਚਿੜੀ ਵਿਖੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਬਡੰਗਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ

ਸਿੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਾਖਲਾ, ਜੋ ਵੀ ਦਾਖਲੇ ਯੋਗ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਅਤੇ ਜੋ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬਾਜਵਾ ਫੀਸ ਲਵੋ ਪਰ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ, ਜਿਹੜੇ ਯੋਗ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਫੀਸਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਟਰੇਨਿੰਗ ਮੁਫਤ ਦਿਉ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੇਗੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਸਵਰਗੀ ਯੋਗੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਖਾਸੇ ਖਫਾ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵੱਲ ਲਿਆਂਦਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਅਦਾਰਾ ਨਹੀਂ

ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਨ, ਯੂਰਪੀਨ, ਮੈਕਸੀਕਨ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲੀਅਨ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਆਪ ਜਪਾਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਜੀਆਂ ਬੀਬੀ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਕੁਦਰਤਿ ਕੌਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਮਿਲੀ ਹਾਂ। ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਕੰਮ ਹੋਰ ਕੀਤੇ। ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਵਡਾਲੀ ਵਿਖੇ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਅਕੈਡਮੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਯੋਗੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਣੀ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ? ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ 'ਅਕਾਲ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਕੰਪਨੀ' ਦਾ ਸ਼ੁਮਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਆਹਲਾ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਦਾ ਪੈਸਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸੰਗਤ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 'ਗਰੀਬ ਦਾ ਮੂੰਹ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ' ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣੀਏ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ 'ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ', ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ, ਗਾਇਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ 'ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ' ਵਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਪਾਰ, ਸਿੱਖ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਵਣਜਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਸਾਈ ਚਰਚਾਂ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਾਈ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ-ਲੱਵਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਸੰਗਤ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਭਰਪੂਰ ਹਨ ਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਹਨ, ਫਿਰ ਕਿਉਂ?

ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁਖ ਪਾਏ

ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੫

ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁਖ ਪਾਏ॥

ਜਾ ਦਿਨਿ ਬਿਸਰੈ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖਦਾਤਾ

ਸੋ ਦਿਨੁ ਜਾਤ ਅਜਾਏ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਏਕ ਰੈਣ ਕੇ ਪਾਹੁਨ ਤੁਮ ਆਏ

ਬਹੁ ਜੁਗ ਆਸ ਬਧਾਏ॥

ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਦਰ ਸੰਪੈ ਜੋ ਦੀਸੈ

ਜਿਉ ਤਰਵਰ ਕੀ ਛਾਏ॥੧॥

ਤਨੁ ਮੇਰਾ ਸੰਪੈ ਸਭ ਮੇਰੀ

ਬਾਗ ਮਿਲਖ ਸਭ ਜਾਏ॥

ਦੇਵਨਹਾਰਾ ਬਿਸਰਿਓ ਠਾਕੁਰੁ

ਖਿਨ ਮਹਿ ਹੋਤ ਪਰਾਏ॥੨॥

ਪਹਿਰੈ ਬਾਗਾ ਕਰਿ ਇਸਨਾਨਾ

ਚੋਆ ਚੰਦਨ ਲਾਏ॥

ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਹੀ ਚੀਨਿਆ

ਜਿਉ ਹਸਤੀ ਨਾਵਾਏ॥੩॥

ਜਉ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲੈ

ਸਭਿ ਸੁਖ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਏ॥

ਮੁਕਤੁ ਭਇਆ ਬੰਧਨ ਗੁਰਿ ਖੋਲੇ

ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ॥੪॥

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ

ਚੰਚਲ ਮਨ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ-

ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ! ਜਿਹੜਾ ਜੀਵ ਉਸ ਮਿਹਰਵਾਨ

ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਤਮਿਕ

ਸੁਖ ਤੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ; ਜਾ ਦਿਨਿ ਬਿਸਰੈ

ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖਦਾਤਾ, ਹੇ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ

ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਪ੍ਰਭੂ

ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਦਿਨੁ ਜਾਤ ਅਜਾਏ, ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਵਿਅਰਥ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਏਕ ਰੈਣ ਕੇ ਪਾਹੁਨ ਤੁਮ ਆਏ

ਬਹੁ ਜੁਗ ਆਸ ਬਧਾਏ॥

ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਦਰ ਸੰਪੈ ਜੋ ਦੀਸੈ

ਜਿਉ ਤਰਵਰ ਕੀ ਛਾਏ॥੧॥

ਗੁਰਦੇਵ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ!

ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਇਕ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਾਲੇ

ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਵਾਂਗ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋ; ਪਰ

ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਕਈ ਜੁਗ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ

ਆਸਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਬੈਠਦੇ ਹੋ। ਹੇ ਭਾਈ! ਇਹ ਜਿਹੜੇ

ਘਰ ਮਹਿਲ ਤੇ ਧਨ ਸੰਪਦਾ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਸ ਰਿਹਾ

ਹੈ; ਇਹ ਤਾਂ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹਨ ਤੇ

ਇਹ ਕਦੀ ਵੀ ਜੀਵ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ।

ਤਨੁ ਮੇਰਾ ਸੰਪੈ ਸਭ ਮੇਰੀ

ਬਾਗ ਮਿਲਖ ਸਭ ਜਾਏ॥

ਦੇਵਨਹਾਰਾ ਬਿਸਰਿਓ ਠਾਕੁਰੁ

ਖਿਨ ਮਹਿ ਹੋਤ ਪਰਾਏ॥੨॥

ਜੀਵ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਮੇਰਾ

ਹੈ, ਇਹ ਧਨ ਦੌਲਤ ਵੀ ਸਭ ਮੇਰਾ ਹੀ ਹੈ; ਬਾਗ

ਬਗੀਚੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਸਭ ਥਾਂ

ਮੇਰੇ ਹਨ; ਮੌਹ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ

ਜੀਵ ਉਸ ਦਾਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁਲ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਝੂਠੇ ਪਦਾਰਥ ਇਕ

ਖਿਨ-ਪਲ ਵਿਚ ਪਰਾਏ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੀਵ

ਅਖੀਰ ਵੇਲੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਪਹਿਰੈ ਬਾਗਾ ਕਰਿ ਇਸਨਾਨਾ

ਚੋਆ ਚੰਦਨ ਲਾਏ॥

ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਹੀ ਚੀਨਿਆ

ਜਿਉ ਹਸਤੀ ਨਾਵਾਏ॥੩॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ!

ਇਹ ਮੂਰਖ ਜੀਵ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ; ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਉਤੇ ਇਤਰ-ਫੁਲੇਲ ਚੰਦਨ ਜੈਸੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਭਾਈ! ਜਿਸ ਜੀਵ ਨੇ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਖਾਵੇ ਇਵੇਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹਾਥੀ ਨਹਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਉ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲੈ

ਸਭਿ ਸੁਖ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਏ॥

ਮੁਕਤੁ ਭਇਆ ਬੰਧਨ ਗੁਰਿ ਖੋਲੇ

ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ-3

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਫੋਨ: 01191-11425-02364

bhullargs@gmail.com

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਦਮ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਸੀ-ਸਰੀਰਕ ਦਮ ਦੀ ਵੀ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਮ ਦੀ ਵੀ। ਉਹ ਸਰੋਤੇ ਨੂੰ ਉਂਗਲੀ ਫੜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਸ ਅਮੁੱਕ-ਅਨੰਤ ਭੂਗੋਲ ਦਾ ਯਾਤਰੀ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਯਾਨ ਦਾ ਅਸ਼ਵਮੇਧੀ ਘੋੜਾ ਛੱਡ ਰਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਕਰਵਰਤੀ ਸਾਹਿਤ-ਸਮਰਾਟ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ।

ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬਿਖੜੇ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਖਦੇ ਸਨ, “ਜੇ ਤੱਕਣੇ ਤੈਂ ਘਾਹ-ਪੱਤੀਆਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਕੁਤੀਏ, ਤੁਰਨਾ ਪੈਸੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ।” ਇਹ ਮਾਰਗ ਕਦੀ ਆਸਾਮ ਤੇ ਕਦੀ ਬੰਗਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਕਦੀ ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਕਦੀ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ, ਕਦੀ ਬਰਮਾ ਤੇ ਕਦੀ ਲੰਕਾ। ਕਦੀ ਇਹ ਪਹਾੜੀ ਚੜ੍ਹਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ-ਬੋਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਸਾਗਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਿਹਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਮਾਰਗ ਦੇ ਯਾਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਤੀਆਂ ਉਤਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੋਨੇ ਚੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਕੌਣ ਜਾਣੇ, ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਬੋਤੀ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਘਾਟ ਉਤੇ ਲਗਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦਾ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਉਸਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਥੋਂ-ਕਿਥੋਂ ਕਿਣਕਾ-ਕਿਣਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਕੀ ਪਤਾ, ਕਿਸ-ਕਿਸ ਬੱਦਲ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸਿਰ ਉਤੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਮਨ ਵਿਚ ਗਡ-ਮਡ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ? ਖਬਰੈ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਟਾਪੂ ਉਭਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਡੁਬਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਦੇ ਪਾਟੇ ਹੋਏ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ

ਕਰਨ ਇਸ਼ਾਰੇ ਅਣਦੇਖੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਰਾਹ !

ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ-ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਦੇਵਿੰਦਰ ਬੱਤਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ, ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ, ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝ ਦਿੱਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਲਈ ਖਬਰਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਲੜੀਫੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਾਮੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ‘ਸਤਿਯੁਗੀ ਬੰਦੇ’ ਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖ ਸਤਿਆਰਥੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਹੂਮ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖ ਭੇਜੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪਾ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਬੁਹਿਆਂ ਉਤੇ ਅਲਖ ਜਗਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ?

ਇਸ ਮਾਰਗ ਉਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਕਦੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਰਿਖੀਸ਼ਰਾਂ-ਤਪੀਸ਼ਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਦੀ ਰੂਸ, ਫਰਾਂਸ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਤੇ ਅਜੋਕੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਹੱਥ ਮਿਲਵਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਸਮਕਾਲੀ ਲੇਖਕ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਾਰ-ਬੇਲੀ ਸਨ ਹੀ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ, ਜੋ ਕੁਝ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਰਲਾ ਲਈਏ, ਪੰਜ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ।

ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, “ਗੁਰੂਦੇਵ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਅਪਣਾਇਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੇ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਕ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਆਖਦੀ ਹੈ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਲਾਲ ਹੈ!...ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਵਜੋਂ ਮੁਖ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕੋਈ ਇਕੋ ਭਾਸ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚੁਣੀ?”

“ਦਰਅਸਲ ਜੀ ਇਹ ਮੇਰੀ ਤਬੀਅਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਪਰਤੋਂ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ-ਚੋਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਵਿਆਕਰਣ ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਹਨ। ਬੈਕਿਟ ਦੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਆਇਰਿਸ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੀ, ਲਿਖਦਾ ਉਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਸੀ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਭਾਸ਼ੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾਏ ਅਤੇ ਫੇਰ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਤੇ ਦੂਰ, ਕਿਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਿਸ਼ਾਵੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਬੋਲੇ, “ਭੁੱਲਰ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਚੁਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸ ਦੇਸ ਦਾ ਹਾਂ।”

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਦਾ ਸਨੇਹ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬੜਾ ਸੁਹਿਰਦ ਸੀ। ਇਕ

ਦਿਨ ਲੋਕ-ਮਾਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੇ ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਹੋ ਹੀ, ਦੁਸ਼ਟ ਵੀ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਦੁਸ਼ਟ’ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸਗੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, “ਬਈ ਵਾਹ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲਗੀ ਹੈਂ, ਰੂਸਟ, ਮੁਸਟ, ਦੁਸਟ।” ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਲਗੇ, “ਦਰਅਸਲ ਜੀ, ਲੋਕ-ਮਾਤਾ ਦਾ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਅੰਗਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਪਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਨਹੀਂ। ਦੇਖੋ ਨਾ ਭੁੱਲਰ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ, ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤਕ ਜਿੰਨੇ ਦੋਸਤ ਬਣਾਏ ਨੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਧੂ ਭੁੱਲਰ ਐ। ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਬਈ ਭਲੀਏ ਲੋਕੇ, ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਤੱਕਤੀ ਦੀ ਡੰਡੀ ਕੁਛ ਤਾਂ ਸਿੱਧੀ...!” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਜਾਣ ਕੇ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਮੱਕੀ ਦੀਆਂ ਖਿੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਖਿੜ-ਖਿੜ ਪੈਂਦੇ ਹਾਸੇ ਦੀਆਂ ਕੰਨੀਆਂ ਛੋਂਹਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਨੱਚਣ ਲਗੀਆਂ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹਾਣੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਲਿਸ਼ਕਣ ਲਗੀ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫਰ ਲੋਕ ਗੀਤ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਦਾ ਸੁਭ-ਅਰੰਭ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਲਗਾਤਾਰ ਭਰ ਰਹੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਵਿਚ ਛਪਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਲੇਖ ਸ. ਸ. ਅਮੋਲ ਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਲਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਕ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰ ਕੇ ਭਦੋਂਦੇ ਸਿਰਨਵੇਂ ਉਤੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਭੇਜੀ। ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਅਮੋਲ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ ਕਿ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਣ। ਉਹ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਫਾਈਲ ਕੱਢੇ ਮਾਰ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ।

ਪੰਜ ਭਾਸ਼ਨ ਇਕ ਇਕ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ।

ਇਕ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਿੰ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਉਂ 1936 ਵਿਚ ‘ਗਿੱਧਾ’ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ‘ਗਿੱਧਾ’ ਛਪਦਿਆਂ ਹੀ ਕਲਾਸਕੀ ਰਚਨਾ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੇ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੇ, ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੁਲੰਕਣ ਦਾ ਇਕ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਉਦੇਂ ਤੱਕ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸੋਚਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਕਈ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ, ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ। ਕਹਾਣੀਆਂ, ਨਾਵਲ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਲੇਖ, ਲੋਕਗੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਯਾਦਾਂ, ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ, ਪਰ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਨੇਕ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਉਹ ‘ਗਿੱਧਾ’ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਰਹੇ।

ਘਰ-ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਟਿਆਲੇ, ਮਹਿੰਦਰਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਏ ਸਨ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਲਜ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਚ ਵਿਚ ਰਿਆਇਤ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਘਰ-ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜੇਬ-ਖਰਚ ਵਜੋਂ ਸੱਤ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਭੱਤਾ ਵੱਖਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੇ ਕਸੂਰ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹਦੇ ਘਰ-ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਏਨੀ ਦੂਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਗੂੜ੍ਹੀ ਆੜੀ ਉਸੇ ਨਾਲ ਪੈ ਗਈ। ਮੁੰਡਾ ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕਸੂਰ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲੇ ਨਾਲੋਂ ਦੂਰੀ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਸੀ। ਆਖਰ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਚਲਿਆ ਹੀ ਗਿਆ।

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਹੌਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਉਥੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਚਾਹਿਆ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ

ਮਾਹੌਲ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਘਰ ਆਏ। ਘਰਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਗੁੱਸੇ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਪਟਿਆਲਾ ਘਰ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਨਾਲੋਂ ਨੇੜੇ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਖਰਚ ਵੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘੜਿਆ-ਘੜਾਇਆ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਸੀ, “ਜਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਹੀ ਪਰ ਤੁਹਾਥੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗਾਂਗਾ।” ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਨਹੀਂ, ਪਟਿਆਲੇ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸੱਤ ਰੁਪਏ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਹੀ!”

ਕਸੂਰੀ ਮਿੱਤਰ ਗਿਣਵੇਂ ਦਿਨ ਕਾਲਜ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ‘ਹਾਇ ਰੱਬਾ’ ਦਾ ਹਉਕਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੁਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਭਾਵ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਅਗਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ। ਹੋਰ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਜਮਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਝਾਇਆਂ ਵੀ ਨਾ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਨੇ ਮਹਾਂਕਵੀ ਇਕਬਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਜਾ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਗੱਭ ਕੇ ਘੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲੇ, “ਨੌਜਵਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਏਂ ਤਾਂ ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਤੇਰਾ ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ। ਦੇਖ, ਤੇਰੇ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਮੁਮਕਿਨ ਏ। ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਇਸ ਜਨਮ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਰਨ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ? ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਭੈੜਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਏ; ਤਦ ਤਾਂ ਮਰਨਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੇ ਚੰਗੇਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਇਮਕਾਨ ਤਾਂ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਈ ਨੇ। ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਰਿਸਕ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਲੈਣਾ ਹੋਇਆ! ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇ!”

ਇੰਜ ਆਤਮਘਾਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਮਹਾਂਕਵੀ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਛੁਡਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਾਲਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰਨਾਥ ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਤੁਰੇ।

ਮੈਂ ਅਤੇ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ

ਮੇਰੀ ਆਦਤ ਸੀ ਕਿ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਆਪਣੀ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਸਾਂ। ਉਂਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਲੈ ਰਿਹਾ, ਜਾਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਕੋਈ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ।

ਇੰਜ ਹੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਲੰਮੀਆਂ ਲਿਟਾਂ ਮੋਢਿਆਂ ‘ਤੇ ਪਈਆਂ, ਲੰਮਾ ਕੋਟ, ਇਨ ਬਿਨ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕਾਪੀਆਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੰਦੇ ਦੰਦ ਭਰਿਆ ਬੈਲਾ ਕੁੱਛਤ ਚੁੱਕੀ ਜਿਵੇਂ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ

ਅਕਸਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੌਸ਼ਹਿਰੇ ਤੋਂ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਉਤੇ ਛਾਪਿਆ ਲੇਖ ‘ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ’ ਪੜ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ, ਸਤਿਆਰਥੀ ਹੋਰਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਟੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਤੇ ਜਾਦੂ ਵਰਗਾ ਅਸਰ ਇਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਹੋਇਆ। ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ

ਰਸਾਲੇ ‘ਏਸ਼ੀਆ’ ਦਾ ਪਰਚਾ ਕਢਵਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਪਣਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਲੇਖ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ, ਮੈਂ ਜਿਵੇਂ ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ‘ਮਾਡਰਨ ਰਿਵੀਊ’ ਕਲਕੱਤਾ (ਹੁਣ ਕੋਲਕਾਤਾ) ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੇ। ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਲੋਕ ਗੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ।

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੀਮਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾਤਾ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੀਰਾ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈਆ ਆਦਿ ਪਿੰਡੀ ਦੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੋਕ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਮਾਹੀਏ ਦੇ ਟੱਪਿਆਂ ‘ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਮਾਹੀਏ ਦੇ ਟੱਪਿਆਂ ਦੀ ਬਣਤ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਕਹਿ ਸਕੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਸੁੱਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ

ਸਤਿਆਰਥੀ ਹੋਰਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖਿਆ, ਸੋਧਿਆ, ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ, ਡਾਕ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਲੇਖ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਪਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ

ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਸਾਂ? ਜਿਥੋਂ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਛਪ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛਪ ਸਕਦਾ ਸਾਂ? ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਕਵੀ ਟੈਗੋਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ ਮੈਨੂੰ ਵਿਖਾਈ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਦਿਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਕੇਤਨ ਵਿਚ ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਜਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਹੀ ਉਹ ਲੋਕ ਗੀਤ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਪਏ ਸਨ। ਆਸਾਮ, ਬੰਗਾਲ, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਗੀਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਵਾਹਵਾ ਜੰਮ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਮੈਂ ਟੈਗੋਰ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪੜ੍ਹ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਿਟ ਬਿਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਇਤਨੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ?

ਤੇ ਫਿਰ ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬੇਕਾਰ ਸਨ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬੇਜ਼ਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਕਬਾਲ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ। ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨੇ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਦੱਸੀ। ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ: “ਵੇਖੋ, ਤੁਸੀਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋ। ਹਿੰਦੂ ਤਾਂ ਆਵਾਗਵਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡਾ ਜਨਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਮੁਮਕਿਨ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਤੇ ਤੀਜੀ ਇਹ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੁਹਾਡੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇ। ਸਿਰਫ 33 ਫੀਸਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਮੁਮਕਿਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਤਨੀ ਖਰਾਬ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਤਨੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ?”

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਕਦੀ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ।

ਸਤਿਆਰਥੀ ਜੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਮਿਤਰਤਾ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮੀ ਲੇਖਕ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਦੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ‘ਕਿਸੂ ਪਹਿ ਖੋਲ੍ਹੋ ਗੰਠੜੀ’ ਵਿਚੋਂ)

ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜੰਤੂ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿਚ ਏਨਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। Zoology ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਜੰਤੂ-ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਵਿਚ ਬੱਝ ਕੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਹਸਤੀ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਨਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਘਟਕ ਵਿਚੋਂ ਖਲਤ-ਮਲਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਚਲਨ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਜੰਤੂ ਦੀ ਥਾਂ ਜਾਨਵਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਨ ਹੋ ਜਾਣਾ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੰਤੂ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਹਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਰੂਪ ਜੰਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਇਕ ਵਾਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ, “ਲੋਭੀ ਜੰਤੁ ਨ ਜਾਣਈ ਭਖੁ ਅਭਖੁ ਸਭ ਖਾਇ॥” (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਜਾਂ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਵਿਚ ਹੀ ਬੱਝਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਜੀਵ-ਜੰਤ/ਜੀਆ-ਜੰਤੂ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਗਤ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਹਿਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰੂਪ ਜੀਆ ਜੰਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, “ਜੇਤੇ ਜੀਆ ਜੰਤ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਜਤ੍ਰ ਕਤ੍ਰ ਸਰਬ ਜੀਆ॥” (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਨੰਤਤਾ ਦਾ ਗਾਇਨ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਗਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਦਾਤ ਹੈ, “ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਜੀਆ ਜੰਤ ਸਿਫਤਿ ਕਰਹਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ॥” (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ); “ਜੀਆ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੇਰਾ ਖੇਲ॥” (ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ); “ਆਪਿ ਉਪਾਏ ਆਪਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੇ ਜੀਆ ਜੰਤ ਸਭਿ ਸਾਜੇ॥” (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)। ਹਾਸ਼ਮ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਇਕ ਸੀਹਰਫੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਾਵ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਅਲਫ਼ ਇਕ ਤੂੰ ਹੈਂ ਕਈ ਲੱਖ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਜੀਆ ਜੰਤ ਤੂੰ ਹੈਂ ਸਭ ਨੂਰ ਤੇਰਾ। ਫੁਲ ਪਾਤ ਤੂੰ ਹੀਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਲੋਹ ਕਲਮ ਤਮਾਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਤੇਰਾ। ਦਸਤਗੀਰ ਮਲਾਹ ਜਹਾਜ਼ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਤੇ ਦਰੀਆ ਤੂੰ ਹੈਂ ਸਭ ਪੂਰ ਤੇਰਾ। ਗ਼ੋਸ ਪੀਰ ਜੇਹਾ ਜੈਂ ਦਾ ਪੀਰ 'ਹਾਸ਼ਮ', ਕਰੇ ਕਿਉਂ ਨ ਮਾਨ ਗ਼ਰੂਰ ਤੇਰਾ।

ਜਨ, ਜੰਤੂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ

ਪਰ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਜਾਂ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਕੁਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ‘ਇਕੋ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆ’ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਇਹ ਫਿਕਰਾ ਦੇਖੋ, “ਹੋਰ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਤਕੜੇ?” ਇਥੇ ਸੰਕੋਤ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੀਆ ਤੇ ਜੰਤ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਭਾਵ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਦੋਨਾਂ ਦੀ ਅਰੰਭਲੀ ਧੁਨੀ ‘ਜ’ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵ-ਜੰਤ ਦੇ ਅਰਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜਾਨ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ ਅਰਥਾਤ ਜੰਤ ਦੇ ਉਲਟ।

ਇਸ ਕੋਟੀ ਵਿਚ ਬਨਸਪਤੀ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, “ਜੀਆ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੇਰਾ ਖੇਲ॥” (ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ); ਬਨਸਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ; ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਜਾਨਵਰ; ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਚੇ; ਕੀਤੇ-ਮਕੌਤੇ।

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਜੰਤੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ‘ਜੰਤੁ’ ਤੇ ਮੁੱਖ ਅਰਥ ਹੈ ਬੱਚਾ, ਜਾਇਆ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਜੀਆ ਜੰਤ ਰਾਜ਼ੀ ਹੈ’ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜੰਤ ਦਾ ਇਹੋ ਅਰਥ ਲੈ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭਾਵ ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਇਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਅਰਥ ਹਨ: ਜੀਵ, ਪ੍ਰਾਣੀ, ਜਾਨਵਰ, ਮਨੁੱਖ, ਬੰਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਖਮ ਜਾਂ ਛੋਟੇ

ਜੀਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਰਮ, ਕੀਟ, ਕੀੜਾ, ਸੁੰਡੀ ਆਦਿ ਲਈ ਵੀ ਜੰਤੂ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ‘ਜੰਤੁ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਛੋਟੀ ਮਾਤਰ (ਉ) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਉਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੰਤ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਛੋਟੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ (ਊ) ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੰਤੂ।

ਇਕ ਧਾਤੂ ਹੈ ‘ਜਨ’ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਜੰਤੂ/ਜੰਤ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਬੋਲਚਾਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇਸ

ਜਨਵਾਦੀ ਜੁੱਗ ਹੈ, ਸੋ ਅੱਜ ‘ਜਨ’ ਨੂੰ ਅਗੇਤਰ-ਪਿਛੇਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਜਨ-ਆਧਾਰ, ਜਨ-ਸੀਵਨ, ਜਨ ਸੇਵਾ, ਜਨ ਹਿਤ, ਜਨਗਣਨਾ, ਜਨਮਤ, ਜਨਸਾਧਾਰਨ, ਜਨਤੰਤਰ, ਜਨਜਾਤੀ, ਜਨਮਤ, ਜਨਸੰਖਿਆ, ਹਰੀਜਨ, ਗਿਰੀਜਨ, ਦੁਰਜਨ, ਮਹਾਜਨ, ਸੱਜਣ, ਜਨ ਸੰਘ ਆਦਿ।

ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਨਾਰਦਨ ਸ਼ਬਦ ‘ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਚਰਚਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਜਨਾਰਦਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਉਪਾਧੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਣਿਆ ਹੈ ‘ਜਨ+ਅਰਦਨ’ ਤੋਂ। ਅਰਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਹਿੰਸਕ ਕਰਮ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਭਰੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਸਾਮਈ ਸਨ ਪਰ ਕਾਲਅੰਤਰ ਵਿਚ ਨਿਦਣਯੋਗ ਹੋ ਗਏ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਜਨ-ਸਮੁਦਾਇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾ ਕੇ ਆਰੀਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਾਰਦਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਹਿੰਦੇ? ਜਨਤਾ ਜਨਾਰਦਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ‘ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ’ ਹੈ ਲੋਕਰੂਪੀ ਈਸ਼ਵਰ। ਸ਼ੇਰ ਹਿੰਸਕ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਜੋ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਪ੍ਰਾਣੀ-ਜਗਤ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਨਿਆਈਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਨਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਸਿੰਘ ‘ਹਿੰਸਾ’ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਾਣਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਨਾਂਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਉਪਨਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਅਕਸਰ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ‘ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਸਤੀ ਤੁਛ ਹੀ ਸਮਝੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਗਤੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਜਨ ਸ਼ਬਦ ਸੇਵਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, “ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈਐ॥” (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)। “ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਜਨੁ ਜਾਨੀਜੈ ਜਨ ਤੇ ਸੁਆਮੀ॥” (ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ)। ਜਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜਣਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਬੰਦਾ, ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, “ਚੋਰ ਤੇ ਲਾਠੀ ਦੋ ਜਣੇ, ਮੈਂ ਤੇ ਬਾਪੂ ‘ਕੱਲੇ’।” ਜਣਾ-ਖਣਾ ਐਰਾ-ਗੈਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, ‘ਤਾਉ ਜੀ ਕੀ ਬਰਾਤ ਮੈਂ ਜਨੇ ਜਨੇ ਠਾਕੁਰ’। ਜਣੀ ਇਸਤਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੰਨ, ਜੰਜ, ਜੰਵ ਤੇ ਜਨੇਤ ‘ਤੇ ਵੀ ਇਸੇ ਧਾਤੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ ਹੈ,

**ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ**

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

“ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਾਜੁ ਰਚਾਇਆ ਪੂਰੈ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਜੰਵ ਆਈ॥” (ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ); “ਪਾਪ ਕੀ ਜੰਵ ਲੈ ਕਾਬਲਹੁ ਧਾਇਆ ਜੇਰੀ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ਵੇ ਲਾਲੇ॥” (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ); ਬੂਰੇ ਆਈ ਜੰਨ ਤੇ ਵਿੰਨੋ ਕੁੜੀ ਦੇ ਕੰਨ।

ਜਨ ਧਾਤੂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਹੀ ਜਣਨਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਅਰਥਾਤ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਜਣੇਪਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ। ਜਣਨੀ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਜਨਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਸੀਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਜਨਕ ਸੀ। ਮਾਂ ਪਿਉ ਨੂੰ ‘ਜਣਦੇ’ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਨੇ ਜਣੇਪੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, “ਅਵਗਨਹਾਰੇ ਪਾਥਰ ਭਾਰੇ ਹਰਿ ਤਾਰੇ ਸੰਗਿ ਜਨਖੇ॥” ਮਹਾਨ ਕੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਭਗਤ ਜਨ’ ਕੀਤਾ ਹੈ: ਜਨਖੇ=ਜਨਾਕਸ਼ਿ ਸੇ।

ਜਨ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇਕ ਆਮ ਵਰਤੀਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ‘ਜਨਤਾ’। ਇਸ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਆਦਿ। ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਸਲਾਮ ਹੀ ‘ਜੈ ਜਨਤਾ’ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਨਤਾ ਦੀ ਜੈ ਦੀ ਥਾਂ ਖੈ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜੰਤਾ ਵਜੋਂ ਹੀ ਉਚਾਰਿਆ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜੰਤਾ ਸ਼ਬਦ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜਗਤ ਦਾ ਅਰਥਾਤ ਹੈ, “ਉਤਭੁਜ ਸੇਤਜ ਤੇਰੇ ਕੀਤੇ ਜੰਤਾ॥” (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)। ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧੀ ਰੂਪ ਜੰਨਤੇ ਜਾਂ ਜੰਤੇ ਹੈ, “ਭੋਲੀਏ ਜੰਤੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੇ ਤੂੰ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਪਈ ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ ਤੂੰ ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੀ ਹੀ ਮਰ ਗਈ॥” ਜਨ ਧਾਤੂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਨੇਕ ਸ਼ਬਦ ਜਣੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅੰਗਲੀਆਂ-ਸੰਗਲੀਆਂ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਆਪਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਫੇਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਧੰਨਾ ਜੱਟਾ ਸੀ ਨੇਕ ਚੰਦ ਸੈਣੀ

ਨੇਕ ਚੰਦ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਭਗਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਟਾਈਲਾਂ, ਕੱਪ, ਪਲੇਟਾਂ, ਗਿਲਾਸ ਤੇ ਕਮੋਡਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ

ਕਲਾ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਤੱਕ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਏਨੀ ਸਾਦਾ ਤੇ ਸਰਲ ਸੀ ਕਿ ਪਵਨ ਬਾਸਲ ਵਰਗੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਬੁੱਤ ਘਾਤੋ, ਰਾਣੀ ਬਲਬੀਰ ਤੇ ਨੀਲਮ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੀਆਂ ਨਾਟਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਖੇਡ ਜਗਤ ਦੇ ਉਘੇ ਸਿਤਾਰੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਮ

ਸੈਲਾਨੀ ਵੀ ਵੇਖ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਏਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਹਥੋੜਾ ਤੇ ਛੋਟੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਸੀਮਿੰਟ ਗਾਰਾ ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਾ ਜੱਟ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਓਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੈਣੀ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਘਰ ਧੰਨੇ ਭਗਤ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਏਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਗਈ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਲੀ ਕਾਰਬੂਜੇ ਦਾ ਸਾਨੀ ਹੋ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਕਿਸੇ ਕਈ

ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ ‘ਧੰਨੇ ਪੱਥਰ’ ਚੋਂ ਪਾ ਲਿਆ ਜੋ ਨਾਨਕ ਨੇ ਲਭਿਆ ਨੂਰ ‘ਚੋਂ’। ਨੇਕ ਚੰਦ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਰੱਬ ਲਭਣ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਰਖਿਆ ਸੀ, ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ।

ਧੰਨੇ ਭਗਤ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਟਾਂਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚੀ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਈ। ਕਾਸ਼ੀ ਜਾ ਕੇ ਸਵਾਮੀ ਰਾਮਾਨੰਦ ਤੋਂ ਗੁਰੂਦੀਖਸ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਧੰਨਾ ਭਗਤ ਵੀ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੋ ਧੰਨੇ ਨੇ ਪੱਥਰ ‘ਚੋਂ’ ਪਾਇਆ, ਨੇਕ ਚੰਦ ਨੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਠੀਕਰ ਤੇ ਠੀਕਰੀਆਂ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪੂੰ ਸਿਰਜੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ‘ਚੋਂ’ ਪਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ

ਟੁੱਟੇ ਕਮੋਡਾਂ ਤੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਵੰਗਾਂ ‘ਚੋਂ’ ਮਾਨਵੀ ਜਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਉਭਾਰੇ ਤੇ ਅਦੁਤੀ ਨਾਮਣਾ ਖਟਿਆ। ਨੇਕ ਚੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਉਸਤਤ ਨੂੰ ਧੰਨੇ ਜੱਟ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਉਸ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮੇਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਡੰਗਰ ਚਾਰਦੇ ਪੇਂਡੂ ਮੂੰਡੇ ਆਮ ਹੀ ਗਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਰੱਬ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਧੰਨੇ ਦੇ ਖੁਰ ਵਢਦਾ ਉਹਨੇ ਕਿਹੜਾ ਕੱਛ ਪਾਈ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਨੇਕ ਚੰਦ ਵੀ ਰਸਮੀ ਵਸਤਰਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਰੱਬ ਨਾਲ ਛੇਤ-ਛਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਹਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੱਤੇ-ਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਟੁਟੀਆਂ ਚਿਪਰਾਂ ਤੱਕ ਹਰ ਥਾਂ ਵਾਸਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਕ ਕਾਨਫਰੰਸ: ਲਾਹੌਰ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਤੋਂ ਛਪੀ ‘ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ’ 15 ਜੂਨ ਨੂੰ ਛਪੀ ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਠੰਢਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਵਿਦਿਆਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਦਿਆਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ, ਨਾਂ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ। ਇਸ ਦਾ ਖਾਸਾ

ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਵੀ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਕਿਸੇ ਉਘੇ ਵਿਦਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੱਖੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਫੈਸਲਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਹੈ।

ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਉਸ ਖਬਰ ਦੇ ਛਪਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ 1872 ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋਈ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਾਵਲੀਆ ਸੀ ਤੇ ਸਭਾ ਦੀ ਇਕਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਤੇ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਾਮਗਤੀਆਂ ਦੇ ਬੁੰਗੇ ਹੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਕਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਅਨੇਕ ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ ਕੀਤੇ ਤੇ ਹਾਲੀ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਲੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਅਜਿਹੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਲੂਸ ਵੀ ਕਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ**

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਉਦਘਾਟਨੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਬਾਕੀ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀਆਂ ਵਖ ਵੱਖ ਬੈਠਕਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ, ਬੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨੀ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ। 15 ਜੂਨ 2015 ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਇਹ ਨਾਜ਼ਕ ਮਸਲਾ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਾਲੀ ਵੀ ਉਭਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਨਰਮ ਦਲੀਏ ਤੇ ਗਰਮ ਦਲੀਏ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਭਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਆਏ ਦਿਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਬੀਬਾ ਬਲਵੰਤ) ਜਦ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਰੁਖ ਸਿਰ ਹੁੰਦੇ ਤੁੱਲ ‘ਚ ਭਿੰਜੇ ਹਰੇ ਹਰੇ ਤੇ ਕੂਲੇ ਘਾਹ ‘ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬਿਰਖ ਤੋਂ ਫੁੱਲ ਕਿਰਦੇ ਤਾਂ ਖਿਤ ਖਿਤ ਹੱਸਦੇ। ਜਦ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬੇ-ਰੁਖ ਹੁੰਦੇ ਬਿਰਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਘਾਹ ਸੁੱਕੇ ਤੇ ਰਹੇ ਸੁਲਘਦਾ ਕੱਲਾ ਕੱਲਾ ਫੁੱਲ ਝੁਲਸਦਾ।

ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਦੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਨਜਿੱਠ ਲੈਂਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਭਾਈਚਾਰਕ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਜਾਣਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਦਾ 'ਪਿਟ-ਸਿਆਪਾ' ਕੀਤਿਆਂ, ਉਹਨੂੰ ਧੌਸ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਬਾਅ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਿਯਮ ਤੋੜਨ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਰਾਹ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤੇ ਖਿੱਲਰ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਗਰਮ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਡੰਗ ਮਾਰਨਾ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ, ਸਾਨੂੰ ਫੁੰਕਾਰਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਿਨਾ ਹੀ ਸਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਫੁੰਕਾਰਾ ਵੀ ਮਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਸਾਡਾ ਘਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੇਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਚੌਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਘਰ ਇੱਕੋ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਘਰ ਬਾਹਮਣਾਂ-ਖੱਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਮੰਜਿਲੇ ਉਚੇ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਰਵਣ ਰਾਮ ਦਾ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਵਾਸਦੇਵ ਉਰਫ਼ 'ਵਾਸ਼' ਬੜਾ ਉਲਥ ਸੀ। ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਬੜੀਆਂ ਅਜੀਬੋ-ਗ਼ਰੀਬ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦਾ। ਤਿੰਨ ਮੰਜਿਲੇ ਚੁਬਾਰੇ ਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਬਣੀ ਛੇ ਕੁ ਇੰਚ ਵੱਟੀ ਉਤੇ ਹੱਥ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦਾ। ਇੰਨੇ ਕੁ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਵਾਜ਼ਨ ਡੋਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਰਜਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਕਾਨ ਦੀ, ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਲੀ

ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ

e-mail: waryamsandhu@gmail.com

ਬੰਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਟ ਉਖੜ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਤੇ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ ਵਾਸ਼ੇ ਦਾ ਤੀਜੀ ਮੰਜਿਲ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਚੌਫ਼ਾਲ ਆ ਡਿੱਗਣਾ। 'ਸੋਅਲੇ' ਦੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਟੈਂਕੀ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਗ਼ ਹੇਠਾਂ ਖਲੋਤੇ ਬੰਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚੋਂ ਜਾਂ ਆਵਾਜ਼-ਗਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੋਠਿਆਂ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਿੰਦੇ, "ਉਦੇ ਵਾਸ਼ਿਆ! ਕੰਜਰਾ ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਹੱਡੀ ਪੱਸਲੀ ਇਕ ਈ ਸਬੂਤੀ ਨਹੀਂ ਬਚਣੀ। ਬੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਛੱਡ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਹ। ਕਿਉਂ ਮਰਨ-ਮਿੱਟੀ ਚੁੱਕੀ ਆ ਤੂੰ।"

ਵਾਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾ ਸੁਣਦਾ। ਮੁਹਾਰਤੀ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਵਾਗ਼ ਉਚੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਾਹਰ ਵੱਟੀ 'ਤੇ ਤੁਰਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਬੰਨੀ ਜਿਹੀ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਕਰਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਬੰਨੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਬਾਰੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਅੜਾਉਂਦਾ। ਹੇਠਾਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਬਾਰੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਹੇਠਲੇ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਬੰਨੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਮੰਜਿਲ 'ਤੇ ਬਣੀ ਬੰਨੀ 'ਤੇ ਖਲੋ ਕੇ, ਟੋਢਾ ਹੋ ਕੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਛਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਉਗਰ-ਪਾਰ ਪਤਲੇ ਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਤਰਪਾਲ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਾਸ ਨੂੰ ਟੌਹਦਾ ਤੇ ਪਤਲੇ ਵਾਸ 'ਤੇ ਮਦਾਰੀਆਂ ਵਾਗ਼ ਤੁਰਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਦਾ। ਫਿਰ ਕੋਠੇ ਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਪੈਰ ਲਮਕਾ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ। ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਚੁਬਾਰੇ 'ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਵਾਇਦ ਦੁਹਰਾਉਣ ਲੱਗਦਾ।

ਉਹਦੇ ਟੱਪਣ, ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਫ਼ੁਰਤੀ ਬਾਂਦਰਾਂ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਉਹਨੂੰ ਡਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦਾ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਸ ਦਾ 'ਕਰਤਬ' ਵੇਖ ਕੇ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਭੈਅ ਵੀ ਲਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੱਲ ਉਹ ਵੇਖਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੋਂ ਵਰਜਦਾ ਕੋਈ ਨਾ। ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਇਆ ਉਹ ਚਾਂਗਰਾਂ ਤੇ ਲਲਕਾਰੇ ਵੀ ਮਾਰਦਾ, ਪਰ ਉਹਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲਾਗ-ਭਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਦੇ ਲਲਕਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਹੱਸ ਛੱਡਦੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਨਾ।

ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਵਾਸ਼ੇ ਦਾ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ? ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਵਾਸ਼ਿਆ! ਹੁਣ ਬੀਬਾ ਵੀਰ ਬਣ ਕੇ ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਰੱਖੀ। ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਗਵਾੰਢੀ ਵੀ ਆਂ ਤੇ ਛੋਟਾ ਵੀਰ ਵੀ। ਮੇਰਾ

ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-2

ਦੁਹਰੀ ਮਾਫ਼ੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਥਾ ਜਗਤ ਦੇ ਮਿਸਾਲੀ ਹਸਤਾਖਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਭਰੇ-ਭੁਕੰਨੇ ਬੋਹੀਏ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ 'ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਣ' ਨਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਰੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਕਹਾਣੀ ਰਸ ਦੇ ਵਲਟੋਹੇ ਤਾਂ ਵਰਤਾਉਂਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹਿਆਂ ਦਾ ਝੰਡਾ ਵੀ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਰਿਆਮ ਦੀ ਹਰ ਰਚਨਾ ਬਹੁ-ਪਾਸਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਹ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੜੀ 'ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗ-ਸਾਥ' ਪਾਠਕ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗ-ਸਾਥ ਅਤੇ ਏਕੇ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਐਤਕੀਂ ਦੂਜੀ ਕੜੀ 'ਦੁਹਰੀ ਮਾਫ਼ੀ' ਵਿਚ ਵੀ ਉਹਨੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਹੁੱਥ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਗੂੜ੍ਹੇ ਵਾਹੇ ਹੋਏ ਦਿਸਦੇ ਹਨ, ਇੰਨੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਕਿ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਦੁਹਰੀ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਤਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਖਿੱਚਦਿਆਂ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ, ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਜੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂਘਾਂ, ਤੱਟੀਆਂ ਤੇ ਤੌਖਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮਾਣ ਰੱਖੀ।"

ਵਾਸ਼ੇ ਨੇ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਹੱਸਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ, "ਪਰ ਭਾ ਜੀ! ਘਰ ਬਹਿ ਕੇ ਤਾਂ ਪੀ ਸਕਦਾਂ ਨਾ?"

"ਘਰ ਬਹਿ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀਂ, ਪਰ ਚਾਂਗਰਾਂ ਨਾ ਮਾਰੀਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ।"

ਵਾਸ਼ੇ ਨੇ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਵੀ। ਕਈ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਬੋਲਦੇ; ਉਹਨੂੰ ਛੇਤਦੇ ਵੀ, ਵੰਗਾਰਦੇ ਵੀ, "ਬੱਸ ਹੋ ਗਿਐਂ ਗੁੱਗਲ? ਨਿਕਲ ਗਈ ਫੁਕ? ਕਿੱਥੇ ਗਈਆਂ ਤੇਰੀਆਂ ਬੜ੍ਹਕਾਂ? ਇੰਜ ਇਹ ਅਗਲੇ ਦੀ ਸੰਘੀ ਨੱਪਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਰਹਿ ਜਾ? ਤੂੰ ਤੇ ਵਾਸ਼ਿਆ ਗੱਲ ਈ ਗਵਾ'ਤੀ! ਇੰਨਾ ਵੀ ਡਰ ਕੀ ਆਖ? ਅੱਗੇ ਕਿਤੇ ਬੰਦੇ ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਕਿ ਲਲਕਾਰੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ? ਘੁੱਟ ਪੀ ਕੇ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਰਾਂਝਾ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਬੁਲੀ ਮਾਰ ਵੀ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੀ ਢਿੱਡ ਪੀੜ ਹੁੰਦੀ ਏ?"

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੁੱਕਣਾ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ ਜਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦਬਾਓ ਨਾਲ ਉਸ ਅੰਦਰ ਗੈਸ ਹੀ ਇੰਨੀ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰਲਾ 'ਗਿੱਦੜ ਰੱਜ ਕੇ ਹਵਾਕਣ ਲੱਗਾ।' ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਝਬਾਲ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਵਾਸਦੇਵ ਨੇ ਰਾਤੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਸਭਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚਾਂਗਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਈ ਦਾ ਲਾਲ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰਨੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ ਕੌਣ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖਲਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ? ਕਿਸੇ 'ਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਵਿਖਾਵੇ! ਚਾਰ ਜਣੇ ਰਲ ਕੇ ਪਿੰਡ 'ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰੀ ਜਾਣ! ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਉਏ! ਆ ਜੇ ਜਿਹੜਾ ਸੂਰਮਾ ਆਉਂਦਾ ਏ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ।'

ਗੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ਵਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਛੜ ਵੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਹਦਾ ਘਰ ਮੇਰੇ ਗਵਾੰਢ ਵਿਚ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ। ਜਾਹਿਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਵੀ, ਹੋਰ ਵੀ ਇਕ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਵਰਜਿਆ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਾਹਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਸੀ! ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖ-ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਸ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਝਬਾਲ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਹੱਦ ਤੇ ਮਾਣ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗਾ ਹੀ, ਨਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰੇਕ ਲੱਗ ਜਾਏਗੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਚੌਧਰੀ ਅੰਦਰੇ-ਅੰਦਰ ਸਾਡੀ 'ਸਰਦਾਰੀ' ਨਾਲ ਖ਼ਾਹ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਗੰਢ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਏ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਗੰਢ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਪਰ ਵਾਸ਼ੇ ਨੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਚੈਲੰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ, ਲਲਕਾਰਿਆ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਸੌਦਾ-ਸੂਤ ਲੈਣ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਤੇ ਵਾਸ਼ੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਗੱਲ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਖਾਮੋਸ਼ ਬੈਠਾ ਪਿੰਡ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਤੇ ਵੇਖਣਾ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਹੈ।

ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਆਪਸੀ ਇਕੱਠ ਕਰ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਸਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵਾਸਦੇਵ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਜਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਖੁੜਕ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਵੱਲ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ।

"ਬੋਲ! ਗੁੰਗਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਐਂ?" ਮੈਂ ਹਲੂਣਿਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਗੋਡਿਆਂ ਵੱਲ ਝੁਕਿਆ, "ਭਾ ਜੀ! ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਏ ਤੋਂ। ਭੁੱਲ ਕਰ ਬੈਠਾਂ। ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ ਮੈਨੂੰ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕੰਨ 'ਚ ਪਾਇਆ ਰੜਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਖਿਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਛੋਟਾ ਵੀਰ।"

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਕੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ਾਈ ਜਾ ਸਕੀ। ਫੇਰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਉਹਨੇ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, "ਪਿੰਡਾ! ਮੈਨੂੰ ਦੁਹਰੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਦਿਓ।"... ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਰੇ ਨਾਲੋਂ ਭਜਾਇਆ ਚੰਗਾ। ਜੇ ਭਲਾ ਉਹ ਵਿਹਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਮੋੜ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ!

ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਬੂਹੇ ਅੱਗੇ ਵੀਹ-ਪੰਝੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹ ਛਾਬਲ ਜਿਹਾ ਗਿਆ।

"ਕਕ...ਕ...ਕੀ ਗੱਲ ਆ? ਕਿਉਂ? ਕੀ ਹੋਇਆ? ਕਿਵੇਂ ਆਉਣੇ ਹੋਏ ਭਾ ਜੀ।"

ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁੱਟ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ, "ਆ ਜਾ ਮੇਰਾ ਬੀਬਾ ਵੀਰ, ਜ਼ਰਾ ਬਾਹਰ ਆ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦੇਂਦੇ ਆਂ।"

ਉਹਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਮਸਾਂ ਦਸ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਉਹ ਚੌਕ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਰਾਤੀਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ 'ਜਲਵਾ' ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਲਾਭ ਚੰਦ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਉਚੇ ਬੜ੍ਹੇ 'ਤੇ 'ਲੋਕ-ਅਦਾਲਤ' ਲੱਗ ਗਈ।

"ਤੂੰ ਰਾਤੀਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਣਾਏ ਨੇਮ ਤੋੜਦਿਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰੇ। ਇੰਨੇ 'ਤੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। ਨਿਰਾ ਨੇਮ ਤੋੜਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸੀ ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਵੰਗਾਰਦਾ, ਲਲਕਾਰਦਾ ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਮਰਦ ਦਾ ਬੱਚਾ ਏ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਹੁਣ ਚਾਂਗਰ ਮਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾ, ਗਾਲ੍ਹ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੀ ਕੱਢ। ਜੇ ਕੱਢਣੀ ਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਕੱਢ ਕੇ ਵੇਖ ਲਾ। ਫੇਰ ਵੇਖ ਕੀ ਭਾਅ ਤੁੱਲਦੀ ਆ?" ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਗੁੱਟ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲ ਉਠੇ, "ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਕੀ ਏ ਉਏ?", "ਭਾ ਜੀ ਇਹਦੀ ਭੁਗਤ ਸਵਾਰੇ, ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ 'ਚ ਨਾ ਪਓ ਇਹਦੇ ਨਾਲ", "ਜਿਹੜੇ ਇਹਦੇ ਪਿੰਛੇ ਨੇ, ਆ ਜਾਣ ਅੱਜ ਉਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ। ਲੁਕ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਿਆਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ", "ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਭੂਤ ਵੀ ਕਦੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੰਨੇ ਨੇ।"

ਵਾਸ਼ਾ ਭੀੜ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਵੇਖ ਕੇ ਸਹਿਮ ਗਿਆ। ਡੋਰ ਡੋਰ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਭੀੜ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ

'ਤੇ ਖਲੋ ਜਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਹ।"

ਇੰਨੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਬੰਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਸ਼ਾ ਭੁੜਕ ਕੇ ਬੜ੍ਹੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਭੀੜ ਵੱਲ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, "ਪਿੰਡਾ! ਮੈਥੋਂ ਬੜੀ ਬੱਜਰ ਭੁੱਲ ਹੋ ਗੀ ਰਾਤੀਂ। ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ ਪਿੰਡਾ! ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ। ਆਹ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹੇ। ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ, ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ, ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ।" ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜੀ ਚਾਰ ਚੁਫ਼ੇਰੇ ਖਲੋਤੀ ਭੀੜ ਵੱਲ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਭੁਆ ਕੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਕੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਬਖ਼ਸ਼ਾਈ ਜਾ ਸਕੀ। ਫੇਰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਉਹਨੇ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, "ਪਿੰਡਾ! ਮੈਨੂੰ ਦੁਹਰੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਦਿਓ।"

'ਦੁਹਰੀ ਮਾਫ਼ੀ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੱਸ ਪਏ। ਵਾਸ਼ੇ ਨੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਮਝਿਆ। ਮੈਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹੁ ਤੇ ਇੰਦਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰੂੰਗਾ।"

ਉਹਨੇ ਤੋਤੇ ਵਾਗ਼ ਇਹੋ ਮੁਹਾਰਨੀ ਦੁਹਰਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਰੇ ਨਾਲੋਂ ਭਜਾਇਆ ਚੰਗਾ। ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਮਸਲਾ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਭਲਾ ਵਾਸ਼ਾ ਵਿਹਰ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੱਲ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਮੋੜ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ! ਭਲਾ ਹੋਇਆ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੋੜ ਤੋਂ ਉਚ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਰਤ ਆਏ ਸਾਂ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ ਇੰਨੇ ਨਾਲ। ਆਖਣ ਲੱਗੇ, "ਇਹਨੇ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਚੌਕ ਵਿਚ ਈ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੱਢੀਆਂ, ਸਾਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖੌਰੂ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਨੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਰਨਾ। ਸਾਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੋੜਾਂ 'ਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗੇ ਤਾਂਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਤਾਂ ਲੱਗੇ।"

ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮੰਨਣਾ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਸੀ ਪਰ ਵਾਸ਼ਾ ਮੈਥੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨ ਗਿਆ, "ਭਰਾਓ! ਜਦੋਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਈ ਲਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਐਥੇ ਕੀ ਤੇ ਐਥੇ ਕੀ?"

ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੰਜ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲਈ।

ਮੈਦਾਨ ਫ਼ਤਿਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੁੱਪ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਠੰਢ ਪੈ ਗਈ। ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਜੂਕਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵੀ ਆ ਬਣਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ।

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਮਾਡਰਨ ਕਵੀਸ਼ਰੀ

ਦਈਏ ਕੀਹਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਾਬੀ, ਤਾਸ਼ ਖੇਡਦੇ ਰਲ ਕੇ ਭਾਬੀ। ਜਾਗ ਜਿਊਣਿਆ, ਉਠ ਵੇ ਭਜਨਿਆ, ਲੰਘ ਨਾ ਜਾਵੇ ਸੁੱਤੀ, ਹੁਣ ਬਾਂਦਰ ਗਿੱਧਾ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਲੋਕ ਮਟਕਾਉਂਦੀ ਕੁੱਤੀ। ਪਰਸੋਂ ਮਰ ਗਿਆ ਪੁੱਤ ਬਚਨੇ ਦਾ, ਪੈ ਗਈ ਸੱਟ ਕਰਾਰੀ ਜੀ। ਸਮੇਕ ਵੇਚਦਾ ਪੁਲਸੀਆ ਫੜ ਲਿਆ, ਵਰਦੀ ਪਾ ਸਰਕਾਰੀ ਜੀ। ਗਿੱਦੜ ਛੱਡੇ ਆਪ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਮੱਟ ਦੇ ਵਿਚ ਲਲਾਰੀ ਜੀ। ਕਮਲੀ ਪੈ ਗਈ ਰਾਹ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ, ਕਮਲਾ ਟੱਬਰ ਹੋਇਆ, ਬਈ ਪੁੱਤ ਦੇ ਲੱਗ ਕੇ ਗਲ ਰਾਤੀਂ, ਰੱਜ ਕੇ ਬਾਪੂ ਰੋਇਆ। ਰੂੜੀਆਂ ਉਤੇ ਰੁਲੇ ਜਵਾਨੀ, ਕੀ ਭਾਹੁਣੇ ਨੇ ਮੰਜੇ ਜੀ, ਅੰਨ੍ਹੇ ਅੱਖਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਸਿਰ ਵਾਹੁੰਦੇ ਨੇ ਗੰਜੇ ਜੀ। ਕੋਲਾ ਚੱਕਣਾ ਹੁਣ ਘੜੇ ਤੋਂ, ਸਭ ਕਰਨੇ ਆ ਨੰਗੇ ਜੀ ਆਵੇ ਜਿਹੜਾ ਸਿਰ ਪਾੜਨਾ, ਜਾਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਲੋਕੀ, ਖੌਰੇ ਕੀਹਦੀ ਕੀਹਦੀ ਜਾਣੀ ਆ, ਚੂਲ ਮੰਜੇ ਦੀ ਠੋਕੀ। ਬੱਦਲ ਗੱਜਦਾ ਚਿਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਜ਼ੋਰਾਂ ਦਾ। ਬੋਝੇ ਚਿਰ ਲਈ ਪਿਆਰ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਚੰਦ ਦੇ ਨਾਲ ਚਕੋਰਾਂ ਦਾ। ਵੈਲੀ ਰਾਂਝਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਪਾਊ, ਹੁਣ ਹੀਰ ਦੀਆਂ ਤੋਰਾਂ ਦਾ। ਵੱਟ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਲ ਗਈ ਕਦ ਦੀ, ਧੰਨਾ ਸਿੰਹ ਦੀ ਰੱਸੀ, ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਮਿੱਤਰੇ ਪੀ ਹੁੰਦੀ, ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਲੱਸੀ। ਸੰਤੂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੰਤਾ ਸਿੰਹ ਹੁਣ, ਪਰਮਾ, ਪਰਮਾਨੰਦ ਨਵਾਂ, ਓਹੀ ਲਾੜਾ ਓਹੀ ਵਹੁਟੀ, ਕੀ ਸੁਣਾਈਏ ਛੰਦ ਨਵਾਂ। ਜ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਹੁਣ ਭੌਰੇ ਗੁਲਕੰਦ ਨਵਾਂ। ਪੁੱਠੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਨੇ, ਛੇਤੀ ਪਊ ਪਟਾਕਾ। ਹੁਣ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਰੋਜ਼ ਨਵਾਂ ਇਕ ਵਾਕਾ।

ਇਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰ ਠਾਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੁਕੀ ਤੇ ਖੁਫੀਆ ਅਫਸਰ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਚੁਫੇਰੇ ਉਚੇ ਸੰਘਣੇ ਦਰੱਖਤ ਸਨ ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਹਿਲ-ਜੁਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਗੇਟ ਤੋਂ ਠਾਣੇ ਦੇ ਵਰਾਂਡੇ ਤੱਕ ਲਾਲ ਬਜਰੀ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਰਸਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘਾਹ ਦੇ ਲਾਅਨ ਸਨ ਜਿਸ ਉਤੇ ਚੰਨ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਸਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੀਲੀ ਮਟਮੇਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਗੁੜੀਆਂ ਲਾਲ ਇੱਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀ ਠਾਣੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਚਮਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸਾਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਦੋਵੇਂ ਅਫਸਰ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਮੁਸਤੱਦੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਲਿਆਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਲਿਆਸ ਦੇ ਹੱਥਕੜੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਠਾਣੇ ਵੱਲ ਵਧੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਲੰਮਾ ਤੇ ਹੱਟਾ-ਕੱਟਾ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਸੁਆਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਵਾਲ

ਕਿਸੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਚਿਤੀ ਦੇ ਪਰਾਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਜਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਕੋਈ

ਅਲੈਕਸ ਲਾ ਗੁਮਾ
ਤਰਜਮਾ: ਬਲਬੀਰ ਮਾਧੋਪੁਰੀ

ਖਿਡਾਰੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਚੁਸਤ ਪੈਂਟ ਨਾਲ ਵਿੰਡੀਟਰ ਅਤੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਗੋਲਫ ਕੈਪ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੇ ਸਖ਼ਤ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਲਾਲ ਭੂਰੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਸਨ।

ਠਾਣੇ ਦੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸੀ ਤੇ ਲੱਕ ਉਤੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਲਮਕਾਈ, ਵਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਆ-ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਰਾਂਡੇ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਗੌਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਠਾਣੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਗੋਰਿਆਂ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਾਲਿਆਂ ਲਈ। ਦੋਵੇਂ ਖੁਫੀਆ ਅਫਸਰ ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਗਏ ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਉਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਭੂਰੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਸ ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖੋ। ਭਲਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਵਾਂਗੇ।”

ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਘੁਰਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵੇਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰਜੈਂਟ ਦੇ ਮੋਜ਼ ਉਤੇ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਲਿਆਸ ਕੋਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵੇਲੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ- ਪਾਈਪ, ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਪੁੜੀ, ਤੀਲਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ, ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜੇਬੂ ਘੜੀ ਤੇ ਮੁੜੀ-ਤੁੜੀ ਪਾਸਬੁੱਕ।

ਠਾਣੇ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੜਕ ਤੋਂ ਬੱਸ ਲੰਘੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ। ਭਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸੇ ਦੇ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਸਿਪਾਹੀ ਆ ਕੇ ਇਲਿਆਸ ਦੇ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੁੜ-ਬੁੜ ਕੀਤੀ। ਗੋਲਫ ਕੈਪ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਥਾਸੀ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰਾਮਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।” ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿੰਡੀਟਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਡੱਬੀ ਕੱਢੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਵੱਲ ਵਧਾਈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਉਸ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਇਲਿਆਸ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਅਜੇ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਡਿਗਦਾ-ਢਹਿੰਦਾ ਆਇਆ ਤੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਬੈਠ ਉਤੇ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਲਕ-ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਸੀ। ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਾਲਟੀ ਵਿਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਭਰ ਕੇ ਉਹਦੇ ਉਪਰ ਉਲੰਦ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਆਪਣੇ ਚੀਬੜਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਉਤੇ ਤੜਫਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹਾਏ-ਹਾਏ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

“ਓਹ ਹੋ”, ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਘੁਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਹੁਣ ਇਸ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਕੀ

ਹਨੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ

ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਅਲੈਕਸ ਲਾ ਗੁਮਾ (20 ਫਰਵਰੀ 1925-11 ਅਕਤੂਬਰ 1985) ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਿਰਤਾਂਤ ਭਖਦੇ ਕੋਲੇ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਨਸਲਪ੍ਰਸਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਉਸ ਨੇ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹਨੇ ਖੁਦ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਬਾਪੂ ਜੇਮਜ਼ ਲਾ ਗੁਮਾ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਡਟ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ‘ਏ ਵਾਕ ਇਨ ਦਿ ਨਾਈਟ’, ‘ਐਡ ਏ ਬ੍ਰੀਫੋਲਡ ਕੋਰਡ’, ‘ਦਿ ਸਟੋਨ ਕੰਟਰੀ’, ‘ਇਨ ਦਿ ਫੌਗ ਆਫ ਦਿ ਸੀਜ਼ਨਜ਼ ਐਂਡ’, ‘ਟਾਈਮ ਆਫ ਦਿ ਬੁਚਰਬਰਡ’ ਅਤੇ ‘ਏ ਸੋਵੀਅਤ ਜਰਨੀ’ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ 1969 ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਲੋਟਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। ‘ਹਨੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ’ ਕਹਾਣੀ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਜਿਊੜਿਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਜਿਊੜੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹੋ ਗਿਆ?”

“ਪੀ ਕੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ...ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਹੈ ਨਾ!” ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਸਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ।” ਜ਼ਖਮੀ ਬੰਦੇ ਨੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ।

“ਓਏ ਸਾਲਿਆ! ਇਥੇ ਕੋਈ ਸਰ ਤੇ ਮੈਡਮ ਨਹੀਂ। ਬੈਂਸ ਬੋਲ ਬੈਂਸ।”

“ਬੈਂਸ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁੱਟਿਆ।”

“ਤੂੰ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ?” ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰੈਡਕਰਾਸ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਾਈ ਬੰਦੇ ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਖਮੀ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਜ਼ਖਮ ਦੇਖੇ। ਖੁਫੀਆ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਅਫਸਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਗੋਲਫ ਕੈਪ ਵਾਲਾ ਅਫਸਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੁੱਠਾਂ ਮੀਟਦਾ ਤੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਇਉਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਤੇ ਬੇਚੈਨ ਹੋਵੇ। ਰੈਡਕਰਾਸ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਜ਼ਖਮੀ ਆਦਮੀ ਉਤੇ ਚਾਦਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲਿਆਸ ਉਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ।

“ਇਹਨੂੰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ?” ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਖੁਫੀਆ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਸਾਰਜੈਂਟ ਬਿਲਕੁਲ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਿਦਵਾਨ ਕਾਲਾ ਕਲੂਟਾ ਹੈ।”

ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਇਲਿਆਸ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਰਸੀਦ ਉਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਏ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਇਲਿਆਸ ਦੇ ਹੱਥਕੜੀ ਲੱਗੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਰਜੈਂਟ ਨੇ ਫਿਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਸੌਂਦਿਆ ਤੇ ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਪਾਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਵਾਲਾਤ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਹੁਣ ਇਲਿਆਸ ਇਕੱਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਹਨੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਨੂੰ ਜਾਚਿਆ-ਪਰਖਿਆ। ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਬੋਤਲ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਮੱਖੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹੱਥਕੜੀ ਅਜੇ ਵੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਫਰਸ਼ ਉਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਉਹਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਬਿਊਕਸ ਜ਼ਰੂਰ ਬਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਖੁਫੀਆ ਅਫਸਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਖਿਸਕ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣਗੇ, ਤੇ ਜੇ ਬਿਊਕਸ ਬਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਿੱਕਤ ਹੋਵੇਗੀ।

“ਇਲਿਆਸ, ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਹੁਣ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ। ਭਲਕ ਤੂੰ ਹੀ ਤੈਥੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।” ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੋਠੜੀ ਉਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੰਨਾ ਕੁਟਾਪਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਉਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਤੋੜਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਤੇ

ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਟ੍ਰਾਂਜਿਟ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਫਿਰ ਉਸ ਕੈਂਪ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸ ਕਤਾਰਾਂ, ਤੇ ਕੰਮ ਚਲਾਉ ਤੰਬੂ ਜਿਹੜੇ ਪਾਟੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜ-ਫੜ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਚਿਤੀ ਦੇ ਨੋਚੇ ਹੋਏ ਖੰਭ ਹੋਣ। ਸਮੁੱਚਾ ਕੈਂਪ ਉਜਾੜੇ ਹੋਏ ਤੇ ਲਾਵਾਰਸ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਸੀ। ਤੰਗ ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤੁਸਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਉਹ ਉਸ ਪੁਰਾਣੀ ਖੜ-ਖੜ ਕਰਦੀ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰਨ ਮਗਰੋਂ ਚੁਪ-ਚਾਪ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ ਤੇ ਦੂਰ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਠੰਢੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਝੱਲਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਅਫਸਰ-ਨੁਮਾ ਗੋਰੇ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦੇਖੇ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਹ ਢਾਣੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ। ਚੁਫੇਰੇ ਨੰਗੀਆਂ-ਟੁੱਟੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਸਨ। ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੈਂਤ ਦੇ ਉਚੇ-ਨੀਵੇਂ ਦੰਦਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟਾ

ਲੱਗੇ ਕੰਬਲਾਂ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸ ਪਥਰੀਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਜੁਟੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਉਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਬੇਕਾਰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ।

ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਇਲਿਆਸ ਨੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕਰ ਲਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਦਲਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਭਰ ਜਵਾਨ ਤੇ ਮੋਟਾ ਤਕੜਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਕਿਉਂ ਬਈ, ਤੈਨੂੰ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਲਿਆਂਦਾ।” ਮਦਲਕਾ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮੈਂ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਗੋਰੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਗੇ।”

“ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ? ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?” ਮਦਲਕਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

ਇਲਿਆਸ ਨੇ ਉਸ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਸੁਣਾਇਆ ਤੇ ਮਦਲਕਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿਲਿੰਗ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਰੋਟੀ ਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦਾ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁੱਢੇ ਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਥੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟੁੱਟੀਆਂ-ਭੱਜੀਆਂ ਤੇ ਬੇਕਾਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

“ਤੂੰ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ।” ਮਦਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਖੁਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਗੋਰੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਛੁੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਧਾ ਇਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।

“ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਭੀੜ?” ਇਲਿਆਸ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵਧੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਰਖਤ ਹੇਠਾਂ ਬਹਿ ਕੇ ਸੁਸਤਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਦਲਕਾ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸਦਾ ਗਿਆ।

ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇਰਿਆਂ ਕੋਲ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਉਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਮਿਲੇ।” ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗੌਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਬੁੱਢਾ ਤਸਾਤੂ ਪੁਰਾਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਗਠੜੀ ਵਾਂਗ ਇੱਟਾਂ-ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਉਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਤਸਾਤੂ ਦੀ ਅਰਬੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਗਏ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ ਸੀ? ਉਹ ਬੱਸ ਅਜਿਹਾ ਅਜਨਬੀ ਬੁੱਢਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਰਨ ਤੱਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਬਲ ਵਿਚ ਲਪੇਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਫਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੈਂਪ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉਤੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਲਿਆਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਨ ਮਦਲਕਾ ਨੇ ਹੀ ਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਚਿੱਟ ਉਤੇ ਮਦਲਕਾ ਨੇ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਲਿਆਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮਦਲਕਾ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਦੂਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

ਬੜੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਹਵਾਲਾਤ ਦੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਇਲਿਆਸ ਬੀੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਿਹਾ। ਮਦਲਕਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਅੱਜ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਬਿਊਕਸ ਆਪਣੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੱਥ ਨੂੰ ਕੋਟ ਅੰਦਰ ਲੁਕੇ ਕੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਆਸਤੀਨ ਉਤੇ ਲਹੂ ਜੰਮ ਕੇ ਪੇਪੜੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਰ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੀੜ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਬੁਖਾਰ ਵੀ। ਦਰਦ ਤੇ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਉਹ ਵੇਟਿੰਗ ਰੂਮ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮਕਾਨ ਦਾ ਬਾਹਰ ਵਾਲਾ ਕਮਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਲੱਗੇ ਬੈਂਚ ਉਤੇ ਕਈ ਮਰੀਜ਼ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਸੋਚ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਾਰਨ ਮਰੀਜ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

‘ਤੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਹੈ’, ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ। ਉਂਜ ਇਸ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਅਜੇ ਠੀਕ-ਠੀਕ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਇਸ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਚੰਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਿਊਕਸ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਕਿੱਸਾ ਹੈ ਤੇ ਉਦੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਿਊਕਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਘੁੰਮ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਰਕਮਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਿਲਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਯਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਐਲਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੀ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਉਹੀ ਵਤੀਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਾਜਿਬ ਵਜ੍ਹਾ ਤਾਂ ਲੱਭਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਹਿਲਾਇਆ ਤੇ ਦਰਦ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਠਿਆ।

ਬੁੱਢਾ ਬੰਦਾ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਕੋਨੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਸੌਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਦਾ ਮੂੰਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਾਫੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਊਕਸ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ।

“ਆਓ, ਮਿਸਟਰ ਬੈਂਜਾਮਿਨ।” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਐਨਕਾਂ ਪਿੱਛੇ ਛੁਪੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ; ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਕਵਿਤਾ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਸੁਪਨਾ ਜੋ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਧਰਾਤਲ 'ਤੇ ਖੜਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਆਪਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸੁਪਨਾ ਦੋਵੇਂ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਗੁੰਝਮ-ਗੁੰਝਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਦੇ-ਝਗੜਦੇ, ਅਸਲ ਦੀਆਂ ਵਿਆਕਰਣਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਤਣਾਅ। ਇਹ ਤਣਾਅ ਸੁਪਨੇ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਮਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਦੇ, ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਲੱਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਨੀਤੂ ਅਰੋੜਾ

ਫੋਨ: 91-94630-46219

ਤਣਾਅ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਹੋ-ਸਾਹ ਕਰਦੈ, ਰੌਂਗਟੇ ਖੜੇ ਕਰਦੈ, ਤਰੇਲੀਆਂ ਲਿਆਉਂਦੈ ਤੇ ਹੱਕਦਾ ਬੰਦਾ ਨਿਛਾਲ ਹੋਇਆ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਆ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੰਦਾ ਨਾ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣਾ। ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸੁਪਨਾ ਹਰ ਵਰਜਣਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਨੇ। ਵਰਜਣਾ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ। ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਬਿਨਾ ਬੰਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਅਜੀਬ ਪਹੇਲੀ ਹੈ। ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ 'ਚ ਨਿਕਲੇ ਬਿਨਾਂ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਹੈ ਨਹੀਂ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਠਿਨ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਾਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ।

ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਨਾ ਵੀ ਤੇ ਖੋਰਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੁਰਦਿਆਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਇਹ ਵਿਗੋਚਾ ਵੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੀ। ਚੂਹੇ ਬਿੱਲੀ ਦੀ ਖੇਡ। ਇਹ ਖੇਡ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਗੋਚਾ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਅਸਮਾਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਸੁਪਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਕਵੀ ਇਸ ਭਟਕਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਨ-ਮਨ ਤੇ ਹੰਢਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮਕਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਇਸ ਭਟਕਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਭਟਕਦੀ ਹੈ? ਕਿੰਨੀ ਭਟਕਦੀ ਹੈ? ਕਿੰਨੀ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਅਟਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੋਰ ਭਟਕਦੀ ਹੈ? ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਭਟਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਕਾਲ ਵਿਚ ਰਚੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੀ ਸਮਕਾਲੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਕਾਲੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸਰਵਕਾਲੀ ਹੈ? ਜੁਆਬ ਭਟਕਣ ਕੋਲ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕਵਿਤਾ ਸਮਕਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਫੜਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਕਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਪਾਠਕ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਮਕਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਿਆਣਦਾ।

ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬੇਪਛਾਣ ਹੋ ਜਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪਾਠਕ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਆੜੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਭਟਕਣ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਨ-ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਰਾਮ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਕਾਮ ਦੀ ਸਮਾਧੀ। ਸਮਾਧੀ ਵੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਸੱਚ ਨਾ ਰਾਮਦੇਵ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਕਾਮਦੇਵ। ਆਦਰਸ਼ ਵਿਗੁਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਬੰਦੇ ਲਈ ਵੀ, ਕਵਿਤਾ ਲਈ ਵੀ। ਸਮਕਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਭਟਕਣ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਹੰਢਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ, ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰਦੀ ਹਰ ਆਦਰਸ਼ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ੰਕੇ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਭਟਕਣ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ। ਭਟਕਣ ਵਿਚ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ ਸੁਪਨੇ ਦੀ, ਆਸਮਾਨ ਦੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ। ਵਿਗੋਚਾ ਬੰਦੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਦਾ ਆਰੰਭ ਬਿੰਦੂ।

ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਵਿਗੋਚੇ ਸਨ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ। ਮੈਂ ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੜੀ ਸਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਜਨਮ 'ਤੇ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਹੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਰਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਸੁਰਤ ਸੰਭਲੀ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦੱਸਿਆ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁੱਕੀਆਂ, ਹੱਸਦਿਆਂ ਵੀ ਹੰਝੂ-ਹੰਝੂ ਹੋਈਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਲੜਦਿਆਂ ਵੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਮੈਂ ਨਾ ਹੱਸਣੇ ਹਟੀ, ਨਾ ਲੜਨੇ ਟਲੀ। ਇਹੀ ਹੰਝੂ ਮੇਰੀ

ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਉਡਾਰੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਬਣੇ ਹੋਣਗੇ। ਹੰਝੂਆਂ ਦੀ ਤਰਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁਸਕਤੀ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਤਿਉਤੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਵੀ ਅਤੇ ਕਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ।

ਨਵ ਵਿਆਹੀ ਮਾਂ ਦਾ ਘੁੰਡ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਦਾ ਰਾਹ ਨਾ ਜਾਣ ਸਕੀ, ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਘੁੰਡ ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਤਾਰਦੀ ਹਾਂ। ਘੁੰਡ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਆ ਟਿਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਤਪਦੀ ਹਾਂ, ਚੀਖਦੀ ਹਾਂ, ਵਿਲਕਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਮਲਕਤੋਂ ਜਿਹੇ ਆਉਂਦੀ, ਘੁੰਡ ਉਠਾਉਂਦੀ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੁੰਦੀ। ਮਾਂ ਦਾ ਪਤੀ ਲੰਬੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟਦਾ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦੀ ਰਹੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਲੱਗਦਾ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੀ ਜਾਣਦੀ। ਕਦੇ ਲੱਗਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਤੇ ਕੋਈ ਪਿੰਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਰੋਂਦਾ, ਵਿਲਕਦਾ, ਘਰ ਲੱਭਦਾ ਫਿਰਦਾ। ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਲੰਬੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਪੁੱਟਦਾ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮਾਂ ਨੇ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗੁਆ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ। ਪਰ ਮੈਂ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਪੁਲਾਘਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਲੰਘ ਆਈ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਲੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਠਿੱਠ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ ਇਹ ਰਾਹ ਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਭੁੱਲੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦੀ ਹਾਂ, ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਘਰ ਵੱਧਦਾ ਫੈਲਦਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਮੇਰੀ ਭਟਕਣ ਵੀ। ਇਕ ਦੋਸਤ ਪੁੱਛਦੈ,

“ਘਰ ਇਨੇ ਤੰਗ (ਭੀੜ) ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਨੇ?” ਮੈਂ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸਦੀ ਹਾਂ, “ਘਰ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਤੰਗ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕਰਦੇ ਨੇ।” ਮੈਂ ਘਰੇ ਨਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਘਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਘਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਥੇ ਹਾਜਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਾਂ ਹਾਜਰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ?

ਮਾਂ ਰਾਹ ਭੁੱਲੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਸ਼ਗੁਨ ਵਜੋਂ ਗੁੜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੰਜ ਰੁਪਈਏ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡ ਆਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਾਰਨ ਮਾਂ ਨੇ ਗੁਆਚਿਆ ਘਰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਲੱਭ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗੁਆ ਲਿਆ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਡੀਆਂ ਉਗਲੀਆਂ ਛੱਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ? ਸਾਡੇ ਘਰ ਗੁਆ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਰੋਣ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ? ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਰੋਂਦੇ ਰੋਂਦੇ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸ ਪਈਏ। ਇਵੇਂ ਰੋਂਦੇ ਹੱਸਦੇ ਪ੍ਰੇਤ ਹੋ ਜਾਈਏ।

ਮੈਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਦਾ ਕਮਰਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦੈ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰੋਂਦੀ, ਰੋਂਦਿਆਂ-ਰੋਂਦਿਆਂ ਉਚੀ-ਉਚੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗਦੀ। ਕੁੜੀਆਂ ਮੈਥੋਂ ਡਰਨ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਤ ਹੋਵਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਹੱਸਦੀ, ਉਹ ਹੋਰ ਡਰਦੀਆਂ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਇਆ? ਇਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਡਰਦੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਹਾਸੇ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਰੋਣੇ ਤੋਂ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੱਸਣ-ਰੋਣ ਤੋਂ ਵੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਗੁੜ ਤੇ ਰੁਪਈਆਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਦੇ ਨੇ। ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਖਾਰੇ ਹੰਝੂ ਗੁੜ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਵਿਚ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਭੋਲੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਗੁੜ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਅੱਧਵਾਣੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਹੰਝੂਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਤੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ

ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ।

ਕਦੇ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ ਮਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਨਾ ਹੀ ਬਿਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗੁਆਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ? ਮਾਂਵਾਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਭੁਲ ਰੋਂਦੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨੇ ਤੇ ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੀਆਂ ਕਿ ਹੱਸ ਸਕਣ? ਮੇਰੇ ਇਹੀ ਡਰ, ਸੰਸੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕਦੇ ਰੋਂਦੇ, ਕਦੇ ਸੁਆਲ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਯੁੱਧ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾ ਸਕਣਾ ਫਿਲਹਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਛਲਾਂਗ ਜਾਂ ਛੁੱਪੇ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵੀ ਇਸੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਰੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ, ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਚੀਚੀਆਂ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਤਿਉਤੀਆਂ ਵੀ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੇਰੇ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦਾਦਕਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਦੁਲਹਨ ਨੂੰ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਉਤੇ ਬਿਠਾ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ। ਪੇਕਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਦੁਲਹਨ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਪੈਦਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਗ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ, “ਦੇਖੋ! ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਮਗਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਬੈਠੀ ਏ।” ਪਰ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਈਕਲ ਰੋਕੇ ਨਾ। ਮਾਂ ਨੇ ਚਲਦੇ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਗੋਡੇ, ਪਿੰਜਣੀਆਂ ਸੜਕ ਦੀ ਰੋੜੀ ਨਾਲ ਛਿੱਲੇ ਗਏ। ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਲੱਤਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲਮਕਣ ਲੱਗਦੇ, ਕਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਚਮਕਣ ਲੱਗਦੇ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਚਲਦੇ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਜੀਵਨ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗੂਠਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅੰਗੂਠਾ। ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਦਿਖਦਾ, ਕਿੰਨਾ ਨਹੀਂ, ਦਿਖਦਾ ਹੈ ਵੀ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਕਵਿਤਾ ਉਹ ਸਾਈਕਲ ਹੈ, ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਕਾਠੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਚੈਨ ਉਤਰਦੀ ਹੈ, ਫੂਕ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਰੁਕਦੀ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਚੈਨ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਫੂਕ ਭਰਾਉਂਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਪੈਡਲ ਮਾਰਦੀ ਹਾਂ। ਚੱਕੇ ਘੁੰਮਦੇ ਨੇ, ਮੈਂ ਵੀ, ਕਵਿਤਾ ਵੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ।

ਹਨੇਰੀ ਕੋਠੜੀ ਵਿਚ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਹੀ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? “ਮੇਰਾ ਨਾ ਬਿਊਕਸ ਹੈ?”

“ਅੱਛਾ-ਅੱਛਾ ਬਿਊਕਸ।” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਮੀਜ਼ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। “ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਉਸ ਵਕਤ ਤੁਸੀਂ ਬਿਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂ, ਮੈਂ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਨਾ?” ਫਿਰ ਕਾਲੀ ਨਰਸ ਵੱਲ ਘੁੰਮ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਇਸ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।”

ਨਰਸ ਨੇ ਬਿਊਕਸ ਦਾ ਬਟਨ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਈਬਰ ਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਇਕੱਠਾ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਝਿਜਕ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, “ਓਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।”

ਨਰਸ ਨੇ ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ ਕਮੀਜ਼ ਦਾ ਆਸਤੀਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਇਹ ਸੱਪ ਦੀ ਸੁੱਕੀ ਕੁੰਜ ਵਾਂਗ ਭੁੰਜੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਿਊਕਸ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਤੇ ਝੱਟ ਦੇਣੀ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਡਾਕਟਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ। ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ, “ਓਹ, ਕਾਫ਼ੀ ਡੂੰਘਾ ਜ਼ਖਮ ਹੈ। ਨਰਸ, ਟਾਂਕੇ ਲਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ...ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ।”

“ਦਰਅਸਲ ਇਕ...ਇਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟ...” ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਸਫਾਈ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ, ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ

ਥਰਮਾਮੀਟਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਚੁੱਪ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਥਰਮਾਮੀਟਰ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਡਾਕਟਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਮਿੰਟ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।”

“ਠੀਕ ਹੈ, ਠੀਕ ਹੈ। ਗੱਲ ਵੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ ਪਰ ਪੱਟੀ ਤਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈਏ।”

ਹੁਣ ਬਾਂਹ ਉਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਤੇ ਨਰਸ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਕੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬਣੇ ਵਾਸ਼-ਬੇਸਿਨ ਵਿਚ ਹੱਥ ਧੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹੱਥ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ,” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਰ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੰਜੈਕਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜੇ ਬੁਖਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖਾ ਲੈਣੀਆਂ।” ਫਿਰ ਨਰਸ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਨਰਸ, ਸਾਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕੱਪ ਚਾਹ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ?”

ਨਰਸ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮੇਜ਼ ਉਤੇ ਪਏ ਸਾਮਾਨ, ਬਲੈਂਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਪਰੇਟਸ ਤੇ ਦਵਾਈ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਪੈਡ ਨੂੰ ਉਂਜ ਹੀ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਉਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। “ਡਾਕਟਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ?” ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਦੁਬਿਧਾ ਭਾਪਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਆਮ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ...ਤੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਡੱਬੀ ਬਿਊਕਸ ਵੱਲ ਕੀਤੀ।

“ਦਰਅਸਲ...ਇਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ...,” ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚੋਂ ਟੋਕ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਦਾ ਸੂਟਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ, “ਮਿਸਟਰ ਬਿਊਕਸ, ਜ਼ਖਮ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਦੱਸ ਸੱਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਚਾਕੂ ਨਾਲ। ਗੋਲੀ-ਲੱਗੇ ਜ਼ਖਮ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਮੇਰਾ ਬਹੁਤਾ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਬਾਂਹ ਦੇ ਜ਼ਖਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹਾਂ...ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀ ਸੀ?”

ਬਿਊਕਸ ਨੇ ‘ਹਾਂ’ ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰਾ ਵੀ ਇਹੋ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੇਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਾਂ।”

“ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋਗੇ?” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਫਿਰ ਕੁਝ ਸੋਚਦਿਆਂ ਹੋਲੀ ਜਿਹੀ ਆਖਿਆ, “ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਜੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ।”

ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, “ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸ ਦੇ ਪੱਖ

ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਮੁਜਰਮ, ਕਾਤਲ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਾ ਹੀ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੈਅ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਮਿਸਟਰ ਬਿਊਕਸ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਇਹੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਹਿੰਮਤੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਉਤੇ ਖੇਡ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ...ਕਾਸ਼, ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ।”

ਉਸ ਨੇ ਬਿਊਕਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਇਉਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਲਈ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਆਉ, ਆਪਾਂ ਚਾਹ ਪੀ ਲਈਏ...ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਚਾਹ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਬੁਰੇ ਫਸੇ...।”

“ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ?”

“ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।”

“ਨਹੀਂ ਡਾਕਟਰ”, ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ।”

ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਯਾਦ ਆਇਆ ਤੇ ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਿਆ।

ਬਾਹਰ ਸ਼ਾਮ ਡੂੰਘੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਬੈਂਗਣੀ ਰੰਗ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹਿਰ ਫਿਰ ਜਾਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਕਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣੇ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਮੂਹਰੇ

ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬੀ ਡਿੱਕੇ-ਡੋਲੇ ਖਾਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸੀ: “ਗੁਪਤ ਪਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਚੀਫ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ।”

“ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਅਪਾਹਜਾਂ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੋਟ ਲੈ ਲਵੋ, ਆਰਾਮ ਰਹੋਗਾ,” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਸਾਈਜ਼ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਖੈਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।”

“ਬਹੁਤ...ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਕਰੀਆ,” ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕੋਟ ਲਾਹ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਕੋਟ ਪਹਿਨ ਲਿਆ। ਪੁਰਾਣੇ ਕੋਟ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਏ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕੋਟ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਵੀ ਬਿਊਕਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਬਿਊਕਸ ਹੁਣ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਸੀ।

“ਡਾਕਟਰ, ਹੁਣ ਚੱਲਦਾ ਹਾਂ...ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਫ਼ੀ ਵਕਤ ਲੈ ਲਿਆ।” ਬਿਊਕਸ ਨੇ ਕੋਟ ਦਾ ਬਟਨ ਬੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਮੈਂ ਫਿਰ ਮਿਲਾਂਗਾ...ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਮਝ ਹੀ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ...।”

“ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹਾਂ...,” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਸਿਰ ਦਰਦ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦੇ ਵਕਫੇ ਮਗਰੋਂ ਦਵਾਈ ਲੈ ਲੈਣਾ ਤੇ...ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ।”

ਬਿਊਕਸ ਸੜਕ ਉਤੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। “ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖਾਂਗਾ,” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਕਿਹਾ ਤੇ ਖਿੜਕੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

#

‘ਆਹ ਲੈ ਮਾਏ ਸਾਂਭ ਕੁੰਜੀਆਂ’ ਵਾਲੀ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ

ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ‘ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕਾ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਗੋਧਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 120 ਵਿਖੇ ਪਿਤਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ।

ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਲਗਾਓ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਦੀ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ

ਫੋਨ: 91-98764-74671

ਤਾਲੀਮ ਯਮਲਾ ਜੱਟ ਤੋਂ ਲਈ ਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਸਟਰ ਹਰੀ ਦੇਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਥ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ-ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ ਫਕੀਰ, ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਤੇ ਭੈਣ ਸਤਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੇ ਵੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ।

27 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬੀਬਾ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਕ ਵਧੀਆ ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਅਨਾਊਂਸਰ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੱਗੇ ਨਾਲ ਸਟੇਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ‘ਤੇ ਗਾਇਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਚ. ਐਮ. ਵੀ. ਨੇ ਬੀਬਾ ਦੇ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ। ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਨ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਸਨ ‘ਉੜਾ, ਆੜਾ, ਈੜੀ, ਸੱਸਾ, ਉੜਾ, ਆੜਾ ਵੇ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ ਸਕੂਲੇ ਇਕ ਵਾਰ ਹਾੜਾ ਵੇ’, ‘ਰਾਤੀਂ ਸੀ ਉਡੀਕਾਂ ਤੇਰੀਆਂ, ਅੱਡੀ ਮਾਰ ਝਾਂਜਰ ਛਣਕਾਈ’, ‘ਮਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਦਰ ਲੰਘ ਕੇ’ ਅਤੇ ‘ਮੇਲੇ ਮੁਕਸਰ ਦੇ ਚੱਲ ਚਲੀਏ, ਨਣਦ ਦਿਆ ਵੀਰਾ’।

ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਤੇ ਬੋਲੀ ਰਾਮ ਦੇ ਅਲਗੋਜ਼ਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਜੋ ਕੁਝ ਪਾਇਆ, ਉਹਦਾ ਦੇਣ ਦੇਣਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੋਲੇ ਗੀਤ

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ,
-ਕੱਪੜੇ ਧੋਂਦੀ ਨੂੰ
ਮੈਨੂੰ ਅੱਖੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਡੱਡੂ,
ਨੀ ਮੇਲੇ ਮੈਂ ਚੱਲਿਆ
ਤੈਨੂੰ ਘਰੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਲੱਡੂ।
-ਮੁਰਗਾਈ ਵਾਂਗੂ ਮੈਂ ਤਰਦੀ,
ਤੇਰੇ ਮੁੰਡਿਆ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਈ।
-ਪਾਸੇ ਹਟ ਜਾ ਜ਼ਾਲਮਾਂ,
ਪੰਜਾਬਣ ਜੱਟੀ ਆਈ।
-ਮੈਂ ਸੁੱਤੀ ਰਹਿ ਗਈ ਨੀ ਅੰਮਤੀਏ
ਉਨੀ ਪਹਿਰ ਦੇ ਤਤਕੇ।
-ਦੋ ਪੈਰ ਘੱਟ ਤੁਰਨਾ
ਪਰ ਤੁਰਨਾ ਮੜਕ ਦੇ ਨਾਲ।
-ਕਰੀਰ ਦਾ ਵੇਲਣਾ,
ਮੈਂ ਵੇਲ ਵੇਲ ਬੱਕੀ।
-ਹੱਥੀਂ ਤੋਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ
ਨਾਲੇ ਯਾਦ ਕਰਾਂ ਨਾਲੇ ਰੋਵਾਂ।
-ਮੈਨੂੰ ਤੋਰ ਮੁਕਲਾਵੇ ਤੋਰ
ਅੰਬਤੀਏ ਤੋਰ ਨੀ।
-ਸਿੰਘਾ ਵੇ ਤੇਰੇ ਨਾਨਕੀਂ
ਮੈਂ ਤੀਆਂ ਵੇਖਣ ਜਾਣਾ।
-ਚਰਖੀ ਰੰਗੀਲੀ ਦਾਜ ਦੀ
ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਨੇ ਵਲੈਤੋਂ ਆਈ।
-ਟੁਣੇ ਹਾਰੀਆਂ ਪੁਆਤੇ ਪਾਉਣ ਅੱਖਾਂ
ਵੇ ਘੁੰਡ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤੀਆਂ।

ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਦੋਗਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਏ ਤੇ ਸਟੇਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ,

-ਉੜਾ ਆੜਾ ਈੜੀ ਸੱਸਾ ਹਾਹਾ,
ਉੜਾ ਆੜਾ ਵੇ (ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ)
-ਜੇ ਮੁੰਡਿਆ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਨੱਚਦੀ ਵੇਖਣਾ
ਉਨ ਲੱਗ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣੇ ਮੁੰਡਿਆ ਵੇ
(ਕੇ. ਐਲ. ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ)
-ਅਸੀਂ ਪੇਂਡੂ ਨਹੀਂ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਮਾਤੇ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਏ (ਹਰੀ ਦੇਵ)
-ਬਾਪੂ ਬਾਪੂ ਕਰਦਾ ਨੀ ਬਚੁੰਗੜਾ ਰੋਵੇ

(ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ)

-ਏਕ ਦੇ ਤੀਨ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨ
ਘੁੰਗੂ ਘੱਟ ਬੋਲਦਾ (ਫਕੀਰ ਸਿੰਘ ਫਕੀਰ)
-ਵਗਦੀ ਨਦੀ ‘ਚ
ਕਿਨ੍ਹੇ ਸੁਰਮਾ ਵੇ ਡੋਲਿਆ,
ਜਦੋਂ ਦੀ ਵਿਆਹੀ ਤੂੰ ਕਦੇ
ਹੱਸ ਕੇ ਨਾ ਬੋਲਿਆ (ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ)
-ਮੈਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਰੁਮਾਲ ਵਾਂਗੂੰ ਰੱਖ ਮੁੰਡਿਆ

ਪੇਕੇ ਜਾ ਕੇ ਮੜਕ ਨਾਲ ਆਉਣਾ

(ਬੀਰ ਚੰਦ ਗੋਪੀ)

-‘ਕੱਲਾ ਨਾ ਜਾਈ’ ਖੇਤ ਵੇ
ਕਿੱਕਰ ‘ਤੇ ਕਾਟੇ ਰਹਿੰਦੀ (ਕੇ. ਦੀਪ)
ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ
ਤੇ ਉਪੇਰਿਆਂ ਦੀ ਪਿਰਤ ਵੀ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੇ
ਪਾਈ। ਸੱਸੀ-ਪੰਨੂੰ, ਮਿਰਜਾ-ਸਾਹਿਬਾਂ, ਹੀਰ-
ਰਾਂਝਾ, ਸੋਹਣੀ-ਮਹੀਵਾਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਕੁਝ

(ਕਰਨੈਲ ਗਿੱਲ)

-ਤੈਨੂੰ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਚੋਗ ਚੁਗਾਵਾਂ
ਨੀ ਕੋਇਲੇ ਸਾਉਣ ਦੀਏ

(ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ)

-ਮੈਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਕੀ ਮਿੱਤਰਾ
(ਸੁਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ)

-ਕੋਠੇ ‘ਤੇ ਲਵਾਂ ਲਾਂ ਛਤਰੀ
ਜੇ ਤੂੰ ਬਣ ਕੇ ਕਬੂਤਰ ਆਵੇਂ

(ਬੀਰ ਚੰਦ ਗੋਪੀ)

-ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੜਕ ‘ਤੇ ਨਹਿਰ ਕਿਨਾਰੇ
ਚਿੱਟਾ ਚੁਬਾਰਾ ਪਾਉਣਾ
ਜੇ ਰੱਖਣਾ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਮਰਜੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਇਕ ਜਿੰਦਗੀ’,
‘ਯਮਲਾ ਜੱਟ’, ‘ਸੰਤੋ ਬੰਤੋ’, ‘ਦਾਜ’, ‘ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ
ਦੇ’ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੀ ਬੀਬਾ ਨੇ ਗਾਇਆ ਤੇ ਕੰਮ
ਕੀਤਾ।

ਧਾਰਮਿਕ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ
ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ,
ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਗੀਤ ਗਾਏ। ਚਰਨ
ਸਿੰਘ ਸਫਰੀ ਦੀ ਚਰਨਾ ‘ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ’ ਵਿਚ
ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦੇ ਪਤੀ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਲੀ ਨੇ
ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬੀਬਾ ਦੀ ਦਰਦ ਭਰੀ ਆਵਾਜ਼
ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨੂੰ

ਬਰਸੀ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਹੋਰ ਵੀ ਗਮਗੀਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਕਾ ਚਾਂਦਨੀ
ਚੌਂਕ, ਸਾਕਾ ਗੜੀ ਚਮਕੌਰ, ਸਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ
ਜਿਸ ਦਰਦ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਦੇ ਬੀਬਾ ਨੇ ਗਾਇਆ,
ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਗਾ ਸਕਿਆ।

ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਾਰਮਿਕ
ਗੀਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ,

-ਜਾਣ ਅੱਥਰੂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ
ਬੁਕ ਬੁਕ ਬੁਕ,
ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਇਹ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ।
-ਕਲਗੀਧਰ ਪੰਥ ਪਿਆਰੇ ਦਾ
ਇਕ ਹੁਕਮ ਬਜਾ ਕੇ ਤੁਰ ਚੱਲਿਆ
ਚਮਕੌਰ ਗੜੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ
ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰ ਚੱਲਿਆ।
-ਤੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖਾਵਾਂ
ਤੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਵੇਂ ਦਾਤਿਆ।
-ਰਣ ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਵੱਜਿਆ
ਸਿੰਘੇ ਸਰਦਾਰੇ।
-ਦੋ ਬੜੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਿੰਦਾਂ
ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਆਣ ਖਲੋ ਗਈਆਂ,
ਇਹ ਤੱਕ ਕੇ ਤਸੀਹਾ ਗਮ ਦਾ,
ਕੰਧਾਂ ਵੀ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈਆਂ।
-ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ
ਨੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ,
ਸੀਸ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾ ਗਿਆ
ਨੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
-ਚੰਨ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦਾ
ਸੁੱਤਾ ਕੰਡਿਆਂ ਦੀ ਸੇਜ ਵਿਛਾਈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ
ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ।
1976 ਵਿਚ ਪਤੀ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ
ਬੀਬਾ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬੀਬਾ
ਕਦੇ ਹਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਅਖੀਰ 27 ਜੂਨ 1997 ਨੂੰ
ਲੱਖਾਂ ਦਿਲਾਂ ‘ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੇ ਲੰਮੀ ਹੋਕ
ਵਾਲੀ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕਾ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ
ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਗਈ। ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ
ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਗਾਏ ਗੀਤ ਅਮਰ
ਰਹਿਣਗੇ।

ਵਿਰਸਾ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਾਪੂ ਵਰਗੇ ਜਿਉਂਦੇ ਆ

ਬਾਪੂ ਸਾਡਾ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੰਦਾ ਬਾਹਰੀ ਚਮਕ
ਦਮਕ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ, ਅੰਦਰੋਂ ਰੱਜਿਆ, ਸਦਾ ਹੀ
ਖੁਸ਼। ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਾਰੋਮੁਖਤਿਆਰ,
ਇਹਦੀ ਜੇਬ ‘ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕਢਾਉਣੇ ਬਹੁਤ ਸੌਖੇ
ਐ। ਕੁਤਬੇ ਦੀ ਜੇਬ ਨੂੰ ਬਕਸ਼ੂਆ ਨੂੰ ਲਾਉਂਦਾ,
ਜੇਬ ਸਦਾ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆ। ਇਸੇ ਜੇਬ ‘ਚੋਂ
ਸਾਰਾ ਘਰ ਚੱਲਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ
ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸ਼ਰਮ
ਜਿਹੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਛੱਡ ਬਾਪੂ ਐਨੇ ਹੀ ਬਹੁਤ

ਕਰਨ ਬਰਾੜ ਹਰੀ ਕੇ ਕਲਾਂ

ਫੋਨ: +61430850045

ਐ ਸਾਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਬਾਪੂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੌਕੇ ਵਿਆਹ
ਸਾਦੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਕੁਤਬਾ
ਪਜਾਮਾ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਪਰ ਬਾਹਲੇ ਆਰੀ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ
ਚਾਦਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਆ ਤੇ ਚਾਦਰਾ ਇਹਦੇ
ਫੱਬਦਾ ਵੀ ਬਾਹਲਾ।

ਕੇਰਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤਾਂ
ਕੁਤਬੇ-ਪਜਾਮੇ ਨਾਲ ਚਾਦਰੇ ਵੀ ਲੈ ਆਇਆ,
ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਨਹਾ ਕੇ, ਲਾ ਕੇ ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ, ਬੰਨ੍ਹ
ਕੇ ਚਾਦਰਾ ਵਿਹੜੇ ‘ਚ ਰਾਠ ਬਣ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਇਆ
ਕਰੇ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਬੇਟੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਉਵੇਂ ਹੀ
ਚਾਦਰੇ ‘ਚ ਗੇੜਾ ਵੀ ਲਾ ਆਇਆ ਕਰੇ।

ਸਾਡੇ ਚਿੱਤ ਜਿਹੇ ‘ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਰਤਕੇ ਕਿ
ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਪੂ ਚਾਦਰਾ ਬੰਨ੍ਹੀ
ਫਿਰਦਾ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਸੀ
ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ‘ਚ ਬਾਹਲੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ
ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਦਵਾਨੀ ਸੱਜਣ ਸਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ
ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ, “ਬੇਡੇ ਵੱਲੀਂ ਹੱਲੇ ਵੀ ਲੋਕ ਚਾਦਰਾ
ਹੀ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਨੇ ਭੂਥਾ ਜਿਹਾ।”

ਚੱਲੇ ਖੈਰ ਬਾਪੂ ਸਾਡੇ ਕਹਿਣ ‘ਤੇ ਪਜਾਮਾ
ਤਾਂ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਪਰ ਉਹ ਘੁੱਟਮੇਂ ਜਿਹੇ ਪਜਾਮੇ ‘ਚ
ਫਸਿਆ ਫਸਿਆ ਜਿਹਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸਾਡੇ ਕੰਮ ‘ਤੇ
ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਪਜਾਮਾ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਪਰ
ਆਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਫਿਰ ਚਾਦਰਾ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹਿਆ

ਹੁੰਦਾ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਸਾਪਿੰਗ
ਕਰਵਾ ਕੇ ਲਿਆਈਏ। ਦੋ ਪੈਂਟਾਂ ਦਵਾਈਆਂ, ਦੋ
ਲੋਹਰਾਂ ਤੇ ਸਪੋਰਟਸ ਸ਼ੂ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬਾਹਰ
ਅੰਦਰ ਮੇਲੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ‘ਤੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ
ਪੈਂਟ ਤੇ ਬੂਟ ਪਵਾ ਕੇ ਲੈਜਾਇਆ ਕਰੂੰ। ਬਾਪੂ ਵੀ
ਸੋਚੇ ਕਿ ਬਾਹਰ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆਂ।

ਘਰੇ ਆਏ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਪੂ ਪਾ ਕੇ ਵਖਾ
ਖਾਂ। ਸਾਡੇ ਕਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪਾ ਤਾਂ ਲਿਆ ਪਰ
ਬਾਪੂ ਸਾਡਾ ਐਡਾ ਸੰਗਾਊ ਕਿ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ

ਸਾਹਮਣੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਹੀ
ਸ਼ਰਮਾਈ ਜਾਵੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਗ ਜਿਹੇ
ਗਿਆ ਬਾਪੂ। ਅਸੀਂ ਹੱਸੀਏ ਪਰ ਬਾਪੂ ਉਸ ਰੂਪ
ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਨਾ ਆਇਆ। ਅਖੀਰ ਪੁਰਾਣੇ ਰੂਪ
ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਭਰ ਕੇ
ਕਹਿੰਦਾ, “ਕਿਉਂ ਯਾਰ ਜਦੋਂ ਚਿੱਤ ਨੂੰ ਹੀ ਚੰਗਾ
ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਧੱਕਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।”

ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਹਲੀ ਸ਼ਰਮ ਆਈ, ਸਿਰ ਝੁਕ
ਗਿਆ। ਸਭ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵੀ ਹੋਇਆ
ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।
ਉਹੀ ਕੁਤਬੇ-ਚਾਦਰੇ ਵਾਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਭੁੱਲਾ ਦਰਸ਼ਨੀ
ਸਰਦਾਰ ਹੀ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਹਾ। ਖੂਹ ‘ਚ
ਪਵੇ ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ। ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਦਾ ਉਹੀ ਵਿਰਸਾ
ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਮ
ਕਰਨ ‘ਤੇ ਤੁਰੇ ਸੀ ਪਰ ਕਦੇ ਵਿਰਸਾ ਵੀ ਮਰਿਆ
ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਾਪੂ ਵਰਗੇ ਜਿਉਂਦੇ ਆ।

ਹੁਣ ਕੋਈ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਕਿ ਕਿੱਦਾਂ
ਦਾ ਬਾਹਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅੱਗੋਂ ਬਾਪੂ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ,
“ਹੋਰ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਭੋਲਿਆ
ਚਾਦਰਾ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਔਖਾ। ਇੱਥੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖੁੰਢਾਂ ਤੋਂ
ਉਠ ਕੇ ਗਏ ਲੋਕੀਂ ਵੀ ਆਵਦੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਲਾ
ਤੇਜ ਸਮਝਦੇ ਆ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵੱਡੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ
ਪਰ ਭੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਸਿਆਣਪ
ਕੋਟ ਪੈਂਟ ਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ
ਜੈਸਾ ਦੇਸ਼ ਵੈਸਾ ਭੇਸ ਪਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡਾ
ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

...ਤੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜੇ ਨਾਇਕੀ
ਦੇ ਸ਼ਤਰੋਲ ਪਸ਼ੂਆਂ ਆਲੇ ਕੋਠੇ ‘ਚ ਵਾਧੂ ਸਾਮਾਨ
ਨਾਲ ਸੁੱਟੇ ਪਏ ਆ ਤੇ ਬਾਪੂ ਮੁਖਸਰੋਂ ਨਿਰੰਜਣ
ਕਿਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਿੱਲੇ
ਆਲੀਆਂ ਤੇ ਘੋਨੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰ੍ਹੋਂ ਤੇ ਡਾਲ
ਲਾ ਕੇ ਸੰਦੂਕਾਂ ਆਲੇ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਸਾਂਭ-ਸਾਂਭ
ਰੱਖਦਾ। ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਹੈ ਭੋਲਿਆ ਪੰਛੀਆ ਕਦੇ
ਵਿਰਸਾ ਵੀ ਮਰਿਆ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਾਪੂ ਵਰਗੇ
ਜਿਉਂਦੇ ਆ।

#

ਪਿਤਾ ਦਿਵਸ

ਐ ਬਾਪ ਅੱਜ ਤੇਰੇ ਦਿਵਸ ‘ਤੇ,
ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਰਾਂ ਸਲਾਮ।
ਤੂੰ ਦਿੱਤਾ ਨਾਮ ਔਲਾਦ ਨੂੰ,
ਅਸੀਂ ਬਣੇ ਤੇਰਾ ਖਾਨਦਾਨ।

ਤੇਰੀ ਤਾਕਤ ਪਰਬਤ ਵਾਂਗਰਾਂ
ਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਜਿਹੀ ਜੀਰਾਂਦ।
ਤੂੰ ਨਿੱਘਾ ਸੂਰਜ ਵਰਗਾ
ਤੇ ਵਾਂਗ ਸਮੁੰਦਰ ਸਾਂਤ।

ਤੂੰ ਖਾਮੋਸ਼ ਸਾਹਸ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ
ਜਿਸ ਦਾ ਤੂੰ ਸੁਹਾਗ।
ਉਹਦਾ ਜਤ ਸਤ ਤੇਰੀ ਕਾਰਣੇ
ਸਦਾ ਰਿਹਾ ਬੋਲਾਗ।

ਸੁਪਨੇ ਤੇ ਸੋਝੀ ਬਖਸ਼ ਕੇ
ਤੈਨੂੰ ਘੜਿਆ ਕਾਦਰ ਆਪ।
ਤੇਰੀ ਉਡਾਰੀ ਵਾਂਗ ਉਕਾਬ ਦੇ,
ਤੇਰੀ ਰੋਹਬ ਵਾਲੀ ਚਾਲ।

ਤੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜ਼ਬਤ ਸਦੀਵਤਾ
ਤੂੰ ਘਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਕੀਲ।
ਮਾਂ ਸੌ ਸੌ ਮੱਤਾਂ ਪਈ ਦੇਵਦੀਂ
ਪਰ ਚਲਦੀ ਤੇਰੀ ਦਲੀਲ।

ਕਰੋਂ ਅਣਬੱਕ ਕਮਾਈਆਂ
ਨਾ ਮੱਥੇ ਪਾਵੇਂ ਕਦੀ ਵੱਟ।
ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਵੇਖ ਕੇ
ਤੇਰੀ ਥਕਾਨ ਉਤਰ ਜੇ ਝੱਟ।

ਤੂੰ ਬੇਵਸ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਕਰੋਂ
ਬਾਲਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਭ ਅਰਮਾਨ।
ਪਿਉ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਣ ਜਾਵੇ
ਪਿਤਾ ਬਣਨਾ ਨਹੀਂ ਅਸਾਨ।

ਬੇ ਸ਼ਰਤ ਪਿਆਰ ਵਰਤਾਂਵਦਾ
ਨਹੀਂ ਵਾਪਸ ਰੱਖਦਾ ਝਾਕ।
ਬੇਵਸ ਹੋ ਜਾਏ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਿਰਾ

ਤਾਂ ਕਰ ਜਾਏ ਆਤਮਘਾਤ।
(ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਕਿਰਸਾਣੀ ਦੇਖੋ)

ਤੂੰ ਦਾਤਾ ਕੁਲੀ ਗੁਲੀ ਜੁਲੀ ਦਾ
ਤੇਰੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਭਰਾਂ ਉਡਾਨ।
ਤੂੰ ਚਾਨਣ ਮੇਰੇ ਨੇੜਿਆਂ ਦਾ
ਮੇਰੇ ਖਤਰੇ ਦੀ ਤੂੰ ਢਾਲ।

ਮੈਂ ਸੋਚਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਿਮਾਣਾ ਜੀ।
ਜਦ ਸਹੀ ਤੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ
ਹੁਣ ਸੋਚੇ ਮੇਰਾ ਨਿਆਣਾ ਜੀ।

ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਘਾਤਿਆ ਵੇ
ਅੱਜ ਤੈਨੂੰ ਕਰਾਂ ਸਲਾਮ।
ਕਈ ਤੇਰੀ ਕਦਰ ਜਾਣਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ
ਜਦ ਛੱਡ ਜਾਏਂ ਤੂੰ ਜਹਾਨ।

—ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ

ਗਜ਼ਲ

ਮੈਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਂ।
ਨਾਲੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਾਣਦਾ ਹਾਣ ਹਾਂ।
ਇਹ ਹਉਮੈ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਸੋਚ
ਸੁੱਕੇ ਰੁੱਖ ਦਾ ਵੀ ਕਦਰਦਾਨ ਹਾਂ।
ਜਹਾਨ ‘ਤੇ ਲੋਕ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ
ਜੋ ਪੱਲੇ ‘ਚ ਰੱਖਦਾ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਾਂ।
ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਤੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੇਸਤੀ
ਬੇਈਮਾਨੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹਾਂ।
ਜੱਗ ਵੀ ਤਾਂ ਰੂਪ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ
ਅਕਸਰ ਇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਾਂ।
ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕਰਾਉਣੀ ਆਦਤ ਚੰਗੀ
ਕੁਦਰਤੀ ਆਦਤ ਚਾਹੇ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ।
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੈ ਦਿਲ ਮੇਰਾ
ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਹਾਂ।
ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਭ ਨੇ ਜਾਣਾ ‘ਕਮਲ’
ਦੋਸਤੋ! ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਆਰਜੀ ਮਹਿਮਾਨ ਹਾਂ।

—ਕਮਲ ਬੰਗਾ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-897-8570

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221
Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੱਕ/ਟਰੇਲਰ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

- *92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
- *30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
- *ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੇਲਰ
- *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ

- *48 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
- *95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
- *ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਵੀਕਲੀ ਪੇਅ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

- ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ
- ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
- ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

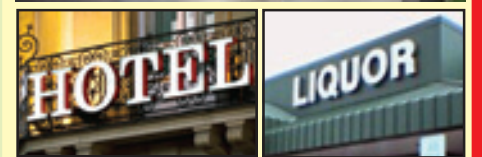
US Business Brokers Inc. American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148
23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- We can get your Loan approved within few days.

ਬਿਜਨਸ ਵੇਚਣ ਤੇ ਖਰੀਦਣ
ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Contact us for any
Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL
- QUICK CLOSINGS
- SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS
- HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES

Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant
Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

206-941-0792 (DIR)

630-206-2467 (Fax)

www.ubbchicago.com

aj@ubbchicago.com

Syan Video Production, Inc.

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਫਿਰ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ-ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ, ਇਲੀਨਾਇ, ਓਹਾਇਓ, ਆਇਓਆ

Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera shooting/Digital Still Photography
(with flush mount album)

Live Video Display With Large Screens

DJ Service with Laser Lights

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

Call Toll Free:
1-800-RAJ-SYAN

(with 17 years Experienced)

Call: 734-261-0936

734-890-1767

e-mail: raj@syanvideo.com

visit at: www.syanvideo.com

The Anu Attorney Immigration Law Firm Law offices of Anu Peshawaria

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability
*Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice Immigration & Bankruptcy in all 50 states.
More than 20 year experience in US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

- *Green Cards (Investor, Employment)
- *E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
- *Family Green Card, Fiancee Visa
- *Deportation Defense, VAWA, U Visa
- *Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
- *H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ,
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ,
ਹਿੰਦੀ ਤੇ
ਉਰਦੂ ਵਿਚ
ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ
ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

FAMILY LAW

- *Divorce *Annulment
- *International Custody

INCORPORATIONS

- *International Contracts, Mergers
- *Attorney Supreme Court of India

*Bankruptcy Consultation & Filing

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538
801, Pine Street, # 24 C, Seattle, Washington 98101
Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Weekends &
Evening
Appointments
Available

ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਚਾਅ ਦੂਣ ਸਵਾਇਆ

ਧਰਮਿੰਦਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ' ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਰੁਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗਿੱਪੀ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਧੀ ਟੀਨਾ ਅਹੁਜਾ ਨੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ, ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਤੇ ਤਿੰਨ ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ

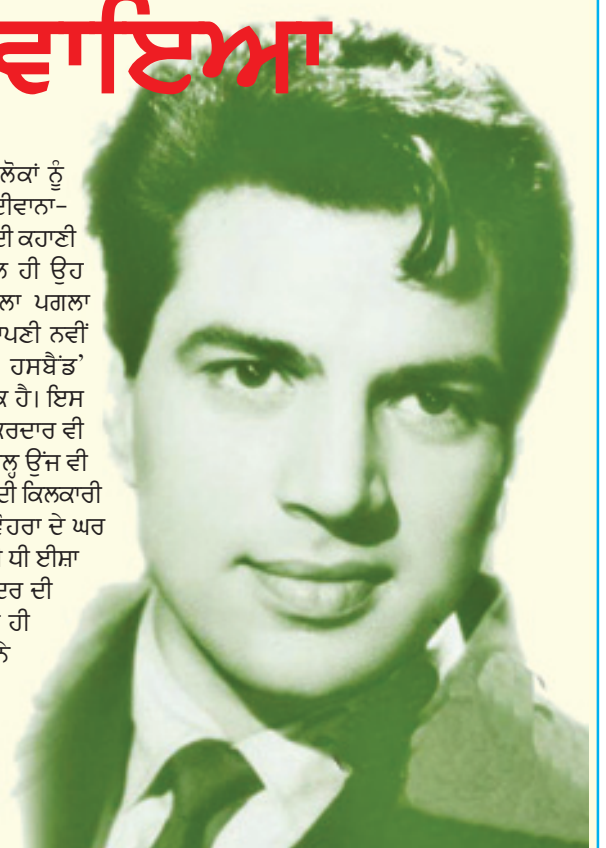
ਧਰਮਿੰਦਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਕ

ਕਿਰਤ ਕਾਸ਼ਤੀ

ਉਥੇ ਹੀ ਮੇਲਾ ਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਹੇਗਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਵਾਲਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨਿਭਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ, “ਦੇਖੋ ਨਾ... ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਐਨ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਗਿਆ ਹੈ।” ਧਰਮਿੰਦਰ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ। ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਵਾਂਗ ਧਰਮਿੰਦਰ ਨੇ ਵੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਹੁੱਥ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ-

“ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਉਹ ਅੱਜ ਦਾ ਹਿਟ ਕਲਾਕਾਰ ਹੈ।” ਫਿਲਮ ‘ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ-2’ ਦੇ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, “ਅਸੀਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰਾਂ (ਧਰਮਿੰਦਰ, ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਤੇ ਬੋਬੀ ਦਿਓਲ) ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਮੇਰੇ ਅਪਨੇ’ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ। ਇਸ ਭਾਵੁਕ ਫਿਲਮ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਆ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਫਿਲਮ ‘ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ’ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਸਾਇਆ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ‘ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ-2’ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਫਿਰ ਰੋਏ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੀ।” ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਭਾਵ ‘ਯਮਲਾ ਪਗਲਾ ਦੀਵਾਨਾ-2’ ਫਿਲਮ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ ‘ਸੈਕਿੰਡ ਹੈਂਡ ਹਸਬੈਂਡ’ ਬਾਰੇ ਉਹ ਬੜਾ ਉਤਸੁਕ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਉਚੇਚਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਂਜ ਵੀ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਿਲਕਾਰੀ ਗੂੰਜੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਅਹਾਨਾ ਦਿਓਲ ਵੇਹਰਾ ਦੇ ਘਰ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਈਸ਼ਾ ਦਿਓਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਤੀਜੇ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਟਵਿਟਰ ‘ਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- “ਭੋਰੀਅਨ ਵੇਹਰਾ ਆਪਣੇ ਨਾਨੇ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਉਹਦਾ ਢਾਈ ਕਿਲੋ ਦਾ ਹੱਥ ਵੀ ਚੈੱਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਨੇ ‘ਦਾਮਿਨੀ’ ਵਿਚ ਢਾਈ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹੱਥ ਵਾਲਾ ਡਾਇਲਾਗ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਡਾਇਲਾਗ ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ

ਸਨੀ-ਸਲਮਾਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ

ਐਤਕੀਂ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਘਾਇਲ ਵੰਸ਼ ਅਗੇਨ’ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਪ੍ਰੇਮ ਰਤਨ ਧਨ ਪਾਇਓ’ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਇਕੋ ਦਿਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਹਦੀ 1990 ਵਿਚ ਹਿਟ ਹੋਈ ਫਿਲਮ ‘ਘਾਇਲ’ ਦਾ ਸੀਕੁਇਲ ਹੈ। ਸਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਝ ਵੀ ਤਾਂ 2-3 ਫਿਲਮਾਂ ਤਾਂ ਹਰ ਵਾਰ ਇਕੋ ਦਿਨ ਅਕਸਰ ਹੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਤਫਾਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਇਕੋ ਦਿਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਨੀ ਮੁਤਾਬਕ ਬਤੌਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਪੂਰੇ ਵਸੂਲ ਹੋ ਜਾਣ, 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਲੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਪਛੜ ਰਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰਣਤੀ ਚੋਪੜਾ

ਪ੍ਰਣਤੀ ਚੋਪੜਾ ਦੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਾਤੇ ਦਿਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਦਾਵਤ-ਏ-ਇਸ਼ਕ’ ਅਤੇ ‘ਕਿਲ ਦਿਲ’ ਫਲਾਪ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਣਤੀ ਨੇ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 2011 ਵਿਚ ‘ਲੇਡੀਜ਼ ਵਰਸਿਜ਼ ਰਿੱਕੀ ਬਹਿਲ’ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। 2012 ਵਿਚ ਅਰਜਨ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਆਈ ਫਿਲਮ ‘ਇਸ਼ਕਜ਼ਾਦੇ’ ਨਾਲ ਉਹ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਵਿਚ ਛਾਅ ਗਈ ਸੀ।

ਚੇਤੰਨ ਰੂਹ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਬਿਮਲ ਰਾਏ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਸੁਨਿਹਰੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੱਤ, ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਤੇ ਕੇ. ਆਸਿਫ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਦਾ ਨਾਂ ਬੜਾ ਉਚ ਦੁਮਾਲਤਾ ਹੈ। ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਦੇ ਫਿਲਮੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਿਲਮ ਸੀ ‘ਦੋ ਬੀਘਾ ਜ਼ਮੀਨ’ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਨਿਰੂਪਮਾ ਦੱਤ ਨੇ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪੰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਹਕੀਕੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਾਹੁਕਾਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਸ਼ੰਭੂ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਕਲਕੱਤਾ ਪਲਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦਾ ਗੈਰ-ਮਾਨਵੀ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਚਦੀ ਉਮੀਦ ਵੀ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਦਹਵਾਸੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਤੇ ਦਿਉ ਕੱਦ ਫੈਕਟਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਤਤਕਾਲੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਤਬਕੇ ਦੇ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ, ਸਾਹੁਕਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਖੁੰਨੀ ਪੰਜਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਰੀ ਘੁੱਮਣਘੇਰੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਿਉ-ਰਿਲੀਸਟਿਕ ਫਿਲਮ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1954 ਵਿਚ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਨੇ ‘ਨੌਕਰੀ’ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਹਾਕਾ ਬੀਤਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ-ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰ ਨਾ ਪੈਣ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ

ਫਿਲਮ ‘ਦੋ ਬੀਘਾ ਜ਼ਮੀਨ’ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੇ ਪੋਸਟਰ।

ਅਦਾਕਾਰ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ (ਖੱਬੇ) ਅਤੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਬਿਮਲ ਰਾਏ।

ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਦਰ-ਬਦਰ ਭਟਕਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹਰਫਨਮੌਲਾ ਕਲਾਕਾਰ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ ‘ਦੇਵਦਾਸ’ ਰਿਲੀਜ਼

ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਭਿਨੇਤਾ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ‘ਟਰੇਜਿਡੀ ਕਿੰਗ’ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 1935 ਵਿਚ ਪੀ.ਸੀ. ਬਰੂਆ ‘ਦੇਵਦਾਸ’ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਸਹਿਗਲ ਨੂੰ

ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕਹਾਂ ਹੈ... -7-

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ

ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੁਪਰਸਟਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਦੀ ‘ਦੇਵਦਾਸ’ ਵਿਚ ਪਾਰੋ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਜ਼ਹੀਨ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਸੁਚਿਤਰਾ ਸੇਨ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮੁਖੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਵੈਜੰਤੀ ਮਾਲਾ ਸਨ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਪਣੇ ਗੰਭੀਰ ਬਿਰਤਾਂਤ, ਸ਼ਰਤਚੰਦਰ ਦੀ ਸਜੀਵ ਲੇਖਣੀ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜੀਵੰਤ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਮੀਲ-ਪੱਥਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਈ। ਫਿਲਮ ‘ਬੰਦਿਨੀ’ ਅਤੇ ‘ਪਰਿਣੀਤਾ’ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬੰਗਾਲੀ ਨਾਵਲਾਂ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ। ‘ਬੰਦਿਨੀ’ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਚਾਰੂ ਚੰਦਰਾ ਚੱਕਰਾਵਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਨਾਵਲ ‘ਤਾਮਸੀ’ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ‘ਪਰਿਣੀਤਾ’ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਚੈਟੋਪਾਧਿਆਏ ਦਾ ਇਸੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਨਾਵਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ‘ਸੁਜਾਤਾ’ ਤੇ ‘ਬਿਰਾਜ ਬਹੁ’ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਜਿਥੇ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਲਈ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਸਲਿਲ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(ਚਲਦਾ)

BIGGEST SALE EVER ON PUNJABI TV

40% OFF

PER MONTH

FOR 12 MONTHS ON
PUNJABI MEGA PACK

GET DISH FOR THE BEST PUNJABI TV PROGRAMMING

PUNJABI MEGA PACK

\$14⁹⁹
MO
FOR 12 MONTHS

~~\$24⁹⁹~~
MO
REGULAR PRICE

jus
punjabi

PTC
PUNJABI

Q
eto
ਪੰਜਾਬੀ

WILLOW HD

GLOBAL
PUNJAB

mh
MILIONE

QX
TASHAN

jus
24x7

PTC
NEWS

PTC
chak de

Requires 24-month commitment, credit qualification and subscription to qualifying American programming. Early Termination Fee applies. Cannot be combined with other International offers.

Order now and **SAVE \$120!**

1-888-626-0801

Use Offer Code **SAVEBIG**

dish

International programming requires additional \$10/mo. International Basic Package or any America's Top Package.

Important Terms and Conditions: \$10/mo. Credit for 12 Months Offer: Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Must provide Offer Code at time of order. Receive a monthly credit of \$10 for the first 12 months.

Promotional Offers: All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After any applicable promotional period, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. **ETF:** If you cancel service during first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies.

Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. **Miscellaneous:** Offers available for new and qualified former customers, and subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. Additional restrictions and taxes may apply. **Offer ends 8/13/15.**

© 2015 DISH Network L.L.C. All rights reserved.

0801-Q2R2-PUNJABI BSE Promo MAY

Releasing Worldwide on 3rd july 2015

BOLLYWOOD
MANTRA

GAKHAL BROTHERS ENTERTAINMENT PVT LTD

AMOLAK SINGH GAKHAL PRESENT

3RD JULY
WORLDWIDE

NO GUARANTEE
NO WARRANTY

SECOND HAND HUSBAND

CAST GIPPY GREWAL TINA AHUJA DHARMENDRA GEETA BASRA
SANJAY MISHRA RAVI KISHAN MUKESH TIWARI
DIRECTOR SMEEP KANG D.O.P. MANOJ SHAW STORY SMEEP KANG
SCREENPLAY & DIALOGUE VAIBHAV SUMAN & SHREYA SRIVASTAVA

f /2ndHandHusband /2ndHandHusband You Tube /GIPYGREWAL /secondhandhusban